

Nadmorskie Spotkania Literackie

Antologia
twórczości uczestników

Wydanie drugie poszerzone

Od lewej: Marian Jedlecki, Stanisław Nyczaj, Barbara Jedlecka

Nadmorskie Spotkania Literackie

Antologia twórczości uczestników

Wydanie drugie poszerzone

Kołobrzeg – Kielce 2016

Spis treści

Stanisław Nyczaj: <i>Słowo wstępne</i>	5	Uta Przyboś.....	91
Stanisław Bartos.....	7	Jan Rychner.....	93
Piotr Bednarski.....	9	Kazimierz Ryk.....	95
Romuald Bielenda.....	11	Jadwiga Siwińska-Pacak.....	98
Izabela Monika Bill.....	13	Adam Sokół.....	99
Krystyna Cel.....	15	Wanda „Dusia” Stańczak.....	100
Maria Celej.....	18	Elżbieta Strzałkowska.....	102
Jan Chruśliński.....	20	Maria Szafran.....	105
Joanna Cieślicka.....	23	Kazimiera Szczykutowicz.....	107
Maria Czaplewska.....	25	Tadeusz Sznerch.....	109
Wojciech Czaplewski.....	28	Jolanta Sztadhaus.....	111
Małgorzata Dziewięcka.....	30	Janusz Władysław Szymański.....	113
Irena Grabowiecka.....	32	Kazimierz Świegocki.....	117
Krzysztof Gulik.....	35	Teresa Tymoszuk.....	120
Krystyna Guranowska-Stolarz.....	37	Zofia Tyszkiewicz.....	122
Agnieszka Hajec.....	39	Ewa Maria Wojtasik.....	122
Krystyna F. Henczel.....	41	Gabriela Anna Wojtczak.....	125
Irena Hryniewicz.....	43	Aleksandra Zofia Zamorska.....	127
Stanisława Jarmakowicz.....	45	Stanisława Żak.....	129
Marian Jedlecki.....	47		
Gina Grażyna Jusięga.....	50	Tadeusz Sznerch: VIII Nadmorskie Spotkania Literackie.....	132
Marianna Kargul.....	52		
Alina Karolewicz.....	54		
Beata Kępińska.....	57		
Włodzimierz Kłaczyński.....	59		
Romana Kosińska-Kaczmarek.....	61		
Grażyna Kowalska.....	62		
Małgorzata Krupińska-Nowicka.....	64		
Lidia Lewandowska-Nayar.....	66		
Leszek Luty.....	69		
Blanka Łukomska-Świegocka.....	71		
Irena Łukszo.....	73		
Beata Małgorzata Moniuszko.....	75		
Henryk Morawski.....	77		
Teresa Nietyksza.....	79		
Irena Nyczaj.....	81		
Stanisław Nyczaj.....	84		
Julia Pawlicka-Dekert.....	87		
Aleksandra Petruszewicz.....	89		

Rys. Irena Nyczaj

Słowo wstępne

Plenerowe Nadmorskie Spotkania Literackie mają już swoją niemałą piękną tradycję, dlatego w pełni zasługują na taką antologijną prezentację ich uczestników – twórców z różnych stron kraju. Sądzę, iż wynikły z prawdziwej animatorskiej pasji i utrwaliły się na dobre w pejzażu nadbałtyckiej kultury. Powstały z inicjatywy (do której się zobowiązując przychyliłem) i odbywają się rokrocznie od 2009 regularnie dzięki zapobiegliwości, doświadczeniu wyniesionemu z działalności w placówkach kulturalnych i osobistemu zaangażowaniu Państwa Barbary i Mariana Jedleckich z Kołobrzegu-Podczela. Podjęli się, wzięli na siebie trud organizatorski i sprostali niełatwemu przecież wyzwaniu, mając jedynie do dyspozycji skromne wpłaty ze strony samych uczestników. Marian Jedlecki kieruje kołobrzeskim Oddziałem Stowarzyszenia Autorów Polskich, do którego należy kilkunastu spośród prezentowanych tu autorów.

Podziękowania należą się też Małgorzacie Siemieniec z Kielc za interludia wokalne podczas literackich prezentacji, a Pani Dyrektor Halinie Filip za przyjęcie antologii na portal kołobrzesckiej Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Galla Anonima, prezentowaną w pełnym kolorze.

Antologia, rzecz jasna, nie przedstawia wszystkich, którzy bywali na

plenerach w Dźwirzynie, Kołobrzegu czy wolińskim Międzywodziu. Uwzględni przede wszystkim tych, którzy zaistnieniem w niej okazali się szczególnie zainteresowani, nadsyłając swe utwory i poplenerowe refleksje.

Ma ona jeszcze tę niespotykaną przy tego rodzaju wydawnictwach zaletę, że była pomyślana jako antologia otwarta, toteż w tym drugim wydaniu poszerzyliśmy krąg autorów o nowe nazwiska, rezygnując ze względów objętościowych z wypowiedzi o wcześniejszych plenerach, ograniczając się do refleksji Tadeusza Sznercha o spotkaniu tegorocznym.

Za zgodę na nieodpłatną publikację utworów w antologii, podobnie jak w przypadku współpatronującego jej „Świątokrzyskiego Kwartalnika Literackiego”, serdecznie dziękujemy i zapraszamy do dalszych urodzajnych twórczo kontaktów.

Dźwirzyno – czerwiec i wrzesień 2009

Przed pensjonatem „Lech”

STANISŁAW BARTOS, urodzony na Kielecczyźnie, z wykształcenia pedagog i ekonomista. Jest związany zarówno z Kielcami, jak i Warszawą, gdzie pracował w Urzędzie Rady Ministrów i od 1987 pełni funkcję prezesa Warszawskiego Klubu Przyjaciół Ziemi Kieleckiej. Autor książek wspomnieniowych (m.in. *W służbie rodzinnej ziemi*) i poeta, członek SAP. Wydał 3 tomy liryczne: *Słoneczne powroty* (2013), *Niedokończone tęsknoty* (2014), *Strofy spełnionych marzeń* (2016). W kazimierskim turnieju jednego wiersza w 2015 otrzymał I nagrodę za wiersz *Pod przymkniętą powieką*.

W sanatorium

Nadmorska plaża
i spragnieni
zdrowia i wypoczynku kuracjusze

Kołobrzeg wita nas
ciepłą bryzą
przeźroczystego niemal powietrza

z mojego piętra spoglądam
na tę perłę Bałtyku
spowitą słońcem i zielenią

w ciszy
za falochronem nadziei
odżywają we mnie
nowe siły

Późna miłość

Miłość przychodzi wraz z wiosną
i wraz z nią rozkwita
jest krucha i delikatna
jak wiosenny powiew

latem dojrzała dorodna
leniwie wygrzewa się w słońcu

gdy zbliża się jesień
łakomie chwytą
jej ostatnie promienie

a moja miłość
jaka jest
zrodzona z tęsknoty
co już nostalgią się stała

dziś
kocham bardziej sercem
niż dotykiem
lecz i serce
spala się w ogniu namiętności

boję się zimy

A jednak przyszła

Skoro nie było miłości pierwszej
jakże więc może być ostatnia

a jednak przyszła
cicho niepostrzeżenie
kiedy zdawało się
że wszystko we mnie
puste już i wymarłe

przyszła i swoimi barwami
wypełniła moje wnętrze

świeci teraz jak gwiazda
i nieomylnie prowadzi

Ulotna pewność

W zakątku ciepłej jesieni
pośród nitek pajęczych
w promieniach przesianych gałązkami
[drzew
niejeden liść zadrży i gamą kolorów
nostalgicznie przechodnia zachwyci.

Resztkami zieleni nadzieję obudzi
i szeptem zaszeleści:
– Cóż, spełniło się...

Porwie go nagły wietrzyk
i na innym mchu
jeszcze zaczepny rumieniec ostudzi.
I niepostrzeżenie do snu przytuli,
zanim odwieczna chciwość ziemi
nie odbierze ostatniego tchu.

Apostrofa do Losu

Z tęsknoty za słońcem
liść w sadzie nie błyszczy
i nie olśniewa.

Z tęsknoty za dniem
ciemnieje ziemia,
i smucą się drzewa.

O, Losie,
umacniający życie
od czarownych głębin
po chmury nad ptasim lotem!
Spojrzeniu uśmiech przywracaj,
rześki deszcz tęczę przystrajaj,
a mnie pozwól chociaż
czuć dłońią
szczęście na sercu położyć.

Pod przymkniętą powieką

W wędrówce po Kazimierzu
Umykają myśli
Jak drzewa w podróży
Niosąc chmurne kształty

Z niebytu w syndrom
Wypalenia zaplątane
Przenikają się i drażnią zmysły

Nie widzisz a słyszysz
Nie dotykasz a czujesz
Ogniem serca rozbłyśły

Zadumą urzekają
O spokojne słowo
Najszczęstsze poproszą

Zakrętem życia spłoszone
W pamięci na dłużej zostaną
Z myślą najczulszą
A może oczekiwaną?

Stanisław Bartos

PIOTR BEDNARSKI – nestor kołobrzeskich poetów urodził się na Podolu. Do Polski powrócił z ZSRR dopiero po śmierci Stalina. W 1963 r. osiedlił się w Kołobrzegu, gdzie odnalazł swoje miejsce na ziemi. Był rolnikiem, dokerem, drwalem, rybakiem dalekomorskim i marynarzem.

Poeta i prozaik. Wydał 16 tomików wierszy (m.in. *Złotorunne żmijowisko*, *Syberyjski kosaciec*, *Świat-kwiat*, *Chryzantemy złociste*, *Miłość to ty*, wybór wierszy *Żywiół wszelki*), 5 tomów opowiadań i 8 powieści, z których wiele otrzymało nagrody, m.in. *Lancelot* – Funduszu Literatury 1986, *Parsifal* – miesięcznika „Pobrzeże” i Wojewody Koszalińskiego 1989, *Błękitne śniegi* – Fundacji Kultury 1996 (powieść została zaadaptowana na widowisko telewizyjne przez Izabelę Cywińską – emisja TVP1 i TV Polonia oraz przetłumaczona na języki: francuski, włoski, rumuński i niemiecki), *Rejsy po arcydzieło* – przekład na język francuski.

W niedawnej rozmowie ze Stanisławem Nyczajem, opublikowanej w „Akanicie” i na portalu Pisarze.pl, podsumował ciekawie swój bogaty dorobek.

Bazylika

Mieszkaliśmy naprzeciwko siebie
Codziennie wpatrywałem się w twoje witraże
Ile tam było pastwisk stad i pasterzy
Strumyków i gołębi i wszystko takie promienne
Napełnione duchem jak twarz matki
Na którą patrzyłem z kołyski
Nieustannie szeptałeś do ucha a słowa jak
Motyle wyklute z kokonu i rozpościerające
Skrzydła przed pierwszym lotem
I zamęt pętał się po głowie

Lubiłem jasną prostotę
Coś jak przebiśnieg wyłoniony z chłodu
Albo płożące się brzozy tundry
Słyszałem Szmer – Twoja obecność

Mnożyły się wojny krew płynęła rynsztokiem
Żołdacy złodzieje gangsterzy
Więc uciekłem na morze
Groźny żywioł ale sprawiedliwy docenia
Nieugiętych obłudników znakuje
I wciska ich w głębiny
Północne morza grzmiące szerokości
Tropikalne wyspy kobiety i spelunki
I ten szept w każdej części świata
Że na zawsze na wieki
A przecież my chwilka dłuższa lub krótsza

To wszystko we mnie
Teraz siedzę pod siwym jak Wasza Wielmożność drzewem
I czekam na orła który wyleci z Białego Muru
I wyrwie ze mnie duszę lub niewidzialny kościelny
Zgasi świecę życia I teraz znowu często patrzę
Na twoje witraże lecz coś innego w nich teraz widzę
Inne treści wypływają z twojego szeptu.

Kiedy słońce się sierdzi lub motłoch tłucze pustymi rondlami
Wchodzę do środka lubię ciszę twojego domu
Zapach świec kadzidła i starych obrazów

I bardzo mi żal twojego syna czy Jego
Śmierć była konieczna
tylko z potwornego
Bólu rodzi się wieczność i wieczne słowa

Wieczność inna od wyobrażeń
pętających się
Po ulicach naszego świata

Do szczęścia

On widział tylko skraj sukni

A ja Chwałę

Nil z dorzeciami

I sopki mandzurskie

Ja widziałem świętość

Napór

Drżenie

Złotą Bramę

Ja widziałem Stwarzanie

On tylko szew Iniany

Piotr Bednarski

ROMUALD BIELENDA ur. w Zaklikowie. Z Kielcami związany od 1967 r. Pełnił funkcje: nauczyciela, kierownika działu w Zarządzie Wojewódzkim SZS, wizytatora w Wydziale Oświaty i Wychowania UM w Kielcach, a w latach 1985-2002 dyrektora Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 15 im. H. Sienkiewicza w Kielcach.

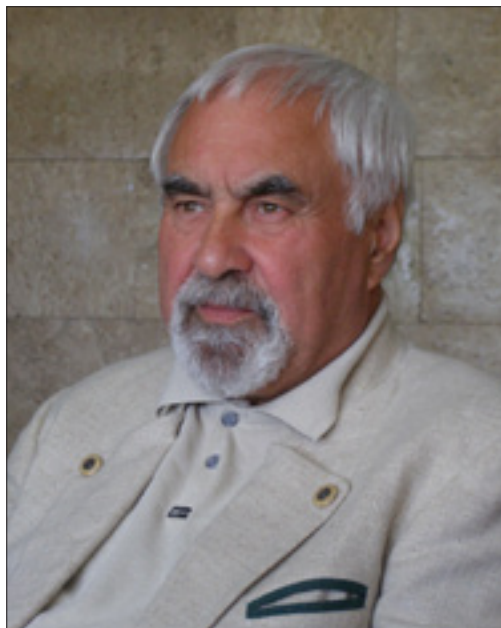
Jest członkiem Kieleckiego Oddziału Związku Literatów Polskich.

Debiutował w kieleckim miesięczniku „IKAR”. Publikował w „Gazecie Wyborczej”, „Kurku Mazurskim”, „Świętokrzyskim Kwartalniku Literackim”, „Poezji dzisiaj”, *Antologii współczesnych pisarzy regionu świętokrzyskiego* (prezentacji multimedialnej), *Antologii polskiej poezji patriotycznej i refleksyjnej*, almanachach: *Zostałeś w nas, Ojczyści Święty, Kielce w słowie i obrazie*. Prezentowany na kilku festiwalach Warszawskiej Jesieni Poezji. Laureat Świętokrzyskiej Nagrody Kultury 2012, Nagrody Prezydenta Kielc, Ogólnopolskiego Konkursu im. L. Staffa i in. Odznaczony Brązowym Medalem „Gloria Artis”, Brązowym i Złotym Krzyżem Zasługi oraz Medalem KEN. Wydał 16 tomów wierszy, m.in. *Atlantyda marzeń, Przestrzenie wiary, Włóczęga z Orfeuszem, Plejady wrażeń, Dotyk przeznaczenia, Opończa czasu, Tryptyki pasymskie, Barwy pamięci, Prędziona Galaktyki, Dżban pragnień, Tabu*.

Nadążyć

Świat powojnia
zajmował się sobą
uwikłany w zimne wojny

Nasz mały
ograniczony linią horyzontu

pod czasą widnokręgu
dostrzegając to co przed nim
nie znał wyjścia
w gwiazdnej przestrzeni marzeń –
z mleczną jeszcze drogą pytań
pazernie łowionych
by wydrzeć coś dla siebie
i nadążyć!

Świat ten przejął okupację
zakazów i nakazów
nie mogąc
odebrać nam wnętrza

Brodzić we śnie

Morza nie widziałem
prawie całe pokolenie
nie licząc skaczącego na ekranie
czarnego obrazu

odkrywałem je w książkach
filmując wyobraźnię
podwodne polowania

na rekiny, płaszczyki
i dziwaczne barakudy

odtwarzałem bajkowy świat koralu

podziwiałem błękit
błękitniejszy od nieba
ciągnąłem sieci
pełne marzeń

brodziłem w śnie niezwykłym

Ustronie Morskie, 3.08.2014

Morze metafor

Niełatwo ubrać słowa
w metaforę
zestroić wszystkie dźwięki
fal uderzenia
oddechy
wyrzucane westchnienia

opadać jak Martin Eden
w szmaragdową toń
świadomością końca

policzyć na dni
morskie boje brygantyn
niezatapialnych U-Bootów

tęczy konanie

Ślady tchnień

Dzisiaj morze
bursztynem się śmieje
wyrzuca z głębin prawieki

w nich ślady tchnień
niezgłębione jeszcze

choć wielu
oddało za nie życie
wciąż ran świeżych
pamięcią

Dźwirzyno, 9.09.2015

Spiskowe tajemnice

Ileż śladów przeszłości
pytań
nie zawsze pojętych
zawłaszczyło morze
jakie młyny
zmeły na puch
rozdrobiony piasek

co mówią
odbierane z głębin
odgłosy

jaki los gotują

Dźwirzyno, 15.09.2015

Atlantydy ślad

Morze
zasypiało w wieczorze
zbłąkane bryzy
dobijały mroku

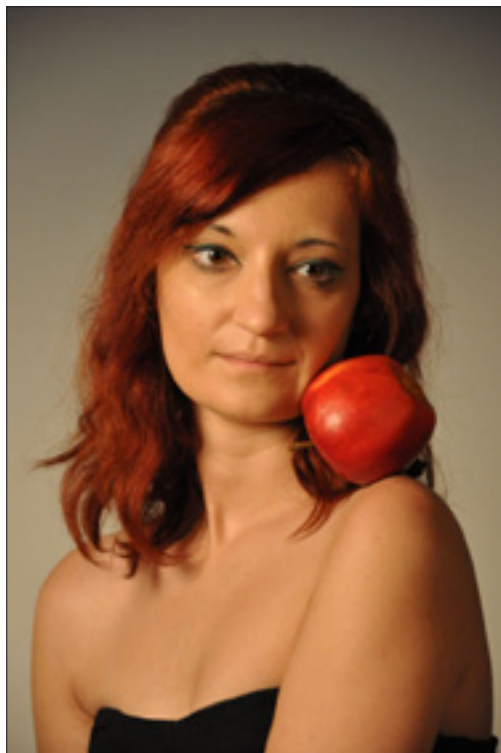
samotny biały żagiel
zmagął się z horyzontem

dzień zatapiał
ostatnie promienie
w słabnącym fal poszumie
cichł Atlantydy ślad

Dźwirzyno, 10.09.2015

Romuald Bielenda

IZABELA MONIKA BILL – wrocławska sopranistka (b. asystentka Bogusława Litwińca), aktorka, poetka, twórczyni nurtu erotyków motoryzacyjnych, uczestniczka licznych imprez literackich na terenie całej Polski. Obecna w wielu almanachach. Wydała: *Seksapil duszy* (2011), *Kameleony* (2012), *Sztuka jedzenia jabłek* (2013), *Podróże poezją* (2014), *Erotyki motoryzacyjne* (2015), *Dziewczyna wilkołaka* (2016). Prowadzi autorską stronę <http://kochankapoezji.jimdo.com/>. Należy m.in. we Wrocławiu do Koła Literatów Polskich im. Z. Herberta, Katolickiego Klubu Literackiego „Źródło”, Saloniku 3 Muz, SAP w Warszawie.

Most zakochanych

pierścienie na odrze
odbijają
dłonie mostu
splcione w wiecznym pocałunku
żelaznych warg

zazdrosne kocie łby
wystawiają
samotne kamienne grzbiety
przechodniom szukającym
insygniów miłości

Cichszy niż cykanie świerszcza

Na ścianie
mechaniczny świerszcz
odlicza smutnie czas

w trawie
świerszcz cyka wesoło

człowiek
cyka
w ciszy

perspektywa zamiany ról
nierealna

Erotyk z wiewiórką w tle

w paciorkach słońca
przeglądamy pocałunki

zdejmujemy liście
z krzewów ciał

obok ruda wiewiórka
odkrywa uroki jesieni
z młodym żołądkiem

Fresk jesienny

klucz ptaków
otworzył drzwi
do jesieni
jabłka mają kolor
dojrzałej miłości

pajęczycy
plotą warkocze
babie lato snuje się
brzegiem jesieni

krople żalu
na ustach żdźbła

dzień już za krótki
na odwiedzinę biedronki

tysieje dęb
gubi żółędzie mądrości
pamięć tego lata
odłoży na półkę kory

podpisaną
tęnym scyzorykiem

Upadłe anioły

połamałeś mi usta
mówię wyraźniej o miłości
potłukłeś oczy
widzę wyraźniej twój gniew
poraniłeś uszy
słyszę wyraźniej groźby
uderzyłeś moje zaufanie drzwiami
aż odbiło się
jękiem łamanych paznokci
na przerażonej ścianie

zrozumiałam
czasem trzeba złamać skrzydło
żeby nauczyć się latać

stąd biorą się
upadłe anioły

Izabela Monika Bill

Międzyzdroje 2012

KRYSTYNA CEL – poetka, eseistka, ur. w Kielcach, gdzie mieszka. Po studiach polonistycznych na UJ pracowała jako nauczycielka i bibliotekarka. Wydała tomiki poetyckie: *Nim zapadnie zmierzch* (1996), *Ścieżkami dalekiego ogrodu* (1998), *Księżyc w styczniu* (2001), *Zagubiony widnokrąg* (2005), wybór wierszy *Czuła retrospekcja* (2010), *Niewygaste znaki zapytania* (2013) oraz książki eseistyczne: *Stanisław Nyczej* (1999, w serii „Sylwetki Współczesnych Pisarzy”), *Tajemnice przeżyć nieuchwytnych* (2003), *Między dawnymi i młodszymi laty* (2011), *Wobec tajemnicy istnienia. Portret literacki Benedykta Koziela* (2011, w serii „Portrety Literackie”). Członkini Kieleckiego Oddziału ZLP.

Ty i ja

Jestem morską pianą
unoszę się na falach

ty stoisz na brzegu
stopy ugrzęzły ci w piasku

przyplwam do ciebie
i natychmiast się oddalam

raz jestem zwinna i lekka
a raz wzburzona i groźna

urzeczony moim pięknem
stoisz jak wryty

Aż do horyzontu

Garną się morskie fale
widać zatęskniły za mną
niewdzięczną zawsze oddaloną

podpływają blisko
łazą się do stóp
i unoszą do kolan

czekam aż obejmą mnie całą
popłynę ufna i posłuszna
aż do horyzontu

Na morzu

Bezmiar błękitu
mój statek kołysz

oko lunety
chłodzi rozgrzane
do pierwszych brzegów
myśli

Chwila z mewą

Skrzeczy głodna mewa
że tylko na nią patrzę

czym ją nakarmię
gdy dla siebie nic nie mam

moja skarga jest cicha
nie woła o litość

a tęsknota choć boli
gorzka jest i głucha

mewa nie rezygnuje
muszę zebrać się w sobie

jeśli jej nie pomogę
pozostanę winna

wyciągam więc dłoń ku niej
z okruszyną nadziei

Muzeum Zegarów Słonecznych

W tym królestwie czasu
czuję jak wieczność
wskazówkami zegarów
zatacza swój krąg
jak przyptywa i odpływa
znacząc w milczeniu
także i moje
minuty i sekundy

i tylko władczy Kronos
uśmiecha się pobłaźliwie
a nawet drwiąco
bo to przecież on
najstarszy zegarmistrz świata
nieubłaganie odmierza czas

Prawie ludzki

Zostawiłam za sobą
złoty szelest jesieni

nad moją głową szary obłok
a pod stopami zmieszany z deszczem
brudny śnieg
w tym ponurym krajobrazie
próżno szukać choćby jednej
obietującej chmurki

jakże spokorniał ten odmieniony świat
taki nagi taki odarty z blasku
że prawie ludzki

Samotnia

Tu promień słońca
wbiega jakby od niechcenia
i chyłkiem umyka

tu czas z nikim i z niczym
już się nie ściga
a sen zwleka z przyjściem
i aż po północ rozciąga
ciszę wieczoru

w takiej samotni
można nareszcie
przyjrzeć się sobie

Myśli

Nasze światy twój i mój
jak dwa odrębne zbiory
nawet się nie zazębiają

a jednak napowietrzną drogą
niestrudzenie biegną ku sobie
nasze uskrzydłone myśli

czasem przysiadą na chmurze
a czasem ulatując wysoko
w podniebnym tańcu wirują

Ucieczka

Niegdyś zobaczyłam na plaży
skoszarowaną starość
wycieczka emerytów i rencistów
niemal wszyscy po siedemdziesiątce

starcze nogi ręce brzuchy
narzucały się brutalnie
moim młodym oczom

w popłochu zabrałam swoje rzeczy
i uciekłam co prędzej

jakże śmiesz mi dziś
tamto wspomnienie
śmiesz i rozbraja gdy ze starością
jestem już prawie za pan brat

ale na plażę chodzę tylko i wyłącznie
indywidualnie

Ogrody

Sprzyjają nam tylko ogrody
drzewa w nich zasadzone
kwiaty i ścieżki wydeptane

ławka drzemiąca w zieleni
i zieleń sama co tysiąc ma barw
i tysiąc odcieni

sprzyjają nam tylko ogrody
czy świeci słońce
czy pada deszcz

Rejs

A jeśli moja łódź
czeka już na mnie
w nieznannej zatoce

czy odbijając od brzegu
już tu nie powrócę

czy księżyc i gwiazdy
oświetlą mi drogę

i kto będzie przy mnie
w tym rejsie ostatnim

ileż to dziś pytań
wrzucam w bezmiar kosmosu

gdy nad moją głową
zamyka się powoli
mroczna kopuła nieba

Pragnienie

Okiełznać niespokojne myśli
zamknąć je w niedostępnym kręgu

a potem zdjąć z nieba słoneczny promień
i zatrzymać go w swoim wnętrzu

niech rozświetli je na nowo

Noc

Niemym bezruchem zamknęła ciężar dnia
jego niewygasłe znaki zapytania
już rozptywiają się w powietrzu

pod czarnym parasolem nieba
jak pod ochronnym płaszczem
milkną napięte włókna nerwów

delikatna gałązka Hypnosa
łagodni umęczone twarze
zamykając powieki zmartwień i trosk

w królestwie Nocy senne marzenia
już piszą swoje nokturny

Krystyna Cel

MARIA CELEJ – kończyła geografię na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS w Lublinie.

Debiutowała we Wkładce Literackiej „Głosu Nauczycielskiego”. Jest autorką tomików poetyckich *Z modlitwą w tle* (1995), *Tobie wystarczy iskry* (1997), *Pejzaże słów* (2010), *Pozwólcie tańczyć* (2012) oraz zbiorku *Lepsze od flaszki aforyzmy i fraszki*. Publikowała wiersze w prasie literackiej oraz w antologiach (m.in. *Cud który trwa*, *Na naszych oczach*, *Uśmiech jesieni*). Telewizja i prasa regionalna publikowały jej fraszki i wiersze. Jest laureatką wielu konkursów literackich.

Rodzicie się

Japonii

na pękającym brzuchu Ziemi
nie do was należy wybór
w którą z jej blizn
będziecie wrastać

kiedy wędrujące platformy
wzburzyły oceany
i rozszalałe tsunami
waliły w waszą
drzemiącą przystań
rozdierały korzenie
betonowych wieżowców
rozrywały więzy
ujarzmionego atomu
ziemia usunęła się
spod fundamentu
dumnej technologii
łzy zastygły
w ogniach zasad

nie opuściliście rąk
miłość do ziemi
jest bezwarunkowa

Lampa

wtulona w zakamarek
opuszczonego strychu
omotana siecią pajęczyny
zapomina o zimowych
długich wieczorach

była bardzo ważna
spoglądała z góry
na dzieci które powtarzały
tabliczkę mnożenia
przerywaną strofami wierszy
„Litwo Ojczyzno...”
a kiedy na wyniku zadania
rozsiadły się kleksy
łagodniały w cieniu
zakopconego szkła

zgaśła pozostawiając nadzieję
że przypowieść o głupich pannach
nie zostanie zapomniana

Noc

Niebo czyste oblicze
przysłoniło płaszczem
nocy powtarzającej
wędrówkę milczenia

otworzyły źrenice
rozsypane iskry
Drogi Mlecznej złożonej
na ołtarzu mroku

grzywa jej rozrzucona
po nagiej przestrzeni
echem blasku pulsuje
w odległe krawędzie

zwiewny warkocz rozplata
w kulminacji nocnej
kroplami światła spada
w zgaszone pejzaże

wzrok nieśmiało modlitwy
niesie w jej przestrzenie
z nadzieją że wypełnią
serce nieba

* * *

Nie jestem wichrem
ani burzą
uczę się ciągle
samej siebie

a kiedy przytulona
do skrzydeł wiatru
odpłynę
jak niedoskonałe modlitwy

spójrz
i nie pozwól
błądzić

Jeśli

Jeśli mgła spadnie na rzęsy
a zamyślenie przysłoni
czerwone światło
niech hałas klaksonów
obudzi nas z odrętwienia

jeśli trwoga przytłoczy
swobodę myśli
niech obudzi się instynkt
zanim codzienność
straci równowagę

jeśli plany przerodzą się
w złudzenia
niech pozostanie pogodzenie
z rzeczywistością

Jaskinia

rozbiegły się stalaktyty po stropie
i nie wiadomo który przemieni się
w kolumnę
a czas jej smukłą talię
przepasze kalcytową wstęgą
i będzie wspierać splątane
korytarze
nie pozwoli aby rozerwał się
pejzaż
na którym życie i umieranie
a dzień i noc toczą się
za słońcem

choć nie odczytam ich początku
i końca
cieszę się światem ponad
draperiami
dla których tylko mroczne
przeznaczenie

Maria Celej

JAN CHRUŚLIŃSKI ur. w 1937 r. w Busku-Zdroju, mieszka w Warszawie. Członek Związku Literatów Polskich. Laureat nagrody literackiej im. Stefana Żeromskiego 2014. Człowiek o ciekawym życiorysie. Kolarz w kadrze Polski LZS. Startował w wielu prestiżowych wyścigach w kraju i za granicą. Jako już dorosły, ale młody chłopiec śpiewał i tańczył na scenie w Uzdrowskim Artystycznym Zespole Pieśni i Tańca w Busku-Zdroju. Absolwent Oficerskiej Szkoły Inżynierskiej we Wrocławiu. Ukończył studia na Wydziale Historycznym w Wojskowej Akademii Politycznej w Warszawie. Służbę wojskową pełnił na różnych stanowiskach w 12 pułku drogowo-eksploatacyjnym w Modlinie Twierdzy, później w Głównym Kwatermistrzostwie WP i Centrum Doskonalenia Obrony Cywilnej w Warszawie. Pułkownik WP w stanie spoczynku. W 2009 roku, po 54 latach służby i pracy, mając 72 lata, odchodzi ostatecznie na emeryturę.

Jest działaczem Warszawskiego Klubu Przyjaciół Ziemi Kieleckiej w Warszawie. Publikuje w pismach: „Świętokrzyskie”, „Świętokrzyski Kwartalnik Literacki” oraz „Buski Kwartalnik Edukacyjny”. Autor pięciu książek: *Rozstania i powroty, Tak było... wspomnienia oficera wojsk drogowych, Życie wpisane w historię, Starość zaczęła się wczoraj...* (I nagroda w kat. Słowo na Polskim Festiwalu Sztuki „ORZEŁ 2016”, *Miłość i wojna* (nagrodzona w II konkursie literackim im. Stefana Żeromskiego) oraz *Z Chrobrza na wojenną tułaczkę* (2016).

Starość zaczęła się wczoraj... (fragment powieści)

W czerwcu 2013 roku wybraliśmy się z Izą do Łukęcina – niewielkiej, spokojnej miejscowości wypoczynkowej, kilka kilometrów od Dziwnowa. W sezonie letnim, kiedy

wszędzie jest tłoczno i gwarno, tu można odpocząć w spokoju i ciszy. Czekają różne atrakcje: jazda konna, gra w golfa lub wycieczki rowerowe i spacerowanie leśnymi szlakami. Bliskość Bałtyku i jod w powietrzu stwarzają specyficzny mikroklimat, doskonale wpływający na układ oddechowy i krążenia.

Gościny udzielił nam kameralny pensjonat „Patio”, z pubem, tarasem i wewnętrznym ogrodem wyłożonym kamiennymi płytkami, ozdobionym roślinnością, kwiatami i innymi formami małej architektury z grillem, wyłącznie do dyspozycji gości.

Po ulokowaniu się daliśmy sobie czas, by poczuć, że jesteśmy na wakacjach: było leniwie i ciepło. Słoneczne dni i parne wieczory spletały się w łańcuch harmonijnego odpoczynku. Siadywaliśmy na tarasie w słońcu, spokojni i szczęśliwi. Piliśmy schłodzony sok z czarnej porzeczki, odganając mające na niego chętkę osy. Wokół domu pięknie kwitły krzewy. Wszystko wyglądało na bardzo zadowolone z siebie. Nawet trawnik pęczniał z dumy.

[...]

Zagłębiliśmy się w studiowanie prasy. „Gazeta Wyborcza” donosiła, że senior, który będzie pracować do sześćdziesiątego

siódmego roku życia, dostanie od 300 do 500 złotych mniej emerytury niż rencista, który odszedł z pracy 5 do 10 lat wcześniej. Ten polski paradoks jako jedyny przypadek w całej Europie zacznie się w 2014 roku. Wpatrywałem się w artykuł z gazety, myśłami błędząc w przeszłości.

W pewnym momencie odezwał się wiekowy zegar, stojący w rogu pokoju. Tykał już od dziesiątków lat i zawsze wskazywał właściwą godzinę. Żył w swoim własnym czasie i był z tego zadowolony. Nagle wybuchnął wesołym gongiem; wybił dwudziestą trzecią. Wkrótce zasnęliśmy spokojnym, zdrowym snem.

O świcie poszliśmy z Izą na spacer. Wędrowaliśmy boso brzegiem morza. Fale delikatnie muskały nasze stopy.

Kto nie widział nigdy wschodu słońca nad Bałtykiem, nie może mieć zaliczonego pobytu nad morzem. Niebo wówczas jaśnieje. Od ciemnej powierzchni morza, spokojnego już po nocnych sztormowych szaleństwach, wyraźnie odróżnia się błękit nieba. Rzeński wiatr gasi gwiazdy, powoli wstaje dzień. I nagle na dalekiej, prostej linii horyzontu ukazuje się czerwona kropka. Kłuje oczy słabym jeszcze blaskiem, powiększa się rośnie, zamienia się w półkulę, czerwienieje coraz bardziej i wreszcie nad horyzontem zawisa wielka czerwona kula wschodzącego słońca. Niemal natychmiast nikną ostatnie mroki nocy, niebo staje się błękitne, morze gubi gdzieś czerń i przybiera normalny, zielonkawy kolor. Wielki reflektor z cichym westchnieniem kończy swą całonocną wędrówkę. Gaśnie potężne światło, przestaje już być potrzebne.

Patrzyłem, jak ratownicy zapisywali na tablicy temperaturę wody. Robiło się coraz cieplej. W oddali, za mgłą, majaczyły statki na redzie; zdawały się być jedynie nieporządanymi kropkami na błękitnej linii horyzontu. Na plaży, tuż przy stanowisku

ratowników, przekrzykiwali się młodzi ludzie. Jakaś dziewczyna z piskiem wylądowała w wodzie. Za nią zanurkował chłopak. Na ziemi przysiadły dwie rybitwy, kołysząc się na wietrze. Morze mieniło się różnymi kolorami. Rozstawiliśmy leżaki i zaczęliśmy się opalać. Poczulem głęboki spokój.

Kilka godzin później odwiedził nas Kazik, mój młodszy brat, z żoną Jolą i ich wnukiem Marcinem. Akurat spędzali urlop w pobliskim Dziwnówku. Kazik to marynarz, który przez dziesiątki lat pływał na statku. Morze nie skrywa przed nim żadnych tajemnic. Jego opowieści z życia na morzu są jak najpiękniejsza baśń, której słucha się w ciszy i skupieniu, a wyobraźnia pracuje.

Był późny wieczór, kiedy całą piątką wybraliśmy się na spacer nabrzeżem portu rybackiego w Dziwnowie.

– Popatrzcie – przerwała chwilowe milczenie Iza. – Jak pięknie wygląda port pod nocnym niebem. Gwiazdy, światła latarń odbijające się od tafli wody, kontury dachów przybrzeżnych domków zlewające się z niebem, przebijające się promienie księżyca. Wymarzony temat dla artysty malarza!

– Pomimo ciemności, tonacja barw jest wyraźnie jaskrawa – zauważyła Jola. Światła latarń i domostw odbijające się od nieregularnych fal basenu portowego sprawiają wrażenie tajemniczości. Załamują się i drgają.

– O! Popatrzcie tam! Widzicie? Te sylwetki dwóch łodzi rybackich? Chyba wplywają na nocny połów! – oznajmił Kazik. – Most zwodzony rozwiera swe ramiona jakby w geście powitania i pożegnania kutrów – dodał. – W jednej z łodzi można dostrzec nawet siedzące w niej osoby.

Tuż przed nami ukazały się wyrastające na tle nieba maszty przycumowanych kutrów rybackich i żaglówek. Najbardziej przykuwającym uwagę punktem była błękitna kula księżyca, rzucająca na wodę

swoje odbicie. W jej tafli odbijały się także stojące w porcie statki oraz refleksy księżycowych promieni.

Któregoś dnia urządziliśmy grilla w wewnętrznym patio pensjonatu. Pachniało pieczoną kiełbasą, boczkiem wędzonym, pachniało też dymem i drewnem, jałowcem, kamienną posadzką rozgrzaną w słońcu. W pewnym oddaleniu od paleniska, Marcin – wnuk Joli i Kazika – z polan porąbanych na jednakową długość, ułożył stos. Wyglądało to bardzo ładnie, jak prawdziwy sąg bali w miniaturze. Podeszedłem do niego i przykucnąłem, ból nogi, który od kilku dni dawał mi się we znaki, już tak nie dokuczał, doszedłem więc do wniosku, że nie zostaną inwalidą.

– Ta sterta naprawdę świetnie wygląda – powiedziałem.

– To tylko trochę patyków – odparł Marcin cichym, poważnym głosem, nie odwracając głowy.

– No pewnie, ale bardzo to ładnie wygląda. Prawdziwa miniatura.

– Nie wiem, co to jest miniatura – wzruszył ramionami Marcin.

Zastanowiłem się i w prosty sposób wytłumaczyłem:

– To coś takiego, co jest bardzo małe, ale identyczne z tym, co jest duże, tyle tylko, że jest małe, rozumiesz?

– Phi... To tylko patyki – skromnie odpowiedział Marcin.

– W porządku, niech będzie, że to tylko patyki. No to chodź, idziemy na kiełbaski z grilla.

– Dobrze – skinął głową i odparł tak cicho, że ledwie go usłyszałem.

Podeszliśmy do paleniska, przy którym Jola, Iza i Kazik, odwróceny plecami do żywopłotu otaczającego patio, siedzieli i żywo dyskutowali na jakiś temat. Znalazłem sobie miejsce naprzeciwko nich, na pniaku.

– Chodź, Marcin, siadaj tutaj – powiedziałem i poklepałem pień obok. – Musimy coś zjeść, do końca dnia pozostało jeszcze wiele godzin.

Wszyscy wykładali kiełbasę na tekturowe talerze, widziałem przez palenisko i przezroczyisty dym uśmiechnięte i rozentuzjasmowane dyskusją twarze.

Dni biegly niepostrzeżenie szybko. Codziennie późnym popołudniem spacerowaliśmy boso po piaszczystej plaży, oczekując na zachód słońca. Zachód słońca, szczególnie nad morzem, to dla mnie nieprzemijające wrażenia. Wielka czerwona kula na tle żółto-czerwonego nieba zanurzająca się w głąb morza powoduje, że wstrzymuję na chwilę oddech, by w ciszy oglądać to wspaniałe zjawisko. Spoglądałam na zaczerwienione niebo, zachwycam się, jak słońce stopniowo znika za horyzontem.

Spoglądałam wówczas z nadzieją, że po zachodzie słońca zacznie się nowy, piękny dzień, po schyłku którego znów będzie można podziwiać nowy wschód słońca oraz jego niegasnący blask. Jest w tym dużo magii, która dodaje ducha. Patrząc zawsze z zachwytem na to niesamowite zjawisko, gdyż za każdym razem ukazuje ono na nowo piękno kończącego się dnia. Wraz z zachodem słońca topimy w morzu swoje zmartwienia, problemy i myślimy nad tym, jak można ulepszyć swoje życie, by móc korzystać z niego pełną piersią.

Kiedy już zaszło słońce i przyszła granatowa noc, staliśmy jeszcze chwilę nad brzegiem Bałtyku, żegnając kończący się dzień, i wówczas to morze, wiecznie rozedrgane swoją żywą falą – stawalo się inne i nowej nabierało treści. Pożegnaliśmy się z Jolą i Kazikiem. Wróciliśmy do pensjonatu.

Jan Chruśliński

JOANNA CIEŚLICKA – rodowita kielczanka, absolwentka WSP, przewodnik świętokrzyski, członek Stowarzyszenia Historyków Sztuki oraz Dyskusyjnego Klubu Książki. Od lat maluje (wystawy zbiorowe, zbiory prywatne), pasjonuje ją teatr, literatura i zwiedzanie świata. Jest członkiem grupy literackiej „Irys”. Jej wiersze i opowiadania były publikowane w „Świętokrzyskim Kwartalniku Literackim”, miesięczniku „Radostowa”, w almanachach.

Znalazły również uznanie w oczach jury regionalnych konkursów literackich.

Drogą marzeń (znad morza)

kosmyk włosów szarpany wiatrem
nad czołem fruwa rzęsy zaczepia
wstążka nad kapeluszem wywija ukłony
sukienka opina kształty spragnione
dotyku rozkoszy w kolorze czerwonym

ciepły powiew niesie zapach lata
zniewala oddech aż drży całe ciało
łomot serca uderza dzwonem
zagłusza rozsądek w gorączce szczęścia
szepcze pieśń a tych wciąż mało

szelestem naznaczonym tylko dla nas
rodzi się nowe jutro z nadzieją rozkwitu
w pąkach przywoitość pokusa rozkosz
wróżą spełnienie kolejnym porankom
w morskim szumie fal stąpającego świtu

Nienasyceń (nad morzem)

wieczór ma kolor fioletu z czerwienią
a noc?

granatowo-srebrzysta
z nią w blasku gwiazd

a on?
pod księżycem na wietrze
wdycha jej zapach upojny

odpychają przyczajone jutro
niedosyt wszechobecny
bezsilnie ustępuje

lekkość świtu utula
oboje
już dowierzają czułości dnia

Morskie odloty

moje pragnienie
otulone welonem mgły wieczornej
na koniuszku westchnienia
nadchodzącej nocy

moje marzenie
rodzi senną tęsknotę

wiąże przestrzeń wyobraźni
biegnie po horyzont morskiej toni

moje zdumienie
z oddechów utkane
odziane bezwstydnie
w koronkę z wyśnionego dotyku

moje spełnienie
zrzuca koronkę o świcie
brodzi po mlecznej drodze
stąpa skrycie po manowcach fal

moje spojrzenie
w tkliwych odcieniach
podsycą tłącą się wyobraźnię
czatuje na stacji przeznaczenia

Z mocą skrzydeł Kolibra

powietrze bezgłośnie
trzepocze skrzydłami Kolibra

echo zostaje w ciszy zakłóconej ruchem
On zagłębia w głąb kielicha z nektarem życia
z odbitym cieniem ciepłego oddechu
spija życiodajne soki miłości ukrytej
na falach cumuje drgający obraz
fatamorgana w piasek umyka

Na Styksie

Łódź lekko drgnęła,
Gdy do niej wskoczyła
Szyborska lekka jak pióro.
Stała przy Kwiatkowskiej i Feldman,
Wcześniej im głową skinąwszy z uśmiechem.
Obok Miłosz z Holoubkiem
Gwarzą bezgłośnie
O czymś istotnym.
Dalej Hanuszkiewicz z zastygłym gestem...

Odplywasz, Charonie!
Ale... czy Oni będą tęsknić do nas?
Tak.
I to my dołączymy do Nich...

Joanna Cieślicka

Wieczór w „Bukowinie” – Kołobrzeg-Podczele 2010

MARIA CZAPLEWSKA urodziła się 17 czerwca 1993 roku w Kołobrzegu. Tam uzyskała maturę. Obecnie jest studentką filozofii na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Po godzinach oddaje się swoim zamiłowaniom: aktorstwu, malarstwu, pisaniu i sztukom rękodzielniczym.

Pijaczka

Wśród niedoszłych wyślicznień
smętnych szwendań
siwa nędza
śnienia snuła uliczne
aż kieliszkowego szumu
szara osnuła ją przędza.

W pięknień zimnym dygocie
brzęków szklanych
świt maślany
oczy skleja sierocie
i zeszkrobuje z bruku
tej bzdurki skrzydła nielociej.

A my – tylko wnucać w czuwaniu
smutne tony
w nieboskłony
będziemy, tak zadumani
że łza uroni się jedna
w jej nieutulone łkanie.

* * *

A kiedy świat na swym końcu
rozsypie resztki istnienia
i wątki zawrotne połączyć
uda się już przeznaczeniu

i kiedy w szalonej pogoni

ostatnie odpłyną kolory
na nasze dłonie splecione
zaklinać się będą potwory

gdy wszystko w ogniu już stanie
duszącym słowa bezwolne
ostatni się krztuszając poranek
wycofa się w przedświt pokornie

utonie twarz twoja w chaosie
i szukać jej będę daremnie
lecz wiem, że zmagając się z losem
ty nie uciekniesz beze mnie.

Pętla

W szalonym ogniu gaśnie świat
co go utkałam z włókien śnienia
i jeszcze tylko echo gra
ostatnie strzępy uwielbienia.

Coś wysypało się z mych rąk
coś co trzymałam dotąd mocno
historia znów zatoczy krąg
znów będę zbierać marę nocną

znów będę błagać o ten chleb
co mi go cień podaje z rzadka
i znów z osieroconych nieb
wybiorę gwiazdy do ostatka.

Usypię w dole szary piach

posięję wiatr by go rozwiewał
ułożę w stos z odwagą strach
a tam urodzi się nadzieja.

I pięknie ziarno w zimny świt
i zakiełkuje nowym czasem
a potem będzie mi się śnić
to co się stanie z moim światem

wybuchną wojny przyjdzie śmierć
z której kiełkuje blade życie
a ty me słońce w mękach świeć
by był mógł stawać się w niebycie

aż przyjdzie znowu taki dzień
który spotyka wszystkie światy
gdy owoc wszystkich moich śnień
zaciekły spisz grom na straty.

Coś znów wysypie się z mych rąk
choć będę to kurczowo trzymać
historia znów zatoczy krąg
i będę znów wyślepiac wzrok
martwymi śniąc oczyma – –

Kieruj kroki moje

Kieruj kroki moje obłąkany świecie
Pomóż wydrzeć stopę zrozpaczoną
[cieniom
Niech otuli twoja posrebrzana jesień
Moje pieśni drżące niech nakaże
[drzewom

Tkać sklepienie z cienia żeby na mą głowę
Jasną i maleńką jak okruszki żalu
Się nie posypało metalowym bogiem
Rozplataj i nicuj w włókna wtedy całą

Ciemność co się snuje pod moimi śladami
I wyrasta w ścieżkę kołysana wiatrem
I zamyka drogę powrotną i mam

Ścieżkę rozmazaną całkiem pragnie
[zatrzeć

Kieruj kroki moje obłąkany świecie
Daj karnawał spojrzeń myśli kolorowe
Miłuj jak miłujesz wszystkie swoje dzieci
Gdy im dajesz styczeń i chmury majowe

Niechaj więc pobiegnę w twej zamknięta
[dłoni
Tam gdzie las jak brama wpuszcza twoją
[jasność
Potem mnie ucałuj przytul mnie do
[skroni
Złóż mnie na swych skrajach i tam
[pozwól zasnąć

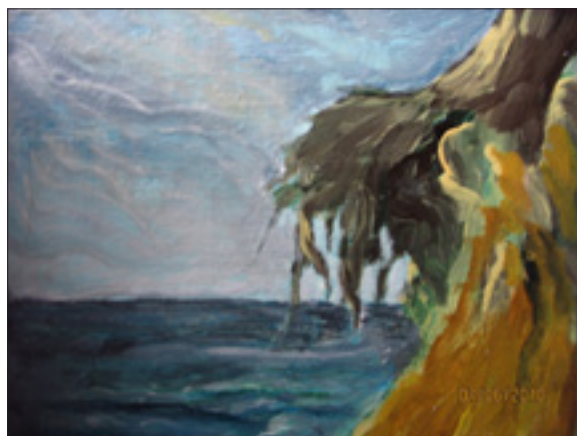
Kieruj kroki moje obłąkany świecie
Daj skosztować ziemi wiatru i płomienia
Ukaś skargą myślą zakaż snem i grzechem
Rozmyj co wyblakło w strugach
[zapomnienia.

Erotyk

Upili się nocą, odziali się szalem
Łącząc na przedwieki ciało z drugim
[ciałem
Wargi mieli z krwistych uplecione nici
Nadzy snem jak cisza, szeptami spowici
Szukali dosłownej miłosnej wymowy
Która drży jak cienie i pustoszy głowy
Aż nagle, w rozkosze tak wielkie się
[wdarli
Że nim świt ich dotknął, oboje umarli.

Maria Czaplewska

Kołobrzeg-Podczele 2010

Ludwika Zmarzły i jej pejzaż morski

WOJCIECH CZAPLEWSKI – ur. 1961, kołobrzeżanin, absolwent UMK w Toruniu (filologia polska), nauczyciel. Autor podręcznika *Filozofia z przyległościami. Skrypcik szkolny dla użytkowników mózgu* (KiW, Warszawa 2000), tomu esejów *Pochwała niezrozumiałości* (KAMERA, Kołobrzeg 2013; nagroda im. A.K. Waśkiewicza za najlepszy debiut krytycznoliteracki), tomu wierszy *Próba czytania* (ŚWIADECTWO, Bydgoszcz 2014). Współorganizator przedsięwzięć wydawniczych i kulturalnych, m.in. Herbertiady. Członek Koszalińskiego Oddziału ZLP, od listopada br. prezes Stowarzyszenia Kołobrzeskich Poetów.

Preparaty

Tadeuszowi Różewiczowi

wzięty w nawias
świat się spocił
i cofnął

pod mikroskopem
bóg udaje że jest
na szkle rozarty
rozpostarty
rozdarty

ocalony poeta
udaje że nie śpi
anioły łańcuchowe
tylko czekają
aż odłoży pióro

kto podniósł szlaban
i wpuścił tu
to stado
co wyje
neguje
w rytmie techno
w rytmie samogwałtu

najznamienitszy poeta mordoru
powraca do komnat dzieciństwa
pod ostrożnym dotykiem
rozsypują się
głuche kuranty
znieruchomiłe zegary
jesienie

światlista nicość
wyfruwa i kusi

24 IV 2014

* * *

*było tak, jak gdyby wstyd miał go przeżyć
Franz Kafka*

brama żelazną sztabą zagrodzona
później niż ja umrze płonące ostrze
z rozgryzionego owocu cieknie struga słodka
w oswojonego potwora zamienia się rozpacz

od wstydu lżejszy jest ból
przybieram kolor powietrza kształt ściany
czy to prawda że takiego mnie chcesz

jakim zostałem poznany?

zdławiony ciężką ręką lament
przemienia skórę w gładki kamień
nie rozedrą jej moje paznokcie
więc uderz swą laską mnie otwórz

od bólu cięższy jest wstyd
na samym dnie chaosu głębiej niż od dna
czy to prawda że nie znam sam siebie
takiego jakim mnie znasz?

Akwarium

nieopisane słońce mości się w strugach
zmierzchu z miasta nadciągnął mój młody
przyjaciel siwy wariat zresztą też poeta
i emituje te swoje samopowtarzalne serie
niezbyt zrozumiałych sylab za uchylonym
oknem niedocięta gałąź jabłoni rozmazana
blaskiem drży chyba że to wiatr że niebo
[drży

Ofelio idź do klasztoru mógłbym
[na przykład
do niego powiedzieć ale on odkąd został
ascetą nawet słowem nie okaże bólu
niezgrabne złote krawędzie chmur kroją
światłem morał na plastry mój młody
siwy przyjaciel też zresztą poeta
naturę ma delikatną i w tych swoich

przejrzystych ciepłych toniach powoli
wachluje się firanami płetw i żadnych
swych nie zdradza tajemnic a ja cóż ja
mogę co najwyżej stuknąć w szybkę straszyc
glonojady wymyślać wiersz który może
by napisał Musashi gdyby był Frankiem
O'Harą godzinami szukać rymu do nicości

Z listu

u nas tymczasem to co zawsze
klimat umiarkowany
ludzie z tej samej materii niemal ożywionej
wiorsty czarnoziemu dalej asfalt biała plaża
dławiące kłęby powietrza

zbadać pokrewieństwo wiary z rozpaczą
krzywdy z miłością nadziei ze śmiercią
wyszczerbioną linijką zmierzyć
głębokość bólu czyli oddalenie Boga
po prostu na nic więcej nas nie stać

wiotką ścieżką zapachów ze wspomnień
[i marzeń
będziemy tak szli w gęstniejącej mgle

* * *

grząski grząski piach
mgła nie przeredza się
coraz bardziej senny ślepy
coraz wolniej niż brnę

nim kryształ powietrza
objawi jasne ogrody
nim na dwoje pęknie zasłona –
przyjmę bielmo na oczy

spodobało się Panu
uczynić mnie znowu dzieckiem
nie pamiętam swojego imienia
i niczego niczego już nie wiem

nic jasność nic wysokie loty
w kłębek zwinięty drżący wtulony
rodzę się rodzę raz jeszcze
wewnątrz Jego dłoni

Wojciech Czaplewski

MAŁGORZATA DZIEWIĘCKA, ur. w Ząbkowicach Śląskich; absolwentka geografii na Uniwersytecie Wrocławskim; aktywna w działalności humanitarnej i charytatywnej w Polsce i za granicą. Nauczycielka i wykładowca m.in. w Botswanie, Indiach, na Malediwach, Seszelach, Tonga, Rosji; misjonarka w Peru, Boliwii, Paragwaju, Jamajce; członek The Explorers Club; dziennikarka, przewodnik sudecki, przewodnik safari w Afryce, tłumaczka (jęz. angielski, hiszpański), autorka artykułów w miesięczniku „Odra”, „Rzeczpospolitej”, „Poznaj Świat”, „Kultura” (paryska) oraz książek *Lato w Polsce. Dziennik 1992* i *The Life & Times of Ngamiland. The Story of Maun. Botswana*.

W 1993 roku TVP nakręciła film dokumentalny o jej życiu w Botswanie pt. *Odnaleźć się nad Okavango*. W 2009 Olgierd Budrewicz w swej książce *Z Polską w sercu* poświęcił jej jeden z rozdziałów. W 2013 jej postać opisana jest w serii „Niezwykli” Adama Sznajderskiego.

Mój Dom

Mój dom? Tam, w Afryce?

Wiesz, tutaj, gdy patrzę na twoje miasto, to widzę dom zupełnie inaczej niż tam. Koncept domu jest inny. Tu budowany jest od wewnątrz. Od wewnątrz ducha. Dla bezpieczeństwa. Stoję niejako pośrodku i otaczam się ścianami, izoluję od ludzi, by móc zasnąć, ukryć się, rozluźnić duszę. Jak niegdyś w jaskini czuć się bezpiecznie.

Tam dom powstaje jako część przyrody i w sposób zapożyczony od zwierząt i roślin: zagradzam sobie część przestrzeni, łąpię ją „w sieć” mych ścian, jak rybę. Zaznaczam tym moje terytorium, tak jak hipopotam odchodami, osa gliną zmieszaną ze

śliną, drzewo cieniem konarów, ja – cegłą, trzcina, trawą. Mój dom jest więc częścią ogrodu, a ogród jest oddzielną częścią lasu nadrzecznego.

Jako człowiek muszę być twórczą istotą, zatem w mym ogrodzie posadziłam kilka krzewów obcych, parę drzewek pomarańczy. Roślinność ogrodu, ta miejscowa, jest oporna w zaakceptowaniu nowości, w uznaniu nowej harmonii. Tak jak ludność miejscowa. Obsypuje moje innowacje muszkami, pajęczkami, mrówkami, cieniem. Ale nowe są uparte. Gdy jedno zginie, drugie się pojawia i próbuje dalej żyć tam, w ogrodzie. Tak jak nowi przybysze. Razem ogród wygląda ciekawie, ładnie i pożytecznie. Daje mi spokój i przywiązanie. Rodzą się uczucia. Wygłaskałam powrót do życia drzewka pomarańczy. Gasto, gubiło listki, jak przy leprze odpadały uschnięte końce gałązek. Przychodziłam

doń co rana, rozmawiałam, dotykałam. Teraz też zachodzę tam, dotykam listka na znak uznania dla drzewka.

Wierzę w wymianę energii. Wierzę, że dobra energia jest zawsze w nas i do naszej dyspozycji. Wolność nasza polega na używaniu jej lub nie; na wyzwaniu jej lub utrzymywaniu w uśpieniu. Zła w nas nie ma, jako naturalnej energii drzemiącej wewnątrz. Wszak od Boga pochodzimy. Zło musi Mu być obce jako Jego twórczości. Zło jest na zewnątrz, jest niezależną energią, jak dym snującą się po świecie. Wpływa tam, gdzie robi się jej miejsce.

Ale przecież mówimy o moim domu! Jesteś go wciąż ciekaw? Tak?

Jest wiecznie otwarty. Przecieka jego wnętrze do ogrodu, a ogród do jego wnętrza wpływa. W nocy księżyc i gwiazdy wchodzą, w dzień słońce. Wiatr, deszcz także sobie pomieszkują weń. Ciepło, zimno tak tu, jak i tam – wewnątrz i w ogrodzie.

Rozśmiesza mnie naturalność, z jaką traktują mój dom zwierzęta. Pies wchodzi sobie jak do siebie, zwala swe cielsko w kącie koło schodów, gdy ciepło, zaś na dywanie, kiedy zimno. Nawet okiem nie łypnie w moją stronę, czy nie mam obiekcji. Koty – to samo. Włazą miękko, zwijają się na kanapie czy krześle, zupełnie ignorując moją obecność. Mrówki wchodzą w jednym rogu domu, maszerują szeroką strugą po ścianach, by wyjść z domu po drugiej stronie, gdzieś koło sufitu. Oł, taki bieg na skrót przez mój dom. Osy wpadają, lepią gniazda u pułapu. Tysiąconogi pełzną – na skrót – od jednego progu do drugiego i wychodzą do ogrodu. Pająki lokują się po ścianach i po półkach. Czasem schroni się wąż, żaba czy myszy pomieszkają w nim zimą, chrabąszcze potańczą przy lampie, motyle przysiądą na kolorowej poduszce jak na kwiecie.

Mój dom? Jest w nim dwoje dzieci. „Czarne i czerwone”. Murzyneczka i Indianeczka. Wchodzą do domu tak naturalnie, jakby był to najwłaściwszy koncept ludzkiego schroniska. Może nawet to nie schronisko dla nich, lecz przynależność do terytorium, czyli tożsamość, a zatem siła?

Mój dom jest pełen zapachów znanych mi skądinąd i stamtąd. Jest pełen głosów, szumów, dźwięków. Jest pełen ruchu, zawsze jest w nim oddech. Jest żywy, trzeba z nim walczyć: gdy gorący, uciekam zeń, gdy zimny, bronię się owijając kocami, chowam się w jego wnętrzu, kiedy w ogrodzie gorąco lub leje deszcz. Tutaj ktoś powiedział mi: „Ty jesteś już inna”. Wracając stąd, rozpłakałam się na widok tamtej rzeki, łąki, chat, pustkowia – jako domu mego. Być może dom mój to więcej niż działka, na której stoi?

Tutaj wdeptuję w swe dawne odbitki, jak w stare chodaki, i czuję, że jestem niezmienioną. Poza czasem istniejącą. Tam w nic nie wskakuję, co byłoby moją odbitką. Tam gdzie jest mój dom, ja dołączam się. Jestem mile, dobrze widziana – przez całe universum miejsca.

Czy mój dom ma imię?

Nigdy nie potrafiłam go nazwać. To, co brzmiało ładnie, przyklepione doń gąsto, traciło dźwięk. Więc nie nazwałam mego domu żadnym słowem.

– A ja nazwałbym twój dom...

– Jak?

– Afryka.

Małgorzata Dziewięcka

IRENA GRABOWIECKA – absolwentka UW, nauczycielka, polonistka, metodyk. Jest prezesem Nauczycielskiego Klubu Literackiego w Białymstoku, od 2011 członkinią Związku Literatów Polskich. Poetka, prozatorka, autorka haiku. Zajmuje się też krytyką literacką i fotografią. Opublikowała tomiki poetyckie: *Tylko noc milczy*, *Zamiast koralu*, *Na skrzypcach sosen*, *Moje ptaki*, *Przez mgłę i świt*. Ponadto w serii „Kajety starobojarskie”: *Smak istnienia* (wraz z Reginą Kantarską-Koper i Ireną Słomińską; *W dłoniach wiatru* (wraz z Haliną Alfredą Auron i Grażyną Cylwik).

*

Bezkr. Granat. Biel.
Spaceruję po falach.
Czas zaciera trop.

*

Świetliki gwiazd wirują
w oceanie granatu.
Oczy kosmosu?

*

Spotkało się niebo z morzem.
Zafalowała linia horyzontu.
Zrodził się szafir.

*

Skrzypi sosna,
płacze złotem bursztynu.
Spadają łzy życia.

*

Spieniło się morze.
Wiatr roztańczył fale.
Myśli coraz głębsze...

*

Bronce

Żywicą sosen
zakwitły morskie wydmy.
Jantar u stóp.

*

Językiem morza – szum.
Językiem ognia – popiół.
W nas milczenie?

* * *

dotykam smaku morza
rozchylam dłoń

kryształem soli
wibruje muszla

fale warg płyną
łukiem w horyzont

pachnie bursztynem

* * *

znieruchomiał
zielony kamyk oczu
falą czerni zakwitły rzęsy
usta zabarwiła ironia

myśl uleciała sokołem

tylko stopy liczą
ziarna bursztynu

* * *

płonie horyzont
morze kłania się mrokom

oczy wędrowca
łowią barwy

kropla bursztynu
snuje legendę

* * *

ze szczypty błękitu i zieleni
stwarzam wodę

światłem i bielą
mieszam toń
dotykam snu

a morze powiek płynie

* * *

księżyc gwiazdy i ja

dźwigamy sklepienie granatu
i ciężar ziemi wilgotnej

na skrzypcach sosen i wydym
gra wiatr
nuci tęsknoty dnia
połyka sól morza
z aromatem żywicy

wędrujemy pustą plażą
księżyc gwiazdy i ja

* * *

muszla Bałtyku gra koncert głębin
opowiada tajemnice szafirowej toni
płacze bursztynową łzą

muszlo podaruj mi lato
na morskiej plaży
i złoto sosen z wydym

* * *

chciałabym zamieszkać w drzewie
może w sośnie
być pamięcią bursztynu

zakorzeniać się
w pięknie natury
w harmonii uśmiechu

być drzewem
pieśnią liści
światłem ciemności

* * *

nie popłynę do portu
za horyzontem cieni

wczepię się w czerwień jarzębin
dotknę korzeni drzew
nad ruchomym urwiskiem

zwiążę w korale bursztyny
koncertu wiatru posłucham
i popłynę
w sen

* * *

Jak mgły jesienne
snuję marzenia
o wyspach szczęśliwych

A moje żagle niesie
przeciwny wiatr

Dokąd płynę

Nie wiem

* * *

chwytam blask
słowa
jego trudną materię
widzę
twarz pooraną
spękaniem kory

a myśl ulotna
jak aromat żywicy

kiełkuję drobiną sosny
jestem szyszką
spadającą jak kropla
bursztynu

* * *

Ponad mądrością myśl prosta
ponad myślą tętno serca
ponad małość
doskonałość słów
wielkość szarego bytowania

a między nami
bezkres

* * *

Wiatr uleciał w dal.
Echem zagrało morze.
Tęsknoty zostały.

Irena Grabowiecka

Irena Grabowiecka i Krystyna Henczel

Fot. Jadwiga Sivińska-Pacak

KRZYSZTOF GULIK pochodzi z Wrocławia. Od dziewięciu lat związany z Kołobrzegiem. Członek Stowarzyszenia Poetów i Innych Twórców „AKCEPT” w Kołobrzegu. Publikował wiersze w prasie kołobrzeszkiej i malborskiej, w zeszycie Stowarzyszenia „AKCEPT”, almanachach *W ciszę ubrani*, *Silva rerum*, *Wędrujący w ciszy*. Wydał tomik poetycki *Kocie ścieżki*.

Słowa

Słowa w bólu poczęte
przemieniają szarą rzeczywistość
w ogród kwiatami usłany
dla tej co mieszka
w sercu utkanym z myśli
często nieubranych
w odpowiednie słowa rymy
nic to

tylko cienie
przesuwające się
po naszych wspomnieniach
nieobecne
umierają każdego dnia
jeżeli nie zamkniemy ich w chwili
ich narodzenia

spiesznie krocymy
polaną marzenia
z ochotą na chwile spotkania
z tą która żyje wiecznie w nas
czasami niedostrzegana
a ona puka łomoce do drzwi
wiecznie dla niej zamkniętych
próżno chwalimy się
tym kim jesteśmy
tak naprawdę bez niej
umieramy

Kołobrzeg 27.04.2015

Obraz

Obrazy słowem malowane
dźwiękiem nakreślane
jak węglem
po białym płótnie
palce zanurzamy
w przestrzeń
pomiędzy słowami
nie zawsze zrozumiętymi
przez tych co patrzą oczami
a duszę mają zamkniętą

krocymy z wolna
patrząc przed siebie
Tego co jest przy nas
nie zauważając

myśli kotłują się
wiercą
zasypiają
rozbudzone nagłym olśnieniem
promieniem nadziei

która żyje zawsze po tej stronie
a po tamtej
niepotrzebna

Idziemy razem zamyśleni
trwając pragniemy
poznawać siebie
nie chcąc się jednak otwierać

węgiel którym malujemy
kształty niezrozumiałe
nie trwa wiecznie
małeńka iskierka pochłania
to co stworzone

wplątamy słowa w obrazy
jeszcze nienamalowane

Kołobrzeg 25.04.2015

Wtorek

Moja ukochana tęsknoto
Opuściłaś moje serce
Porzuciłaś jak popsutą zabawkę
Moje oczy w dal spoglądają
Serce uśpione w narkotycznym śnie
Poszukuje smaku twoich ust
Lecz garść ciśniętych kamieni
Rani moje wspomnienia
Na jeziorze nieubranym myśli

Moja ukochana tęsknoto
Poszukuję twego oblicza
Zakrytego przed rozdartym sercem
Wyplutego przez znudzoną metresę
Myśli pragną bliskości
Twoich cierpkich słów
Wypowiadanych do mego wnętrza
Gdzie porzrucane przedmioty
Poszukują utraconej harmonii

Moja ukochana tęsknoto
Obudziłem się
Narkotyczny twój zapach uleciał
Świadomość zaczyna żyć
Nie ma cię
A ja żyję
Otulony ciszą
Delikatnie wpasowującą się we mnie
I teraz z nią zasypiam

Kołobrzeg 07.10.2014

* * *

Plugawe pragnienia
otulają mnie
przyklejając się
zawsze w to samo
miejsce

myśli skośtunione
przykryte
niecodziennymi wyrazami
twarzy

przypadkowymi gestami
wyrażanymi w stronę osób
świeżo co poznanych

oceniaamy siebie
na podstawie widoku
w szklanym zwierciadle

nie zawsze rozumiemy
co ma nastać

drzwi
nadal zamknięte

Kołobrzeg 05.02.2015

Krzysztof Gulik

KRYSTYNA GURANOWSKA-STOLARZ

mieszka w podwarszawskim Międzyzlesiu. Łączy twórczość plastyczną z poezją i satyrą. Członkini Związku Artystów – Polska Sztuka Użytkowa. Jest specjalistką od rysunku piórkiem. Maluje również techniką akwarelową, akrylem i w gwaszu. Dominantami tematycznymi jej prac są przyroda i architektura. Chętnie portretuje, ilustruje książki dla dzieci i jako ilustratorka służy poetom swoją wyobraźnią. Działa aktywnie w warszawskim Stowarzyszeniu Marynistów, biorąc udział w organizowanych przez nie wystawach. W 2015 wydała tomik wierszy i rysunków *O nim, o niej, o nich, czyli satyra na każdego*.

Czerpiąc z morza ogromu

Przed tobą iskrzący taniec fal
i czekająca na kutry dal.
Biel światła diamentami utkana,
pędzlem na płótnie szeroko rozlana.
W delikatnym akcie szybkiej kreski
lekki brąz i złocisty błękit.

Chłoniesz łakomie zapach bryzy morza
i błogi jod chwytasz mocno w nozdrza.

Pędzlem w skupionej nad płótnem dłoni
chcesz oddać całą głębinę toni.

I tak, czerpiąc szczerze

[z morskiego ogromu,
będziesz miał co podarować komu.

W blasku latarni

Kiedy tworzysz pejzaż morski,
z pędzlem, zda się, płyniesz.
Czujesz w żyłach impet boski,
jakbyś był po winie.

A kiedy staniesz przy morskiej latarni,
która przegląda się w lustrze wody,
popatrz na cień jej w spokojnej przystani,
na blask, co dobrą wskazuje ci drogę.

I spróbuj przenieść radosne marzenie
na płótno, by się w obraz ziściło.
I wtul w nie całe swego serca drzenie,
żeby jak najpełniej przemówiło.

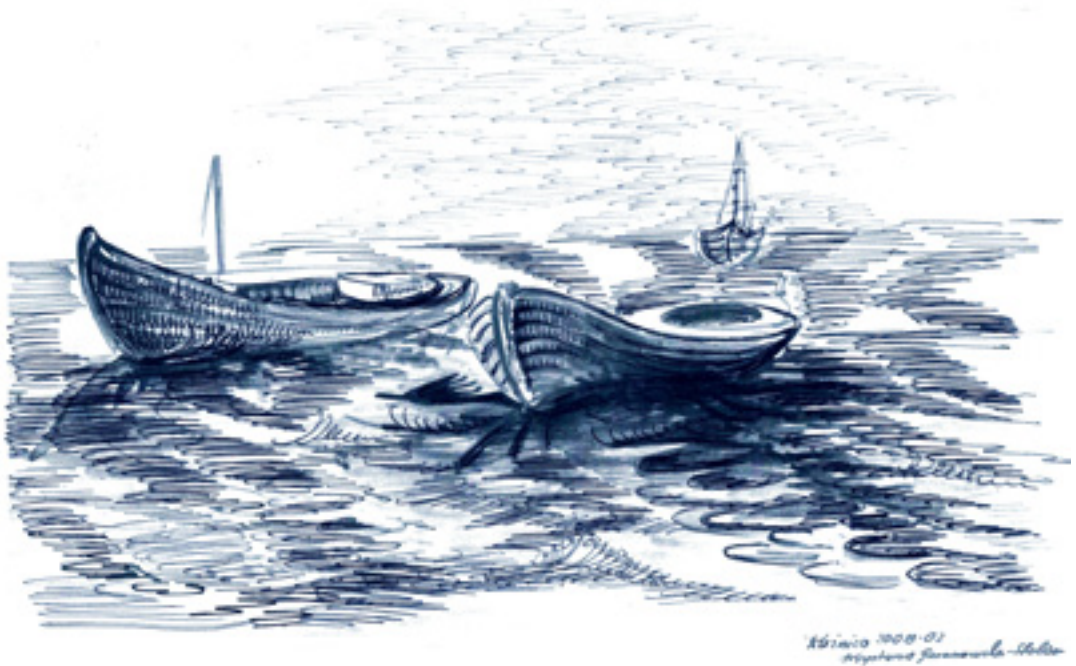
Przesłanie

Morzem żyłam
i rozdawałam między ludzi
wiarę w miłość,
czując ducha niespożytą moc.

Prostą czyniłam życia zawziętość.
Na strunach pejzażu słowa
obrazami karmiłam,
widokami burt, kutrów, żagli...

Od progu mego
nie odchodził nikt głodny.

Krystyna Guranowska-Stolarz

Rysunki Krystyny Guranowskiej-Stolarz

AGNIESZKA HAJEC – urodzona 11 maja 1970 we Wrocławiu, mieszka w podwrocławskiej Czernicy. Pracuje w administracji publicznej. Poetka, od 2012 należy do kołobrzeskiego oddziału SAP. Wydała tomiki: *Drżenie myśli* (2010), *Po obu stronach tęczy* (2011), *Bezdroża marzeń* (2011 – prezentowany podczas Czernickich spotkań z Poezją i Wielkiego Czytania na Sowiej Górze), *Pejzaże codzienności* (2012). Zaprasza na spacer po bezdrożach marzeń i tęsknot oraz przemyśleń z zachwytem nad tym, co kruche, a czasami nieuchwytnie.

Jesteś

Jesteś niedościgłym celem
rafą na dnie morza
falą wzburzoną
Jesteś pragnieniem wody w czasie suszy
i kroplą podczas ulewy co właśnie trwa
Jesteś a może cię nie ma
Może to sen... może magia... wspomnienia

Jesteś odległy jak morza i oceany
jak gwiazdy w przestworzach
Jesteś rozkoszą podczas snu
i ciszą gdy świt nadchodzi
Jesteś a może cię nie ma
Może to sen... może magia... wspomnienia

Milcząca

Spierzchnięte niczym
w kolorze czerwieni
zaciśnięte do bólu
usta
co nic nie mówią

Załamione
obrzękle od wysiłku
wrażliwe na promienie słońca
przymknięte oczy
by nie widzieć rzeczywistości

Z nogą na nodze
z rękami bezwładnie zwieszonymi
[na oparciu
czeka na swoje pięć minut
milczy bo tylko w ciszy
słyszy własne myśli

Chemia uczuć

Gdy się złoścę na ciebie,
[przeklinam czas,
to coś drży we mnie, coś się porusza,
niczym liście wiatr kotłuje moją duszę.

Gdy myślę o uczuciach, o tym, co się
[zdarzyło,
co jest między nami, a czego nie było,
to dotykam samego wnętrza jestestwa.
Czyżby to była miłość –
chemicznie lżejsza od powietrza,
co unosi się nieuchwytnie?

Czas pograbić liście, jesień idzie.
Pustka między nami.

Omotany

Zawieszony
pomiędzy niebem a ziemią
odziany w błękit nieba
szukam miłości co mnie ogrzeje
niczym promienie słońca
i wytrwam w tej nadziei
aż sił braknie
aż droga dobiegnie końca

Zamykam oczy
i wyciągam dłonie przed siebie
jakbym dotykał jej ciała
a ona jak nimfa wodna
tańczy w mych marzeniach

Omotła mnie całego, omotała

Morze

Wielkie morze
ludzkich głów
ludzkich spojrzeń
rąk wskazujących drogę
zimnych serc
zimnych ust
krzyczących PRECZ!

Pokochać swoją samotność...

Przyszła czas,
aby pokochać swoją samotność,
aby zaufać jej bez miary.
Ona nie okłamie, nie zdradzi.
Przyszła czas,
aby oddać się całą sobą
zamyśleniu, pijąc herbatę,
patrząc w dal
w oczekiwaniu na zmiany.

Ale nie umiem jej pokochać,
oddać się w zapomnieniu.
Ona trwa
bez mej zgody

Jednak nie potrzebuję jej,
nie podam jej herbaty popołudniowej,
nie przywitam jak najlepszego przyjaciela.

Rys. K. Guranowska-Stolarz

KRYSTYNA F. HENCZEL (z d. Tylżanowska) – historyk, pedagog. Członkini Nauczycielskiego Klubu Literackiego. Założycielka i długoletnia kierowniczka Klubu Seniora, w którym kreowała różne formy życia kulturalnego, artystycznego, podróżniczego. Społeczniczka i wolontariuszka. Obecnie na emeryturze.

W swoim różnorodnym dorobku posiada artykuły pedagogiczne, historyczne, monografię szkoły, materiały pamiątkarskie, artykuły, utwory poetyckie zamieszczone w czasopismach ogólnopolskich, regionalnych, almanachach, antologiach i periodyku klubowym.

Zadebiutowała jako poetka w 2000 roku. Wydała siedem tomików: *Ścieżki życia, W tę noc przedziwną, Na strunach serca, Tam gdzie kwitną kaczeńce i bzy, Barwy trwania, Światło na drodze, W lustrze czasu*, które znajdują się w bibliotekach polskich i zagranicznych ośrodkach polonijnych. Uczestniczy w ogólnopolskich oraz regionalnych plenerach i warsztatach literackich, konkursach i festiwalach uzyskując nagrody, wyróżnienia, dyplomy uznania.

Otrzymała liczne odznaczenia, m.in. Honorową Odznakę Miasta Poznania, Złoty Krzyż ZNP, Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski OOP.

Powrót do wspomnień

Wszystko jak dawniej.
Tajemniczy urok gwiazd,
księżyc jak bochen
po niebie się toczy,
słońce dzień po dniu
zatacza ten sam krąg.

Tylko czas inny.

Bezpowrotnie
uciekają gdzieś
godziny, dni i lata.

Szukamy ich we wspomnieniach...

Panta rhei

Na niebie
promienie słońca,
bukiety gwiazd,
uśmiechy księżycy.

Na ziemi
drogi wyboiste,
ciemne tunele, czasem
ścieżki radości.

Między niebem a ziemią
szlak ludzkich marzeń
i niezgłębione tajemnice..

Pajęczyna wspomnień

W przystani wieczoru pamięć przywołuje
radość dzieciństwa,
ogrody młodości,
gorące rytmy serca.

Wspina się po drabinie lat dojrzałych,
ociera krople potu,
liczy kruszyny szczęścia.

Szybko przebiega pracowite lato.
Jesień życia dzieli się smakiem
dojrzałego chleba.

A marzenia wciąż błękitne!

Zapis

Wiatr przywiewia jesienny zapach.
Myśli szarzeją,
marzenia toną
we mgle niespełnienia.

Słowa coraz cichsze.
Kurczy się przestrzeń czasu.

Na tablicy życia coraz mniej miejsca
na zapisy.

Gwiazdy losu

W niezmierzonej przestrzeni nieba –
tajemnice.

W karocy Wielkiego Wozu
pędzi nieznany nam los.

Dokąd wiodą gwiazdy przeznaczenia?

Która jest moja?
Jaką barwą błyszczysz?
Jaka jej trajektoria?

Jak długo będą wędrowały
po błękitnych traktach?

W niebieskim oceanie
zatapiam myśli...

Zauroczeni sobą

Chodzimy po jasnych ścieżkach życia,
płoniemy pragnieniem szczęścia.
Unikamy ludzkich trosk.

Obojętni wobec tego,
co nas nie dotyczy,
smakujemy radość,
nie dostrzegając bólu
drugiego człowieka.

Zamykamy uszy
na płacz, skargi, jęki.
Stroimy się w kostium
egoizmu i obojętności.
Myśli nasze krążą
wokół ja, moje, mnie.

Na jak długo
wystarczy nam siebie?

Krystyna F. Henczel

IRENA HRYNCEWICZ urodziła się w 1938 na Grodzieńszczyźnie. Absolwentka Uniwersytetu Wrocławskiego. Mieszka w Jeleniej Górze, ale jest też związana z kieleckim Krajowym Centrum Kultury Polskiego Związku Niewidomych, uczestnicząc w jego literacko-artystycznych spotkaniach i seminariach, jak również publikując w jego wydawnictwach z serii *Erotyki, Jesteśmy, Nasze Wigilie*. Członkini Jeleniogórskiego Klubu Literackiego, będąc współautorką wielu jego almanachów i cyklu *Zeszytów wierszem*. Wydała tomiki poetyckie: *Dokąd idziesz* (1997), *Strofy dla ciebie* (wyd. I – 2000, wyd. II – 2004), *Miłość jak chleb* (2004), *Ślady niezapomnienia* (2004), *Wiersze wybrane* (2016).

Miłość jak chleb

Rzucam ziarno
do Twojego serca,
by zakwitło różą,
zaszumiało ciepłym wiatrem,
i słonecznym łanem,
zapachniało świeżym chlebem –
świętym jak Miłość.

Ufam,
że gleba Twojego serca
jest żyzna.

Tak mi trudno

Tak mi trudno
iść za Tobą, Chryste.

Wiem, że moje małe krzyże
są niczym w porównaniu z Twoim.

Pytam często o sens
Twojej męki i mego życia.

Wiem, że krzyż największy
i najcięższy
zostaje na koniec życia.

Więc pomóż mi, Panie!

Piosenka dla Matki

Tam mój świat się zaczynał,
gdzie rodzinny nasz dom.
Ciebie, Mamo, wspominam,
w sukni z zielonych łąk.

Czuję, jak nad wezglowiem
Cicho się schylasz.
Zwykle pamiętam słowa.
Kocham Ciebie jak nikt.

Dobroć jak kromka chleba,
którą brałaś do rąk,
okruch jasnego nieba –
są gdzieś daleko stąd.

Twoja miłość matczyna
strzeże mnie w trudny czas.
Kocham Ciebie, Jedyna
najjaśniejsza wśród gwiazd.

To ja

To ja –
dama z portretu,
samotności otulona ciszą.

Szukam kwiatów
i motyli
na zimowych łąkach.
Pragnę echo zatrzymać
w dłoniach.

Nie wiem,
czy przyszedłam za późno,
czy może za wcześnie.

Muzyk

Bolesławowi Perłowi

Na klawiaturze kładziesz ręce.
Odkrywasz inny, lepszy świat.
Zaczarowane płyną dźwięki,
aż – zasłuchany – ucichł wiatr.

Wielkimi są nie tylko wielcy.
Bóg dał i tobie piękny dar,
byś ubogacił ludzkie serca,
dając własnego serca skarb.

Graj, czarodzieju-muzykancie,
aniołom, ludziom radość nieś.
Niech uśmiechają się i tańczą,
Niech echo niesie twoją pieśń.

Tylko tyle

Dobrego słowa,
czułego serca,
przytulenia,
życzliwych oczu,
przyjaznych dłoni.

Tylko tyle mi potrzeba.
Czy żądam zbyt wiele?

Maliny

Czy pamiętasz maliny
moje ulubione,
soczyste, pachnące
i tamte wakacje zielone?

Było malinowe lato,
szalony zawrót głowy
i tamta nasza miłość
też miała kolor malinowy.

Jeszcze teraz ona dla mnie
pachnie malinami.
To nic, że kilometry czasu
legły między nami.

Irena Hryncewicz

STANISŁAWA JARMAKOWICZ, ur. w Drohobyczu (w woj. lwowskim), mieszka w Bolesławcu. Z wykształcenia matematyczka. Maluje obrazy i pisze wiersze, które zyskują uznanie. W 2011 nagrodzona przez Związek Pisarzy Niemieckich za wiersz *Zerbrochener Krug*, umieszczony w antologii *Kleist und Ich*. Do chwili obecnej wydała tomiki wierszy: *Rytm serca*, *Zatrzymać chwile*, *Kolory życia*, *Podobni ptakom*, *Dotyk czasu*, *Głębia ciszy*, *Porywy wiatru* – podsumowane w zbiorze *Wiersze wybrane* (2014). Należy m.in. do Jeleniogórskiego Klubu Literackiego. Członkini SAP.

Bez rutyny

Spójrz... świat jest znowu nieciekawym
Płaczesz – niebo też – jest ulewa
Więc gdy na świecie smutno bywa
Powinna dusza twoja śpiewać

Uwznioślać każdy życia szczegół
By twemu sercu się zdawało
Że świat zatrzymał się na moment
Aż przełkniesz szczęście jakich mało

Aż się upijesz zachłannością
Zatracisz czas i smak rutyny
Pędząc z uporem w stronę słońca
Spójrz... czy jest skutek bez przyczyny?

28.07.2009

Na przyjęciu

Pożądliwie wędruje oko
Przygląda się ukradkiem uparte
Lustruje tajemnicze dania
I panią upiększającą party

Na stole szparagowe serca
Homar otoczony owocami
Pachnące świeżością poranka
Sałatki przystrojone kwiatami

Półmiski z urokami morza
Ułożone falami mięsiwa
Talerze i sztuce jak wojsko
Wyczekują na swą ofensywę

Gdy się walka zacznie na noże
Bez gracji runie misterne piękno
Tylko wino w kryształowym szkle
Ukoi żal by serce nie pękło.

18.10.2009

Snooker

Na zielonym suknie stołu
Bile ściśle ułożone

Musisz trafić białą bilą
Na początek w tę czerwoną

Choć reguły ustalone
To niełatwe są wybory
Bo jak zwykle w życiu bywa
Nawet bila ma humory

Raz z impetem w łuzę wpada
Lub kieruje nie w tę stronę
Albo staje jak zakłęta
Oczy widzów w nią wpatrzone

Pomruk niesie się po sali
Współczujący pokerzyście
Bo z ciągłością zbitych bili
Tryumf brejka oczywisty

Twarz nie zdradza emocji
Snooker uczy grą pokory
Ale przecież jest wiadome
Dżentelmena w każdym calu
Musi boleć strzał chybiony.

Snooker, mistrzostwa świata, 29.04.2011

Skrzypce i śpiew

Smyczek raz w górę to znowu w dół
Tuli skrzypce dziewczyna wiotka
A rapsodia niebo otwiera
Melodią gwałtowną i wpada
Jak motyl Czardaszem do serca

Ciało-smyczek prężą się rytmem
Zgodnym – widzę – anioła słyszę
A gdy smyczek nie dotyka strun
Dziewczę ciałem dopełnia ciszę

A później – rzuca serce na śnieg
Tętent słyhać – to trojka pędzi
Ech, ech, ta trojka i serca bieg

Biały płomień – ten biały płomień
Skrzypce i śpiew...

Odwieczny poeta

Popatrz
W dzień niebo skąpi nam promieni
I nawet noce gwiazdami nie świecą
A tylko serce – odwieczny poeta
Iskry słowami i płomień z nich wznieca

Wenus
Bogini jak nimfa – chimera
Rymy oszalałe pegazem pędzą
Porywa serce ze sobą unosi
I zostawia nad przepastną krawędzią

Nicości
Sercu wyrastają skrzydła
Serce z konieczności musi być ptakiem
I głos mieć doniosły jak gromy niebios
By można słyszeć wołanie z Itaki.

24.09.2008

Zjawa

Z głębin szmaragdowych
Po wschodniej stronie nieba
W sukni z różowych mgieł
Szaleń tęczą otulona
W majestatycznej ciszy
Wyłania się – zjawa
Nieziemsko urocza
Widzę złociste warkoczki
Opromienione końce
To może być tylko słońce.

28.08.2013

Stanisława Jarmakowicz

MARIAN JEDLECKI (ps. Marcin Jodłowski) – prezes kołobrzeskiego oddziału Stowarzyszenia Autorów Polskich, wraz z żoną Barbarą z wielkim osobistym zaangażowaniem organizujący od ośmiu lat plenerowe nadmorskie spotkania literackie, w autoprezentacji:

Moje rodzinne miasto to Wieluń. Przez wiele lat byłem marynarzem. Ten okres mojego życia – ową długą przygodę z morzem – wspominam ze szczególnym sentymentem.

Piszę opowiadania, felietony, poezję. Przygotowuję do wydania kolejną powieść z okresu marynarskich doświadczeń, zbiór opowiadań *Myśli niepokorne* oraz dwa tomiki wierszy: *Niepokoje* i *Alienacja*. Mieszkam w Kołobrzegu-Podczelu.

Popróbowałem sił w pisaniu scenariuszy do różnorodnych imprez kulturalnych w szkole wojskowej oraz jako pracownik, a później dyrektor dużego ośrodka kultury. Jeszcze później zacząłem pisać, trochę z nudów, w czasie ciągnących się jak cumy statkowe długich rejsów po wszystkich oceanach świata i wielkości mórz.

Publikowałem w almanachach: *A duch wieje, kędy chce*, *Dźwirzyńskie Lato Literackie*, w czasopiśmie: „Świątokrzyski Kwartalnik Literacki”, „Nieznaný Świat”, „Flesz”, „Kulisy Kołobrzeskie”, „Akant”, a także prezentowałem wiersze w czasie Herbertyady w Kołobrzegu (2009).

Piszę dużo także na blogach: <https://marcin50.wordpress.com/>, <http://www.granice.pl/marcinjodlowski.html>, <http://www.pasjoneo.pl/marcinjodlowski/> oraz mam własne strony w Internecie, gdzie zamieszczam na bieżąco to, co napiszę: <http://www.poezjamarcina.za.pl/>, <http://www.mysliniepokorne.za.pl/>, <http://www.dywagacje.za.pl/>.

Z CYKLU *MORSKIE OPOWIEŚCI*

List marynarza

Pisz do mnie miła srebrem słów czułych
w błękitnie nieba i gwiazdach dalekich
pisz zawsze
z uśmiechem szerokim
z Amfitrydy śmiechem radosnym
Opisz mi ból kwiatów zerwanych
tęsknotę cichą wiatrem wystaną

W błękitnej toni płaczą wspomnienia
z oddali morskiej wieści przyptyną
Napisz miła kiedyż myśli słońce ogrzeje
uśmiechem radosnym wreszcie ozłoci

Miłość szalona

Z okazji The Tall Ships, Races 2007

Jesteś światłem ciepłym
Pieśnią miłości radosnej
Szeptem fali o poranku
W bursztyn zastygłą łzą nimfy

stęsknionej dotyku piasku ciepłego
pustej i słonecznej plaży
Sensem i radością życia
Lazurowym marzeniem
Białych żagli wspomnieniem

Nie bój się morza
jego brwi zmarszczonych
Twoja dłoń wciąż w mojej
Myśli Ciebie szukają
ciepło ust miękkich
Jestem jak tajfun szalony w głębi
mojego ciała
U stóp moich sukienka porzucona biała
Rozpleciony wianek miłości
Włosy wzburzone jak fale
Myślą wracam do Ciebie

Jesteś światem całym
i miłością jedyną

Piana morska

Jeżeli kiedyś nad morzem
uderzy mnie miłość nieodwzajemniona
przychodząc do mnie udając pokusę
natenczas do ciebie przyjdę morska piano
gdzie błyska jeszcze złoty pukiel włosów
biel ciała bogini
mokre koło wozu
i łabędzie skrzydło

Spacer brzegiem morza

Chodź ze mną najmiłsza
Chodź pójdziemy na spacer brzegiem
a fale obmyją kurz codzienności
Chodź posłuchajmy jak morze szumi
swoją pieśń miłości

W porcie

Szept morza w otwartym bulaju budzi
dyskrecją nocy świat u stóp błyszczący
jak rój gwiazd srebrnych
podanych bogom na niebieskiej tacy

Pora zbyt późna dla marzeń
zbyt wczesna dla świtu
statek przy kei zasnął w ciemności
pod stępkę podłożył z czarnej wody
[poduszkę]

Tylko marynarski różaniec z muszelek
[maleńkich]
szepcze bez końca
– Miłości moja gdzieżeś popłynęła
w którym porcie świata
cumujesz przy kei?

Modlitwa marynarza

Panie z trójzębem –
boską wolą ucisz
rozszałałe fale
groźną nawałnicę
w dłoniach mocarnych
zamknij.

Jesteś władcą otchłani
wskaz szlak bezpieczny
ten bliski i ten daleki
spraw by
oczy zmęczone
lądy ujrzały jeszcze
i portu wejście bezpieczne.

Władco przepotężny
wskaz
choć jedną gwiazdą
azymut prawdziwy
abym w kipieli rozszałałej

kierunku nie zgubił
a port rodzinny
wesoło przywitał

Zamyślenie 2

Ze słonecznej wydmy
na brzeg morza zbiegnę
wyciągniętą dłonią stony Buran powitam

Pytasz kim jestem
już sam nie wiem
horyzontem statkiem
płynącym do Itaki jak ja
jak wszystko więc wcześniej
niespokojną falą uśmiech
pocałunek z Beringa przesyłam

Zapatrzony w toń znajduję nadzieję
mokrą od morskiej bryzy
myśli rozbiegane uciszysz
ciepłym oddechem utulisz

Wrócę z rejsu dalekiego
jak Odys stęskniony jutro pójdę za tobą
Tylko czas zatrzymaj!

Wybór

Kocham morze –
co w zamian?
szorstka od soli
czujność odpowiedzialność
nie liczę zysków strat
przecież zauroczyło
sięgnąłem po skraj
togi Boga i dostałem –
paciorki łańcuszka
marynarskiego
złotego od doświadczeń

nie –
jeszcze nie nasyciłem głodu morza
nie schylę głowy pożegnalnie
przed przyjacielem – karaluchem
co z kapsla piwo wypija
ciekawym pokładem
szczurem z zęb
ani tyranią sztormów

Panie Morza – gdyby nie twoje
wschody i zachody
te jutrznie na wachtach
kim dzisiaj byłbym?
płaszczem nieprzemakalnym
okrywającym mięśnie i kości
a przecież nie jestem –

gdybym mógł raz jeszcze wybierać –
ponownie byłyby blizny rany
gorycz soli morskiej
i siostry fale
co tak pięknie całują

Złota rybka

Spacer plażą o zmierzchu
widok nadbiegającej fali
ważne spojrzenie
nie ma nic prócz tego co widzę
złota rybka na piasku
fali sięgnąć nie może
choć płacze głosu nie słysząc
fala tylko usłyszysz

podniosłem smutną, kalekę taką złotą
oddałem morzu
odpłynęła w ramionach fali
złote szczęście milczącej radości

oby tak kiedyś ktoś ze mną postąpił –
albo Ten co wszystko stworzył

Marian Jedlecki

GINA GRAŻYNA JUSIĘGA. Absolwentka PLSP w Nałęczowie. Studia polonistyczne na KUL i UJ. Związana z Teatrem Akademickim Sceny Plastycznej Leszka Mądzika. Zaangażowana w latach 74-76 w scenografię Piwnicy pod Baranami oraz Teatru 38 w Krakowie. Jej obrazy i grafiki znajdują się w zbiorach prywatnych w kraju i za granicą. Wydała dwa tomiki poetyckie: *Lunaticzka*, *Odrobina tożsamości*. Zdobyła trzy wyróżnienia w konkursie poetyckim im. F Raka. Tworzy i mieszka w Krakowie.

Tęsknota

Wyję do słońca
do kamieni
na brzegu
wyję razem z morzem
parasole tworzą długie szpalery
pod każdym jesteś

TY
pomiędzy niebem a wodą
cienka linia horyzontu
zatraca podział żywiołów
wiatr tańczy na moło
jest pusto
największą pustką
jestem ja
z sercem wypełnionym
po brzegi miłością
czekam na wielką burzę
na łoskot bijących serc
pulsujących deszczem krwi

Dywan myśli

Złote trąby grzmią
wśród chmur
ogłaszając cuda

srebrny słoń
ściąga księżyc
swoją trąbą długą
lecąc na perskim dywanie
co niepojęte
pokazuje
mag bez twarzy
w swoim melonie
stojąc nad słodkim
wielkim jabłkiem
rozcięтым na pół
ze ścian różowego pokoju
wyłania się statek
niesiony falami
ze szkarłatnym żaglem
utkanym z myśli
może się wszystko ziści

Nasz zenit

Białe welony
spływały z turkusowego nieba
aż do naszych stóp

słońce stanęło w zenicie
gdy po raz pierwszy powiedziałeś
– kocham
odpowiedziałam echem Twoich słów

tarzaliśmy się w złotych piramidach
namiętności
ziarenka piasku kleiły się do skóry
czułam na łonie Twoje mokre włosy
promienie słońca tęczoowo
[rozpryskiwały się
w kropelkach potu

gorący piach przynaglał stopy
jak biegliśmy do morza
po chwilę opamiętania

koralewą czerwień ust
perłowy uśmiech
i różowe ciało

Do dzisiaj chodzi ulicami
spaceruje po molo
przegląda sukienki w galeriach
[handlowych
wychodzi z dziećmi
do przedszkola i szkoły
gotuje obiady dla rodziny

Czy Ty je widzisz Botticelli
z perspektywy wieków?
na pewno tak...
przecież to TY musiałeś
spalić płótna
ukazujące zdumionemu
zakłamanemu światu
nowy kanon piękna

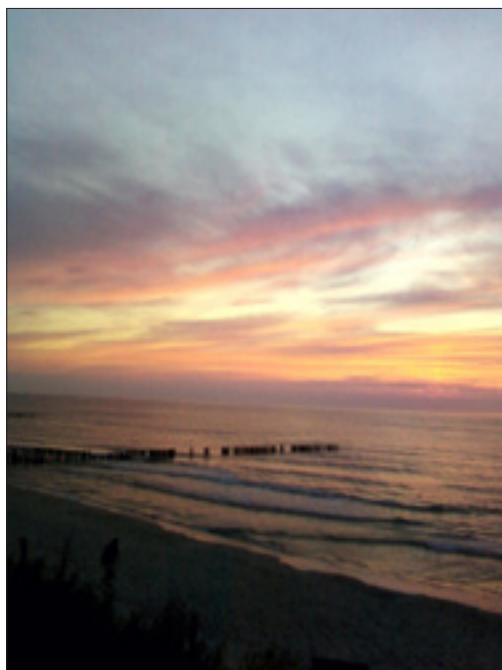
Gina Grażyna Jusięga

Rezygnacja

Nie wołałam ciebie
nie wołałam jego
nie wołał jej
była sama
jak palma uschnięta na pustyni
czekająca na deszcz
który jej już nic nie pomoże

Botticelli

Wyłoniła się ze szmaragdowego morza
zielony kolor oczu dostała od niego
zstępując z muszli
dotknęła stopą wdzięcznie
złotego pyłu ziemi
z dna oceanu zabrała

MARIANNA KARGUL – urodzona w Lubelskiem, mieszka w Międzyzdrojach od roku 1972. Dla niej rodzina jest na pierwszym miejscu. Przygodę z poezją zafundowała sobie będąc na emeryturze. Również podróże, które są spełnieniem jej marzeń. To dzięki nim ma wciąż nowe tematy do opisywania.

Do tej pory wydała 3 tomiki: *Moje miejsce na ziemi* (2013), *Wstuchaj się w ciszę* (2015), *Wiersze na niepokogę* (2016). W 2016 r. publikowała w dwóch antologiach: *Potyczki z Kupidem*, *Piórem Amora*. Są to antologie wydane przez uczestników portali poetyckich.

Wakacje

Tryptyk

cz. I – Praca

lato nad morzem widziane z boku

nie ma to jak letni pobyt nad morzem
kto chce zarobić to tutaj może
więc przyjeżdżają z całego kraju
bo myślą że latem jest tu jak w raju
a rzeczywistość nie taka słodka
jak jej się przyjrzeć z bliska od środka
ktoś piecze pizzę gorąco jak w ukropie
a tu szef woła uwijaj się chłopie
serwujesz lody kolejka długa
psioczą na ciebie co za obsługa
sprzedajesz kukurydzę co rękę parzy
ciężko z termosem chodzić po plaży
jesteś kelnerem w restauracji
źle obsługujesz brak ci gracji
a kucharz w kuchni na nogach się ślania
to szesnasta godzina jego gotowania
sprzątasz pokoje wynosisz śmieci
myślisz że szybko ci dzionek zleci
przyjadą goście gdzieś o północy
nie zmrużysz oka dzisiejszej nocy...

i raj się szybko w piekielko obraca
to nie wakacje to ciężka praca...

cz. II – Jedzenie

dziś z humorem becicka – po barach
[wycieczka

najlepszy dochód jak masz stołówkę
tu każdy zostawi niejedną stówkę
w wakacje zarobisz dużo i szybko
gdy masz smażalnię ze złotą rybką
świeżutką prosto z morza – tylko którego
wiem to na pewno – z morza chińskiego
gdzieś zachwalają kebab – turecki
oryginalny robi to Turek (z Berlina) –

[niemiecki

na lodach zarobisz gdy lato gorące
sprzedasz ich tony przez dwa miesiące
przepyszne lody amerikano
to zamiast wizy przepis nam dano
frutti di mare, pizza, lazania
a gdzie się podziały polskie dania
bo nie masz u nas nic smaczniejszego
nad polskie pierogi – z pierwszeństwem

[ruskiego

cz. III – Pokoje

przyjąć letnika i na nim zarobić
to ile się przy tym trzeba nachodzić
ktoś oferuje z łazienką pokój
inny w alejce gdzie cisza i spokój
sąsiad ma grilla – muzyka wciąż leci
obok zjeżdżalnia i basen dla dzieci
tam apartament – luksus z wygodami
tu taras olbrzymi z ładnymi widokami...
a letnik wybiera, przebiera, grymasi
że to za drogo, to mu nie pasi
do morza daleko i nie widać mola
a plaża bez koszy i parasola
najlepiej mieć plażę tuż pod oknami
i morza kawałek z małymi falami...

wszystko wysłuchasz i przytakujesz
bo przecież forsy tej potrzebujesz...
gdy chcesz zarobić na swoje wakacje
zawsze przyznawaj letnikom rację

patrząc w dal mglistą przyglądał się morzu
czekając na zimny północny wiatr

już trawy na wydmach niebieskozielone
tulą do piasku swe ostre źdźbła
fala się piętrzy wzburzoną wodą
wierzchołki grzywy spienione gna

nad szarym morzem ciemna noc zapadła
dudnienie wycie przejmujący gwizd
to sztorm rozszalały potęgą z głębin
z całą swą mocą naciera na brzeg

wstał ranek jakże odmienny od wczoraj
słońce wyjrzało zza ciemnych chmur
klif się nie poddał buki ocalały
zniknęły łodzie i plaży piach

wczoraj burzliwe i gniewne morze
dzisiaj rozczuła pięknem urzeka
z wielką pokorą pochylasz głowę
człowiek to mała cząstka wszechświata

Jesienne sztormy

Marianna Kargul

przez tydzień cały szare mgły się snuły
z daleka majaczył klif niewzruszony

Marianna Kargul recytuje wiersze w MBP w Międzyzdrojach

Fot. Jadwiga Sivińska-Pacak

ALINA KAROLEWICZ – nauczycielka języka polskiego w czaplneckim gimnazjum. Jej pasje artystyczne to teatr, recytacja, historia regionu, a przede wszystkim śpiew białym głosem dawnych ludowych pieśni. Od lat gromadzi wokół siebie utalentowaną młodzież z Czaplinka, z którą realizuje liczne projekty artystyczne. Z Teatrem Kotelioty, Grupą DRA i Wypożyczalnią Skrzydeł oraz Duetem Zoriuszka występowała na ogólnopolskich i międzynarodowych festiwalach teatralnych, konkursach recytatorskich i krasomówczych, śpiewała w krakowskiej Piwnicy pod Baranami i na Festiwalu Muzyki Folkowej Polskiego Radia „Nowa Tradycja”, nagrała cztery płyty, wydała pięć książek. W 2012 r. została laureatką nagrody PRO ARTE, przyznawanej przez Marszałka Woj. Zachodniopomorskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie sztuki i kultury.

Wyspa skarbów, czyli gawęda o Bielawie

Gdziekolwiek jesteś i kimkolwiek jesteś, zamknij na chwilę oczy, pozwól twojej codzienności zniknąć i zobacz jezioro... Niech będzie jezioro Drawsko. W Czaplunku.

Gdziekolwiek spojrzysz – wielka przestrzeń błękitu, wody i nieba, wyłociona słońcem jak rycerska zbroja, z mieczem ciemnej zieleni na horyzoncie. A tam w oddali – wyspa... Tajemnicza, niedostępna Bielawa, jak ciemna, baśniowa szklana góra, kusząca jak średniowieczne zamczysko.

Ruszasz? Ruszaj. To twoja przygoda.

Niech twoim Rozynantem będzie smukły biały stateczek „Perkoz”, niech

cię poniesie przez ten złocisty błękit w niezmierną dal przygody i fantazji. Godzinę na jego grzbiecie spędzisz w ciszy i zamyśleniu nad ogromem spokoju świata, w który wkraczasz.

Spokoju? Hej, chłopie, a widzisz te ptaki malowniczo krążące nad wodą? Jak myślisz, czym się żywią?

Spoglądasz w przejrzystą toń, widzisz zarośla, ryby – te maleńkie, przemykające obok burty wielkimi grupami i te ogromne, samotne. Chciałbyś być teraz w wodzie? Chciałbyś pogłaskać tego na przykład szczupaka? A widziałeś kiedyś, jaką ma szczękę? Spokojnie, póki co płyniemy bezpiecznie na grzbiecie „Perkoza”. Żeby za dużo nie myśleć, możesz posłuchać opowieści kapitana. Ten o jeziorze Drawsko wie wszystko – że wygląda jak rozciągnięta polodowcowa gwiazda, że obejście jego brzegów zajmuje trzy dni, że ma podobno drugie dno na głębokości ponad stu metrów, że ta zatoka nazywa się Rękawicka i tam

najlepiej biorą liny, a tamta Magistracka to przepiękne miejsce na biwak. Jak będziesz dociekliwy, kapitan opowie ci o niesamowitym prehistorycznym krabie, żyjącym w największych głębiach tego jeziora. To rak dyluwalny – stary jak dinozaur i skutecznie skrywający się przed poszukującymi przygód młodzieńcami. Może gdybyś był naukowcem, miałbyś szansę spotkania oko w oko z tym potworem, ale tymczasem...

Popatrz, Wyspa Kormoranów. Paskudna, co? Te chronione w Polsce ptaki, pożerające codziennie ogromne ilości ryb, uczyniły z wyspy pogorzelnisko. Mieszkają na drzewach, a ich odchody wypalają wszelką zieleń. Tak, rycerzu, to, co romantyczne, często okazuje się być okrutnym z naszego, ludzkiego, punktu widzenia.

Dopływamy do Bielawy.

– To wyspa? – dziwisz się. – Jest ogromna jak ląd!

Tak, ma 80 hektarów powierzchni, jest jedną z największych wysp śródlądowych w Polsce. Żeby ją obejść wyznaczonym szlakiem, potrzebujesz dwóch godzin! Czuwaj i strzeż się, bo las tu ogromny i stary, pełen przyrodniczych skarbów. W wilgotnych miejscach znajdziesz ropuchę szarą albo żabę moczarną. Zostaw je w spokoju. Szukaj dalej. Popatrz w górę i posłuchaj: rudzik, wilga, zięba, kowalik, drozd, trznadel, szpak. A nad wodą inny ludek, piękny i wojowniczy srode: perkoz dwuczuby, krakwa, gągoł, nurogęs, trzcinia, potrzos, kania rdzawa, błotniak. Spotkanie ich to niesamowite przeżycie, wierz mi.

Ale najpiękniej jest wspiąć się na wysoką, zbudowaną z grubych drewnianych bali wieżę. Jeśli potrafisz być cicho i nie ruszać się przez pół godziny, możesz zo-

baczyć wędrujące obok wieży dziki, spożywające leśny podwieczorek, wytworne sarny albo rozrabiające na łące zające. Albo królewski, władczy lot orła bielika.

Otwórz oczy, rycerzu. Wracaj. I szybko sprawdź na mapie, jak daleko masz do Czaplinka.

„Pod wielkim dachem nieba”¹⁾

Jestem z Czaplinka. Właściwie mieszkam na granicy miasteczka, ciągnących się po horyzont pól, niewielkiego lasu i ogromnego jeziora. To piękne miejsce wybrali moi rodzice, by tu zbudować dla nas dom. Tu jest teraz środek mojego świata. Świata, który uwielbiam poznać, świata, który kocham.

Kiedy mam wolną chwilę, biegnę do stajni, w której mieszka Nutka – moja ulubiona klacz. Czyszczę ją, siodłam i... ruszamy. W którąkolwiek stronę byśmy się nie skierowały, jest pięknie, bo mój świat składa się z zieleni, złota i błękitu, z pokrytych lasami polodowcowych pagórków, ze zbożowych pól, jak u Mickiewicza „wyzłaczanych pszenicą, posrebrzanych żytem” i błękitu błyszczących tu i ówdzie luster jezior, w których odbija się niebo.

Powiedziałam „niebo”? Tak, rzeczywiście, czasami myślę, że mieszkam w raju. W rajskim ogrodzie, do którego wejście pokazuje mi moja kara klacz Nutka. Ilekroć pozwolę jej nieść mnie swobodnie po polnych i leśnych ścieżkach, znajdujemy miejsca bajeczne. Przykład? Proszę bardzo.

Pewnego razu znalazłyśmy się nad maleńkim podłużnym jeziorkiem Nątłino. Był letni wieczór, słońce barwiło już po

¹⁾ Cytat z wiersza Edwarda Stachury pt. *Introuit*

swojemu horyzont, a ja stałam jakby w środku trójwymiarowego obrazu. Po lewej, w dolince, otoczone trzcinami jezioro, wyłoczone teraz zachodzącym słońcem, z łagodnie falującą, ciepłą – jak to latem – wodą i czarną sylwetką drewnianej łódki staruszka wędkarza. Przedemną piaszczysta, wygrzana upałem dróżka, poprzecinana cieniami zdziczałych wiśni i grusz ulegątek. Dalej, jak okiem sięgnąć – ciemna zieleń starego lasu, za którym przycupnęła wioska Kołomąt. Po mojej prawej stronie wysokie zboże, przykryte puszystą sukienką łąki, jak na impresjonistycznych obrazach upstrzoną fioletem ostów, białą rumianków i rudością krwawników. Na szczycie szpaler brzoź – smukłych strażniczek nieba, z białymi kwiatami obłoczków w swoich zielonych, rozpuszczonych na wietrze włosach. „Trwaj, chwilo, jakże jesteś piękna!” – chciałoby się zacytować romantyka Goethego. Ale kto by to usłyszał? Moja klacz Nutka? Hmm, czasem myślę, że ona jest mądrzejsza ode mnie.

Innym razem zaniósł mnie w dość ponure miejsce. Też nad jeziorem, tym razem zewsząd otoczonym starym bukowym lasem. Wysokie drzewa ocieniały jego brzegi tak, że woda była ciemna, niemal stalowa, mroczna, wydawała się groźna, zaś brzegi były czarne, błotniste, porośnięte szuwarami i wyższymi od człowieka pokrzywami. To był raj, ale dla komarów! Stanęłyśmy tam na małym cypelku, zagapione w przebłęski słońca odbijające się w niezycziwym zwierciadle wody, gdy nagle podpłynął do nas łabędź. Był sam. Majestatyczny, cichy, wyniosły. Patrzył na nas uważnie, jakby sprawdzał nasze intencje, jakby był strażnikiem spokoju tego miejsca, jego ponadczasowej niedostępności. Jakby

nie życzył sobie najmniejszej ingerencji człowieka w ten skończenie piękny, harmonijny świat natury. Nie śmiałyśmy się odezwać. Po chwili odpłynął, zniknął wśród trzcin, a ja i Nutka ruszyłyśmy w drogę zamyślane.

Cywilizacja? Tak, chętnie, ale takich miejsc jak to niech nie dotyka! Chcę, żeby trwały jak chwila Goethego. Żeby przywracały mnie i człowiekowi w ogóle naturalny porządek świata, porządek oparty na harmonii, szacunku i zachwycie. Chcę wierzyć, że raj, w którym mieszkam, pod swoim „wielkim dachem nieba”* pomieści nas wszystkich. I mnie, i Nutkę, i moją rodzinę, i was. Bo ten świat kochamy.

Chcielibyście? Spróbujmy. Przyjedźcie do Czaplinka. Nutka i dla was coś znajdzie.

Alina Karolewicz

Fot. Jadwiga Siwińska-Pacak

BEATA KĘPIŃSKA mieszka w gminie Nowa Słupia u stóp Świętego Krzyża. Jest autorką powieści obyczajowych wydawanych przez Wydawnictwo Zysk i S-ka. Pierwsza jej książka *Sielsko i diabelsko* (2011) od razu stała się bestsellerem. *Taniec z czarownicą*, który jest kontynuacją jej debiutanckiej powieści ukazał się w 2014. Jej powieść *Zaradna* nominowana do Nagrody Pióra na Festiwalu Literatury Kobiet, została nagrodzona przez czytelników w 2013. W 2016 wyszła powieść *Piekło–niebo*. Pisarka próbuje także swoich sił w poezji, czego efektem są tomiki *Schwytać czas* (2014) i *Szal ze słów. Serio i żartem* (2016) opublikowane przez Oficynę Wydawniczą „STON 2”. Pełni funkcję sekretarza w kieleckim Oddziale ZLP.

Osobność

plaża dziś pusta
morze niespokojne
rzuca się na niebo
jak dziki zwierz
szarpie horyzont
ryczy rażone piorunem
każde ziarnko piasku ma strach osobny
każdej słonej kropli zdaje się,
że jest łzą wszechświata.

Sól w oku

morze monotonią ospałe
głuche na moje myśli
wiatr mi słowa spod pióra porywa
niech sypie nimi po oczach
niech staną się solą w oku
cyklopa głupiej poprawności
trwa cisza przed burzą światów

Wieczna naiwność

bursztynu szukam
skarbu z żywicznego drzewa
skamieniałej esencji witalności
kropli dawnego słońca
z DNA prehistorycznego komara
który swoją naiwność
przyplącił wiecznością.

Niebezpieczne słowa

Słowa są niebezpieczne,
nieprzewidywalny jest tor ich lotu.
Strzelasz w niebo na wiwat,
a ranni padają o setki
lub nawet tysiące kilometrów dalej.

Echo słów też bywa zabójcze.
Rozchodzi się jak fala uderzeniowa
i niesie długo, długo i daleko.

Życia nie starczy na prześledzenie
[zniszczeń.
Czasem mówiący sam sobie strzela
[w stopę.
Najbliżsi mierzą ci na ogół w serce,
a bywa, że trafiają w genitalia.

Krytyk może słowami
odstrzelić pisarzowi rękę,
pochlebca – głowę.

Szantaż emocjonalny

Ho, ho, przedmioty są złośliwe.
Uważnie nas obserwują
i gdy nadarzy się okazja,
potrafią zaleźć za skórę.
Stół podstawia nogę,
a komoda otwiera szuflady
w najmniej odpowiednim momencie.
Krzesło niby zaprasza do siedzenia,
lecz potem narzeka:
„Utyłaś, nie wytrzymam!”.

Krytycznie odnoszą się do naszych
[nastrojów.
Regał nie cieszył się
z mojej pierwszej książki,
łóżko żadnej nocy
nie płakało wraz ze mną.

Nieustannie zabiegają o uwagę.
kradną czas, domagając się,
by wciąż je muskać,
natłuszczać,
nabłyszcząć.
Nie szkodzą im bakterie i wirusy,
kurz nie wywoła alergii.

A lustra?
Tym kompletnie przewróciło się
[w głowach.
– „Tu mam plamkę, a tam tłusty
[paluszek!” –
wołają histerycznie.

Co mnie obchodzi ślad po likierze
[na ławie?!
Ona i tak mnie przeżyje.

Dajcież mi wszystkie święty spokój,
zająć się muszę poplamioną duszą!

Nie maż się,
nie wystawię cię na strych,
tam można się przeziębnić.

Schwytąć czas

Co złego zrobił czas, że wciąż ucieka?
Jak go pochwycić na gorącym uczynku?
Wierzę astronomom,
że widują supernową starszą
niż istnienie Ziemi.
Żal mi gwiazd zgasłych
w niewyobrażalnej przeszłości.

Chwile rodzą się i umierają,
po niektórych tylko lekki żal,
po innych – prawdziwa żałoba.

Czuję czas każdą komórką,
każdą starzejącą się tkanką,
tępiejącymi zmysłami.

Opisać możemy tylko przeszłość.
Teraźniejszość dogorywa,
zanim wymknie się słowo.
Trwa krócej niż mgnienie powieki,
zużywa jak impuls.

Przeszłość to więdnący kwiat,
wyjaśniona tajemnica,
starzejąca się kobieta.
Nęci, kusi, pachnie przygodą
nieodgadniona przyszłość.

Mało tej przygody przede mną.

Beata Kępińska

WŁODZIMIERZ KŁACZYŃSKI, ur. 20 lipca 1933 w Żywcu, mieszka w Mielcu. Swoje długoletnie ciekawe doświadczenia i obserwacje lekarza weterynarii spożytkował w felietonach publikowanych w „Sycynie”, zebrane następnie i wydane w dwu tomach: *I pies też człowiek* oraz *I kot ma duszę*. Jest cenionym powieściopisarzem, autorem *Popielca* (1981, z którego powstał 9-odcinkowy serial telewizyjny w reż. R. Bera, cieszący się dużą popularnością), *Wronich piór* (1981), *Anioł się roześmiał* (1993), 5-tomowego cyklu *Miejsce* (2005), 2-tomowego *Zasięku polskiego* (2008), *Skorpionady* (powieści radiowej). Laureat konkursów literackich, m.in. „O Bieszczadzki Laur” (1970, 1971), im. J. Przybosia (1983). O jego życiu i twórczości najpełniej mówi wydana w 80-lecie urodzin książka *Zobaczyć rzeczywistość... Włodzimierz Kłaczyński w rozmowie z Januszem Termerem* (2013, z serii „Portrety Literackie” pod red. S. Nyczaja). Z książki tej pochodzi poniższy fragment:

[Anegdota z plenerów filmowych przy kręceniu *Popielca*]

Jest w *Popielcu* sekwencja działania kłusownika. Wobec czego potrzebna była sarna lub koziołek wiszący na siidłach. U okolicznych włościan natychmiast znalazły się siidła, a nawet koziołek dowieziony w klatce. Jego właściciel zapewne rąbnął go potem na Święta Bożego Narodzenia. Przyjechała lecznica z Krosna, aby zwierzątko uśpić. Otrzymał dawkę combelenu – takiego weterynaryjnego relanium, która uśpiłaby woła, a koziołek rzeński i nie myśli się poddawać. Dzicyznę zbudowano w lesie przy dro-

dze z Krasnej do Czarnorzek i musiałem wtrącić się, bo impas w kręceniu stawał się coraz większy.

Widzę, że młody lekarz weterynarii znowu zbliża się ze strzykawką do klatki. Odwołałem go na bok, przedstawiłem się i powiedziałem:

– Kolego, tutaj dwieście czy trzysta metrów stad jest zajazd „U Cześnika”. Proszę tam pojechać i kupić sto gramów wódki czystej. Podamy koziołkowi i efekt będzie murowany po takich dawkach combelenu.

Z praktyki wiedziałem, że przeżuwa-cze świetnie reagują na alkohol, a jeszcze lepiej w połączeniu z trankwilizatorami, bo robiłem nawet cesarki u krów na pół litrze wódki i trankwilinie. Chłopak niechętnie, bo niechętnie, ale kupił tę wódkę. Szybki wlew doustny i koziołek gotów do wieszania za tylne kończyny. Reżyser Ber nie żałował go i pomimo ciągłych powtórek zwierzę wytrzymało dwugodzinne zdjęcia, wiotkie, niereagujące. Brałem też potem udział w montażach w Łodzi i w ogóle miałem trochę frajdy z tych prac przy filmie.

Włodzimierz Kłaczyński

Dźwirzyno – czerwiec 2011

ROMANA KOSIŃSKA-KACZMAREK – z zawodu pielęgniarka. Mieszka od 1955 do 2003 r., do dziś mieszka w Szczecinie. Od 1997 r. jest członkinią Polskiego Związku Niewidomych.

Tajników warsztatu plastycznego uczyła się pod kierunkiem Romana Piłata z Krajowego Centrum Kultury Niewidomych w Kielcach. Maluje techniką suchej pasteli. Z wyobraźni i pamięci przenosi na papier najczęściej kwiaty i pejzaże.

Często prezentuje swe obrazy na wernisażach w Szczecinie i regionie (w Koszalinie, Ustroniu Morskim, Resku, Płotach, Wałczu, Człopie), a także w konkursach organizowanych w innych miastach Polski (Warszawie, Krakowie, Kielcach, Kali-

szu Wlkp., Muszynie). Zdobyla nagrody i wyróżnienia. Jej prace ilustrują wiele tomików poezji.

Chętnie udziela się charytatywnie, przekazując swe obrazy na różne akcje. Chojnie obdziela swoimi obrazami liczne domy opieki społecznej i szkoły (w Resku, Szczecinie).

Od 2005 r. prowadzi w Książnicy Pomorskiej warsztaty plastyczne dla osób niesprawnych wzrokowo. Uczestnicy zajęć zdobywają wiedzę i umiejętności nie tylko podstaw warsztatu malarskiego, ale i twórczej pracy. Bardzo aktywnie uczestniczy w imprezach organizowanych w ramach Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Niesprawnych Wzrokowo.

Obrazy artystki prezentujemy na trzeciej stronie okładki

GRAŻYNA KOWALSKA – od urodzenia warszawianka, mieszka na Pradze, jest humanistką, poetką, członkinią kilku warszawskich klubów Literackich: „Nasza Twórczość” przy Stowarzyszeniu „Wspólnota Polska”, Stowarzyszenia Autorów Polskich – II Oddziału w Warszawie, Grupy Literackiej „POETICA” przy Polskim Związku Niewidomych, Robotniczego Stowarzyszenia Twórców Kultury. Wiele korzysta z doświadczeń kolegów klubowych na cyklicznych spotkaniach warsztatowych w Domu Polonii. Publikowała w antologiach, m.in. *Pieszko, metrem, dorożką*, wydanej przez SAP. W 2011 wydała pierwszy tomik poezji, *Tancerka*, w 2015 drugi, *Supermen*. Prezentowała swoje wiersze np. na Festiwalach Poezji w Warszawie i Wilnie, w programach autorskich w Teatrze Kamienica u Emiliany Kamińskiej (*Koncert Warszawski*). Zajęła II miejsce w konkursie jednego wiersza organizowanym przez SAP.

Widok z okna

Staruszka,
obdarta z marzeń,
zbiera puszkę.
Jej torby ciężą
zapachem wielkowiejskiego śmietnika.
Dłonie bezkształtne
krzyczą.

Zdarzenie

Nieoczekiwana miłość,
jak śpiew słowika,
niespodziewanie
pieśnią wypełniła mój świat.
Szłam przed tobą

z rozwianą fryzurą.
Dryfowałam wśród ludzkiej fali.
Czujnie mnie strzegłeś.
Spokój mną zawładnął,
poczułam ciepło na ramieniu.
Zatopieni w ciszy naszych serc,
staliśmy się jedną pieśnią.

W oczekiwaniu

Zuchwałe pragnienia
dotyku ust
obudziły cię tego lata ponownie.
Widzę to w twoich oczach.
W rozszerzonych źrenicach
mieszczą się cała.
Ramieniem wyobrażeń
obejmujesz moje ciało
i fantazje mnożą się w twojej głowie.
Stoimy na wprost,
płyniemy chociaż stoimy.

Na granicy próżności.
Ona i On.

Taniec

*St. Jackowskiemu –
autorowi rzeźby „Tancerka”*

Tancerka w parku
zastygła w zgrabnym piruecie.
Zaprasza do tańca
w kadrze niemych fotografii.

Tancerko,
zasłuchana w ptasią symfonię,
przetańczyłaś zieloną wiosnę,
rozkwitłaś w kwiatach różanych,
przystroiłaś w liście pożółkłe jesienią,
twarz okryłaś woalem śnieżnych płatków.

Jak Ci na imię?

Spóźnieni kochankowie

Srebro na męskiej głowie.
A w sercu żar, namiętność
i ja... Kobieta.

Co, orszak ślubny czeka?
Powinszowania będą,
życzenia?
Sto lat?!

Chcemy WIĘCEJ.

Przyprawić życiu smak.
Naszym daniem głównym –
love, love, love.

Ach!

Plaża

Lody, lody, lody, popkorn,
mrożona kawa, kukurydza w kolbach,
zimne piwo, zimna cola
I Ty Idol...

Drobinki piasku
muskają lekko stopy.
Bursztynowe iskierki w oczach,
ubierasz mnie w „hawajskie” kwiaty.
Pływamy leniwie.
Fale unoszą z gracją,
aż zaskakuje zmrokiem
gasnące słońce.

Nocą tańczymy
Na brzegu do rana...
Cicho, aby nie splotzyć
śpiących mew.

Niecierpliwość

Z morskiej piany
tworzysz mnie przed zaśnięciem.
W snach układasz kalendarz
wspólnych randez-vous.

Przywołują Cię moje ramiona,
pulsują o mroźnym poranku.
Cisza w sieci niepokoi zbyt niecierpliwa.
Dostrzegam Cię przelotnie jak cień.

Upinam wysoko włosy, abys
mógł złożyć pocałunki na szyi.
Przechowam je jak najcenniejsze
perły w mojej szkatule.

Grażyna Kowalska

MAŁGORZATA KRUPIŃSKA-NOWICKA, ur. na Mazurach. Od kilkunastu lat mieszka w Warszawie i pracuje w jednej z praskich bibliotek, gdzie aktywnie angażuje się w animację życia kulturalnego. Poetka i prozatką, publikowała w czasopiśmie i pokonkursowych almanachach i antologiach, np. wierszy o Warszawie *Pieszko, metrem, dorożką* (2012). Członkini Stowarzyszenia Autorów Polskich.

abderytka

tak chodziłam kiedyś do szkoły
nauczono mnie odróżniać
erotykę od miłości
truizm od retoryki
kultyzm od okultyzmu
debet od superaty

bywałam na wagarach
zapewne dlatego
nie znam się na ekonometrii
wciąż nie odróżniam
kwerendy od heurystyki
kultu od pietyzmu

chętnie zamienię
zaawansowany sarkazm
na leseferyzm
i odrobinę optymizmu
lekką ksenofobię na wiarę
że białe plus czarne
daje intensywną czerwień

puste gniazda

odlatujące ptaki
nie nastroją najlepiej

beznamiętnie przypominają
o naszych porzuconych gniazdach

minionym czasie

ściągają tęsknoty
za niespełnionym

jesienne nostalgie
słotne depresje
nastrojów załamania

jesień

pora szukania nadziei
dla mijającego czasu

* * *

nie śmierci się boję
lecz umierania
w długie zimowe miesiące

samotności łóżka
oczekującego na ostatni oddech
słów uwięzionych w gardle

pożegnania

* * *

u ptaków
nieszczęście trwa tylko chwilę

wypuszczone na wolność
natychmiast śpiewają
dziękując Bogu
za szczęśliwy czas

nie rozpamiętują
nie rozpaczają

cieszą się
mogą rozwinąć skrzydła

nie znają pojęcia rozpacz

korekta

świat
nie potrzebuje
naszej akceptacji

świat
nie potrzebuje
naszego istnienia

świat
doskonale obywa się
bez nas

i będzie prosperował
bez zarzutu
gdy nas zabraknie

to my
potrzebujemy świata
by żyć

astygmatyzm

latawce naszych marzeń
pozostaną zawsze piękne
mierzą wysoko

nie zaplątują się w drzewa
triumfalnie powiewają
budzą podziw
kolorowe ogony

wszystko proste
i szczęśliwe
tak inne
od rzeczywistości

postdatowanie

wiecznie spóźnieni
gonimy ogon autobusu
strasząc po drodze gołębie
przerywają śniadanie
pobudzone naszym niepokojem
podrywają skrzydła

zdyszani
dopadamy siedzenia
może zdążymy
wyrównać oddech
nim przyjdzie nam wysiąść

tłum wbity w autobus
cierpliwie znosi
korki na drodze
w kieszeń wrzucony
skasowany bilet
kiepska gwarancja
dotarcia na czas

Małgorzata Krupińska-Nowicka

LIDIA LEWANDOWSKA-NAYAR, ur. w 1960 r. w Warszawie, gdzie mieszka i pracuje. Z wykształcenia orientalistka (indolog) i tłumacz języka angielskiego. Pisze wiersze satyryczne, liryczne i teksty piosenek. Twórczość poetycką rozpoczęła w młodości, będąc w liceum. Publikowała w antologiach Stowarzyszenia Autorów Polskich: „Boso po ściernisku”, „Kocha się za nic”, „Dziki ogród”, „Nadmorskie Spotkania Literackie”. Przetłumaczyła z oryginału zbiór 152 pieśni średnio-wiecznej indyjskiej poetki-mistyczki Miry Bai, a wybrane opublikowała na portalu literackim PoeciPolscy.pl i w miesięczniku „Wiadomości literackie”. Laureatka wielu konkursów poetyckich i satyrycznych, m.in. „Wrzuć na Luz” 2015 i 2016, II i III Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. J. Tuwima w Inowłodzu, konkursy „Refleksje świąteczne i noworoczne” i „Rymowisko V – żywioły” portalu Fabrica Librorum, IV Ogólnopolski Konkurs Literacki im. Anny German w Zielonej Górze (kategoria: tekst piosenki). Jest członkiem kabaretu „Pół-serio” prowadzonego przez Wandę Stańczak, z którym występowała w kraju i za granicą. Należy do Stowarzyszenia Autorów Polskich.

A gdyby tak

Życie się chyli ku jesieni.
Warkoczki złote czas zaplata,
a oni żyją oddaleni
w tak całkowicie różnych światach.

A gdyby tak przetrzucić most.
Most wspólnych gestów, wspólnych
[znaczeń].
Nie zawsze trzeba mówić wprost.
Czasami mówi się inaczej.

A gdyby tak przetrzucić most.
Most, który łączy niebo z ziemią.
Wyznaczyć dla nich wspólny los
zanim się konstelacje zmieniają.

A gdyby tak przetrzucić most
ponad wzburzoną pragnień rzeką.
Na drugim brzegu w letnią noc
ona na niego zawsze czeka.

Lipcowa nostalgia

/vilanella/

Topię smutki swe w czerwonym winie.
Pachnie lipą lipcowe powietrze.
Może z letnim powiewem przyptyniesz?

Przysiadł ptak na czerwonej kalinie.
Kot do ucha mrużankę mi szepce.
Topię smutki swe w czerwonym winie.

Może myślisz o innej dziewczynie?
Bezlitośnie me serce podepczesz...
Może z letnim powiewem przyptyniesz?

Ludzi tłum się przesuwa jak w kinie.
Trochę wieje, więc siedzę dziś w swetrze.
Topię smutki swe w czerwonym winie.

Z tobą życie chcę spędzić jedynie...
Może ci się jej w końcu odechce?
Może z letnim powiewem przyptyniesz?

Tak mnie wzięło, lecz przecież to minie.
Na tym świecie wszak nic nie trwa wiecznie.
Topię smutki swe w czerwonym winie.
Może z letnim powiewem przyptyniesz?

Sen o Tobie

przyszedłeś do mnie nocą
słyszałam twój głos i czułam twój zapach
przyszedłeś do mnie nocą
w twoich oczach błysnął figlarny ogień
tak rzadko zapalałeś go dla mnie
przyszedłeś do mnie nocą
starszy o dwa lata czekania
tak bardzo
nie chcę
się budzić

Haiku

Na falochronie
kormorany i mewy
ptasi fortepian

*

Para żurawi
leci w dalekie kraje
we dwoje różnie

*

Sznur kormoranów
latawiec się unosi
nikt go nie trzyma

*

Pióra na niebie
fantazja i ulotność
gdzie są poeci?

*

Mewa na falach
podrywa się do lotu
wołają dale

*

Klucz dzikich gęsi
jedna zmienia kierunek
stado nie kusi

*

Fale jak balsam
krzyk mewy rozdarł ciszę
wolność kosztuje

Tafla

Na płaskiej tafli moich uczuć wielka cisza.
Ja niczym mewa na samotnej siedzę skale,
a morskie fale delikatnie się kołyszą.
Znajome twarze odpływają w sine dale...

Na tafli moich uczuć dziś powiało bryzą.
Ożywczy powiew śpiewa w duszy piosnkę nową.
Słońce nadziei już zachodzi za horyzont
i barwi bezmiar morskich wód na purpurowo.

Nim przyjdzie sztorm i wody nagle się poruszą
i zanim w zgliszczach resztki marzeń w proch się spalą.
Nim przyjdzie przyptyw i zawładnie moją duszą...
może przyptyniesz dziś tu do mnie z morską falą?

Ostatnie tango

Kiedy zagrają mi ostatnie tango,
tak je zatańczę jakby było pierwsze
i z drzewa pragnień zjem ostatnie mango.
Na wiatr rozrzućę wszystkie swoje wiersze.

Kiedy zagrają mi tango ostatnie,
niechaj raz jeszcze tych wszystkich zobaczę,
których kochałam, wpadając wciąż w matnię,
lecz przez nich życie nabrzmiało od znaczeń.

Kiedy zagrają mi tango ostatnie,
gdy będę lecieć w północne krainy,
niech mi ostatni guzik anioł zapnie.
Przecież tak bardzo nie lubiłam zimy...

Kiedy mi tango ostatnie zagrają,
wygaszą światła i zamkną już salę,
jeśli mi dane ujrzeć bramy raję,
z góry czerwonym pomacham Ci szalem... *Lidia Lewandowska-Nayar*

Piotr Bednarski, Stanisław Nyczaj, Leszek Luty i Lidia Lewandowska-Nayar na promocji i wydania tej antologii

LESZEK LUTY ur. 9 czerwca 1946 w powiecie Kazimierza Wielka. Mieszka w Sosnowcu, gdzie po ukończeniu Zasadniczej Szkoły Górniczej pracował fizycznie w Kopalni Węgla Kamiennego „Sosnowiec”. Uległszy wypadkowi, nie załamał się, przystąpił do pisania wierszy. Jest członkiem Stowarzyszenia Twórców Kultury w Lesznie. Wydaje tomiki własnym staraniem. Wyznaje szczerze, że „lubi proste rymowane wiersze pisane z potrzeby serca, tak jak ono czuje”. W tegorocznym turnieju jednego wiersza na plenerze w Kazimierzu Dolnym jego wiersz *Droga* został uhonorowany III nagrodą i opublikowany w „Świętokrzyskim Kwartalniku Literackim”.

Droga

Dokąd prowadzi mnie droga,
Którą podążam naprzód.
Odległość do celu ogromna.
Jak wielka, jedynie wie Bóg.

Nie wolno zboczyć z kierunku.
Iść tylko prosto przed siebie,
Nie licząc swych łez i trudu.
Czy kiedyś odpocznę, nie wiem.

Ciągle posłuszny nakazom,
jakie wypełniam przecieź.
One wskazówki mi dadzą,
Abym nie błądził już więcej.

A kiedy do celu dotrę,
Otworzysz podwoje bramy.
Wtedy na pewno odpocznę –
Wędrowiec życiem sterany.

Chłopak z Sosnowca

Nasz Jan Kiepura – z Sosnowca chłopak –
podbił swym śpiewem całą Europę.
Rodzinne miasto i kraj rozstał się,
wdzięczną po dziś dzień pamięć zostawił.

Choć był tenorem cenionym w świecie,
to do stron swoich powracał chętnie.
Tu wszak był jego rodzinny dom;
wszyscy to wiedzą, że wyszedł stąd.

– Cóż za wspaniała tenoru skala! –
wivatowała włoska La Scala.
A w Metropolitan występ niezwykły
wzbudził wprost podziw pól Ameryki.

W rodzinnych stronach ma sławę trwałą,
miasto mu pomnik ufundowało.
Jest Klub Kiepur, Jego ulica.
Jest stale, a nie tylko w rocznice.

Sosnowiec 27.05.2007

Kocham cię, wiosko

Kocham cię, moja rodzinna wiosko!
Głęboko w mojej pamięci tkwisz.
W niej mi dzieciństwo minęło beztrosko.
Pamiętam tamte szczęśliwe dni.

Tak malownicza wokóło jesteś,
ukryta w dolinie pośród wzgórz.
I swoją nazwę od nich bierzesz:
Zagórzycę – piękne wszere i wzdłuż.

Tu mieszkali dzielni społecznicy,
którzy dla niej nie szcędzili sił.
Sławny poeta, rzeźbiarz, muzycy,
że pamięć o nich istnieje do dziś.

Czas już zapisać dzieje tej wioski,
siedem wieków historia jej trwa.
Choć wiele faktów skrywają mroki,
Wystarczą te, które każdy zna.

Zagórzycę, 13.12.2010

Leszek Luty

Z III Kołobrzesckiej Nocy Poetów – kwiecień 2015

BLANKA ŁUKOMSKA-ŚWIEGOCKA ur. w czasie powojennym związana jest od dziecka z Warszawą i muzyką. Bo muzyka była w jej domu rodzinnym najważniejsza. Uzyskała dyplom Akademii Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie. Podjęła studia filozoficzne na Uniwersytecie Warszawskim. Połączyła obie dziedziny – sztukę i filozofię, wykładając przez wiele lat filozofię na Akademii Muzycznej. Hojnie obdarza swoimi umiejętnościami dzieci, młodzież i dorosłych, ucząc muzyki. Długie też lata spędziła na pomaganiu i leczeniu muzyką dzieci niepełnosprawnych w Grodzisku Mazowieckim pod Warszawą. Tam poznała, jak wielką i zwycięską moc ma muzyka nad chorobą. Swoje zdolności ofiarowuje dziś w działaniach charytatywnych i społecznych. Kiedyś tworzyła kluby „dobrej” muzyki, jeździła z pogadankami o „nowej” muzyce w odległe rejony Polski, zorganizowała chór uczniowski i nauczycielski w grodzkiej szkole koncertujący m.in. w kościołach i w Pałacu Prymasowskim. Obecnie działa w wolontariacie dla dzieci zaniedbanych. Jednocześnie nadal uczy w Szkole Muzycznej I i II st., prowadzonej przez pasjonatów edukacji muzycznej Monikę i Bartłomieja Budzyńskich w Józefowie pod Warszawą. Swoje twórcze potrzeby realizuje komponując utwory, hymny, pieśni religijne i piosenki dla dzieci. Rezultatem twórczych inspiracji jest autorski tomik piosenek wydany w 2010 roku w Nowym Jorku *Piosenki dla Lenki – zabawy muzyczne*. W przygotowaniu do druku są *Kołysanki dla Kingi i Hanki*, a także zbiór pieśni religijnych. Słowo inspiruje ją do pisania wierszy. Ma w planie wydanie tomiku poezji. Za osiągnięcia pedagogiczne została uho-

norowana w 2005 roku Złotym Krzyżem Zasługi przez Prezydenta Polski.

Sadzawka

Gdzieś w głębi nieba
Była sadzawka
W sadzawce woda
Jak boża łaska
Wokół ludzie
Bez ruchu wpatrzeni
Głupi, mądrzy, bogaci, biedni
Skąpi i hardzi i bogobojni
Piękni, ślepi, chromi i hojni
Bezkres
Bezmiar
Bezruch
Czekanie –
Na wiatr
Na deszcz
Na anioła co wodę poruszy
Na cud zdrowych rąk
Oczu, nóg, głów
Cud zdrowej duszy

Wtulona

Wtulona w twardy sen
Nie spała
Pijana winem
Pijana wierszem
Pijana życiem
Wpółśnienia
Nie-śnienia
Wstała
i
potknęła się
o następny dzień

Wszystko

Wszystko zaczęło się
Na wzgórzu rozkoszy
Słońce nigdy nie gasło
Kwitły trawy ozdobne
Nikt się niczym nie gorszył

Ale ktoś zabił dziecko
Uschły trawy ozdobne
Zgasło słońce
Wzgórze się zatrzęsało

Czekanie

Czekała jak małża
Na słońcu

Aż w końcu
Wyschła na wiór.

Czekała jak łąka na deszcz –

Nie spadł
I nie dał znaku.

Czekała jak skała na przyptyw wód
Na kaprys czyjś
Albo cud...

Gdy przyszedł
Od lat była susza.

Miłość

Zapukała miłość mała
Do bram Jerycha –
Cisza ani drgnęła
– Może pora nie nadeszła?
A może minęła?...

Zapukała miłość mała
Raz jeszcze –
Cisza ani drgnęła
– Spóźniłam się?
... a może przyszłam za wcześnie?

Zapukała miłość mała
Po raz trzeci –
Cisza ani drgnęła.

Wtulona w becik jak dziecko
Miłość mała
Zapłakała.

Bajka

Włożę swoje życie
Między bajki
Tak będzie prościej
A jak stanę u bram Piotra
Może spotkam kogoś
Z mojej bajki
Wejdę wtedy z nim do rajy...
... baju-baju... baju-baju...

Blanka Łukomska-Świegocka

IRENA ŁUKSZO – autorka tomików wierszy: *W pętli czasu, To tylko błysk, W rozdartej ciszy, Płyniesz światłem poza mną, Szelest słów, Przestrzenie, Z milczenia, Z krzyku* oraz powieści *W toni uczuć*.

Dyplomowana nauczycielka.

Debiutowała w „Literackim Głosie Nauczycielskim”. Publikowała w prasie, radiu i telewizji.

Laureatka nagród i wyróżnień w konkursach literackich. Aktywna uczestniczka Klubu Literackiego Nauczycieli Okręgu Mazowieckiego ZNP w Warszawie. Od 2002 r. jest członkinią Związku Literatów Polskich.

Dialog z morzem

wpatrzona
w błękit morza
maluję swój wewnętrzny świat

prowadzę
długi dialog
z szumem przybrzeżnych fal
zanurzam się w nich –
coś łka

może to echo młodości
odbija się od wody
może to zagubione
szczęście rozlało łzy

a może to ja...

Morze i ja

złocisty piasek
pod stopami

szum morza

milczą
wśluchuję się w jego szepty

zapatrzona
w odległy horyzont
unoszę się
na grzbietach spienionych fal

rozhuśtana woda
rozprasza gonitwę myśli
zagarnia do siebie

poddaję się jej sile...

Mewy

stado mew
unoszą się na falach

rzucam okruchy chleba
prosto do wody

skrzydlata chmura ptactwa
przechwytuje je w locie
pod błękitnym niebem
ozdobionym bielą chmur

szumi morze

i przekrzykują się ptaki
w pejzażu letniego poranka

Statki

płyną statki
na linii horyzontu

mój widnokrąg
poszerza się

w wyobraźni
widzę
odległe kraje

spaceruję
po ich zakątkach
zabytkach
przeniesionych na ekran

statki na redzie
pobudziły marzenia

oderwałam się od rzeczywistości
płynę własnym kursem...

Ulewa

ciężkie chmury
sypnęły strugami deszczu

wzburzone morze
pieni swe wody
aż po piaszczysty brzeg

Isni roślinność wydm
gasząc pragnienie

w górze szybuje ptactwo
poprzez deszcz i wiatr

wszystko dokoła
zmywa ciężar upału

huczy w przestrzeni ulewa
z szumem morza i wiatrem

Nad morzem

chmury
opasały niebo

strugi deszczu spadają
w nadmorski pejzaż wydm

mewy kołują nad wodą
i wykrzykują swoje ptasie życie

w oddali statki
kołuszają się na falach

chmury
w duecie z wiatrem
zaspokajają pragnienie natury

Odcienie życia

życie
ma wiele
małych i dużych szczęść
radości
roziskrzonych uśmiechem
cudownych chwil
w kadrach czasu

lecz niespodzianie
zagarnia w wartki nurt
zachłyśniętych marzeń
rozmytych nadziei
spłowiątych dat

Irena Łukszo

BEATA MAŁGORZATA MONIUSZKO

(ps. BEA) – warszawianka, absolwentka PSM II st. im. F. Chopina, kompozytorka piosenek. Członkini warszawskiego Akan-
tu, oddziału SAP i Kabaretu „Pół-serio”.
Poetka, ilustratorka książek dla dzieci.
Wiersze drukowała w „Angorze”, „Na-
szym Dzienniku” oraz w 7 antologiach
i zeszytach literackich. Laureatka konkur-
sów, m.in. Świętojańskiej Nocy Poetów,
Konkursu Satyrycznego na limeryk o WW
Sz. Sadurskiego. Nagrodzona przez Insty-
tut Badań Literackich PAN za scenariusz
filmowy i teatralny *Bitwa o Złoty nos*
wspólnie z Kabaretem „Pół-serio”.

Oto motto jej twórczych działań:
„Przywoływanie dobrych wspomnień
uskrzydla człowieka. Z lotu ptaka wi-
dać więcej”.

Boso po ściernisku

nie stąpam po ściernisku
by nie krwawiły stopy

pogodzeniem przymykam powieki
pozwalając by sen mógł zawładnąć
ciałem i umysłem

jutro
zdarzeniom nadam nowe imiona
pójdę
piątą stroną świata

Burza

pęcznieją chmury od nadmiaru łez
niebo rozcięte nożem błyskawicy
osuwają się na ziemię
niebotyczny huk rodzi niepokój

nakryta korzeniami brzoza
szeleści półmartwymi liśćmi

rzęsisty deszcz wyplukuje paszcze ulic
zatapiając w marmurach kałuż
pofałdowany asfalt

wyczekiwaną ciszę po burzy
dzielimy na dwoje
wypatrujemy promieni rozładowujących
napięcie

miasto umęczone spiekotą
oddycha rozłożystymi
skrzydłami topoli

Pierścionek z rubinem

spójrz –
strumień światła
w kryształkach rubinu
ożywia drzemiące źrenice

delikatnym brzmieniem dzwonków
przenika do skroni

zatrzymaj promienie
w owalu pierścienia

nie czekaj...
nim znikną ze zmierzchem

Skąpani w kroplach słońca

jak szepty niewypowiedzianych myśli
ulatywały mgłą
fale gorących oddechów
podanych z ust do ust

ziarenko jantaru
zamknięte w mojej dłoni
miało kolor twoich włosów

jestem przy tobie
na wyciągnięcie skrzydeł
owinięta wokół
jak bluszcz
z tajemnicą pragnień
ukrytą w bursztynie

Pod bandażem

Ryszardowi M.

to nic
że odjechał pociąg
stoję po tej samej stronie peronu
czuję przyspieszony oddech

nie wyciągasz ręki
do zgody
czekasz
aż krople na moim policzku
zmieniają stan skupienia

nie poznajesz

siebie
jesteś od zawsze
skazany
na obłąkany koniec

wygaśł ostatni płomień
słowa skruszone
na popiół
pieką żarem

kiedyś uwolnię się
spod bandażu
jak motyl
nieśmiertelny

Spektakl „Nietolerancja”

w teatrze życia
w wyścigu o miejsca
łóż
balkonu
amfiteatru
omijasz obciążonych genetyką
siedzących na schodach

dławią łzę nieakceptacji
modlitwą milczących ust
o wiarę nadzieję i miłość

widząc nie patrzysz –
patrząc nie widzisz
krzyża rzucającego cień
na ich barki

po tamtej stronie księżycy
przejdą po czerwonym dywanie
zajmą zarezerwowane miejsca
łóż
balkonu
amfiteatru

Beata Małgorzata Moniuszko

HENRYK MORAWSKI z Białobrzegów, z wykształcenia polonista i logopeda. Poeta, prozaik, publicysta, z zamiłowania regionalista. Członek Kieleckiego Oddziału ZLP. W 2014 obchodził jubileusz 35-lecia twórczości, na którą składa się 5 tomików wierszy, w tym dwa retrospektywne: *Ocalone wzruszenia* i *Wniebogłosy / W niebo głosy*, jak również tom opowiadań i szkiców literackich *Kalejdoskop pamięci*. Ma znaczący dorobek literacki ciekawy problemowo i wartościowy artystycznie, ceniony przez krytyków.

Kiedy pomyślę: „MORZE”

Kiedy pomyślę: „MORZE”
 podpływają do mnie barwne –
   [jak w kalejdoskopie –
 obrazy i marzenia o wyspach
   [szczęśliwych –

Najpierw widzę „pierwszego po Bogu”
 potem twarze marynarzy usmagane
   [wichrem
 albo znojną pracę rybaków na kutrach
 na różę wiatrów spoglądających
   [niespokojnie –
 Podpływam też myślą do gwiazdy morza
 co jest drogowskazem do zbawczego
   [brzegu
 i portem dla rozbitków tęskniących
   [za ziemią –

Wierna pamięć podsuwa mi natychmiast
 Sienkiewiczowskiego samotnika –
   [Skawińskiego
 którego epepeja przeniosła cudem
 do dalekiej Ojczyzny – opuszczonej przed
   [laty –

Kiedy zaś pomyślę: „wzburzone morze”
 gniewny żywioł dotyka mnie wprost
   [namacalnie
 widzę piętrowe fale – wściekle bijące
   [o brzeg
 i słyszę złowieszczy ryk wód –
 wtedy modłę się do Pana o ratunek
   [i ciszę:
 o nadzieję która zawsze umiera ostatnia –

A kiedy patrzę na wielką kulę
   [zachodzącego słońca
 co w majestacie spać idzie za siódme
   [morze
 zostawiając turystów oniemiałych
   [z zachwytu –
 wtedy myślę zawsze o niezemskim
   [pięknie
 co mnie nakarmiło swą urodą do syta – –

Wówczas czuję że dotknął mnie swoją
   [mocą
 Sam Bóg – absolut piękna wiecznie
   [doskonały

Nieskończona odyseja Odysa

Gdy sięgam po wielki poemat Homera
[*Odyseja*
wiem że najważniejsze nie będą dla mnie
rozliczne i barwne przygody króla Itaki
powracającego dziesięć przydługich lat
spod Troi do Penelopy –
lecz widzę Odysa już po powrocie
[do domu
jak stoi w milczeniu na wysokim brzegu
patrzy tępo na horyzont – mgłą
[nieprzyjazną zakryty
i długo przesiewa piasek przez dłonie – –

Podchodzi do niego Penelopa mądra
co dobrze wie że bryza niesie mu
[z wiatrem
tamten kuszący śpiew Kirke
dlatego powtarza łagodnie
patrzac na piasek i na jego pobielełe
[włosy:
– To złoto, Odysie, to złoto...

Milczy przez chwilę Odyseusz zadziwiony
bo nie wie jak wyznać swojej Penelopie
[wiernej
że bardzo wciąż kocha swoją żonę –
lecz jego miłość do morza i przygód była
naprawdę większa –

Jakby usprawiedliwiająco jednak dodaje
że słyszał od bogów że wiele będzie
[darowane tym
którzy tak bardzo jak on k o c h a l i –

Pomnik sanitariuszki w Kołobrzegu

Pochylona tkliwie – jak kochanka i matka
myśli jak unieść Twój ból – żołnierzu –

Schylona nad Tobą miękko
próbuje ciemności rozpędzić
które gęstnieją tak bezlitośnie
nad Twoją godziną ostatnią –

A tak bardzo chciałyby opatrzeć
Twój narastający lęk
nakarmić Cię opłatkiem wzruszenia
i mrok rozproszyć jasnością domu –

Sanitariuszka z pomnika w Kołobrzegu:
P i e t a polskiego wybrzeża –
niemy krzyk przeciwko wojnie
podsycany nieustannie niepokojem
[serca – –

Henryk Morawski

TERESA NIETYKSZA mieszka w Opolu, gdzie prezesuje Oddziałowi ZLP. Jest autorką zbiorów wierszy: *Cień z oczu* (1991), *Powietrzem i miłością* (2004), *Podróż Penelopy* (2005), *Sonety opolskie* (2005), *Lustro i czas* (2009), *Stacja węzłowa* (2016). Wydała również prozę pt. *Małe opowiadania* (2011) oraz wybór wierszy przetłumaczonych z jęz. rosyjskiego Tatiany Olejnikowej pt. *Wróżę z dłoni kobiecej* (2012). Krakowska „Miniatura” wydała jej *Sto dwadzieścia sześć haiku* (2013), a w 2014 ukazał się tomik poetycki *Mimo ulotności*. Uczestniczy w serii poetyckiej Konfraterni Poetów w Krakowie.

Jej aforyzmy ukazały się w wydawnictwach zbiorowych, m.in.: Czesławy Glensk *Myśli pań niepospolitych* (1992), *Wielka księga myśli polskiej* (2005) czy zbiorach Joachima Glenska, np. *Aforyzmy o aforyzmach* (1991), *Od pierwszej miłości do grobowej deski* (2011).

Więcej informacji w: *Pisarze opolscy członkowie Związku Literatów Polskich* cz. 3. Informator biobibliograficzny (2013), jak również pod adresami: <http://zlpopole.pl.tl/> oraz <http://nkl.inet.net.pl/>.

Z CYKLU SONETY NADMORSKIE

I Gdy fale obmywają stopy

Basi i Marianowi Jedleckim

Niebo pieści dwie chmurki, lazur się wyłaca.
Stopy łaskocze fala dobra i łagodna,
Ale nim je obejmie, sięga pierwszej do dna,
Którego piasek, muszle, kamyki przewraca.

Następnie strugą ciemną zamki
[z piasku znaczy.
Dzieci na wszystkich plażach wciąż
[zamek są głodne,

Gdy nasze już dawno życia fala zwodna
Zmyła. Im piękne bramy wciąż strzegą
[trębacze.

Z jakich głębin powracasz znowu, myśli falo?
Z jakich dróg dzisiaj pragniesz obmyć
[moje stopy?
Jestem wdzięczna i nie żal, i nie żal mi wcale,

Nawet gdybyś zechciała, może zbyt
[zuchwale,
Zabrać drogi Odysa do stóp Penelopy.
Obmyj mą pamięć, falo! Obmyj moje żale.

II Niedziela w Międzywodziu

Z kościoła pod wezwaniem Matki
[Wniebowzięcia
Płynie pieśń, co świat cały opasała wstęgą,
Co wszystkich dobrych matek doli
[i mitręgom
Oddana jest i czuwa nad ich dzieci
[szczęściem.

Krzyż wielki nad ołtarzem otwiera nam serce.
Ave Maria... Szczególna to śpiewu potęga;
Co w oczy nas kłuje i tak głęboko sięga,
Że słońca promień nagle zamienia się
[w tęczę.

Znak przymierza albo wyszyty matki ręcznik
Ze słowiańskiej piosenki, gdy syn rusza
[w drogę...
Darowany na szczęście, aby wśród
[udręczeń

Miłość i nadzieja dawała wytrwać w męce.
I chociaż też Twych, Matko, spłacić dziś
[nie mogę,
Moje płyną jak perły na zawsze Ci wdzięczne.

III Po burzy

Sosny po tańcu z wiatrem stoją
[jeszcze drżące.
Trawy wydm rozczochrane – mokre mają
[głowy
I łódki w piasku stoją; wstrzymane połowy,
Nie ruszą dzisiaj w morze tak głośno
[szumiące,

Póki za horyzontem wciąż kryje się słońce.
Nie ujrysz śladu żagla, kolor morza płowy
Kładzie się ciężkim cieniem. Aby od połowy
Rozpedzić nagle fale bielą parskające.

A pamiętam tak dobrze, jak tamtego lata,
Choć wtedy na wszystko tak mało było czasu,
Poniosła nas, jak żagiel, jedna myśl
[skrzydlata.

Dzisiaj mewa i morza tafla popielata
Wspomnienie przywodzi jak dotyk ałtasu
I kropkę bryzy słońca z tamtym latem splata.

IV Obłoki

Nad horyzontem jasna rysuje się wstęga.
To wiatr chmur białą farbą maluje obrazy.
Jakby ze środka świata podziwiam pokazy
Wyobraźni – wciąż rośnie szalona potęga.

Na czele w wiecznym locie dwa putta bez
[skazy
Nad piękną, co na szezlong lekko
[dźwiga nogę.

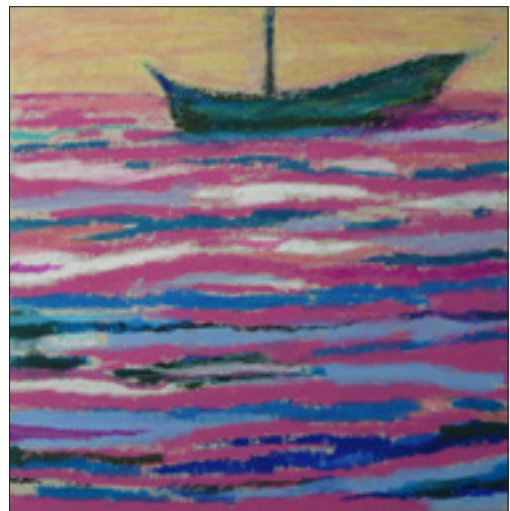
Bufiaste okrycia przesłaniają drogę
Nike z Samotraki, co pędzi bez twarzy.

Gdy nagle baletnica wbiega przez ogrody,
A za nią tańcząc słońce, żyrafy i pawie,
A z drugiej strony morza, gdzie
[ciemnieją wody,

Widać bramę do nieba niezwyklej urody.
Zaś obok niej figura, jakby na kolanach
Czeka. I tylko chwila, a zobaczy Pana.

Międzywodzie, sierpień 2013

Teresa Nietyksza

Obraz Uty Przyboś

IRENA NYCZAJ, ur. w Kielcach, gdzie po studiach na UJ przez 20 lat uczyła w I LO im. St. Żeromskiego oraz wykładała na WSP i Politechnice Świętokrzyskiej, a od 1994 wraz z mężem prowadzi Oficynę Wydawniczą „STON 2”. Poetka (nagrodzona w 1977 za cykl wierszy w konkursie „O Świętokrzyską Lirę Poezji”) i prozautorka, autorka tomiku opowiadań *Zwid*, wydanego przez krakowską „Miniaturę” (1990). Jej pasją są kolaże, którymi ilustruje liczne książki, a z gatunków poetyckich ostatnio – kunsztownie rymowane haiku. Oto ich wybór:

Haiku

Płynie żaglowiec
chmurami obłokami
biały wędrowiec
*

Zrób zdjęcie morza
w nim słońce śpi gorące
a my na plaży
*

Morze przywabia
daje swą dłoń wciąga w toń
bracie uważaj!
*

Wiatr fryzjer robi
morzu balejaż złoty
pięknie je zdoła
*

Muzyka ciszy
kompozycja na liście
czy ją usłyszysz?
*

W betonie miasta
za oknami ptakami
wiosna wyrasta

*
Złociste lato
dla chromego biednego
czyż to jest złoto
*

*
Nie może młody
zażyć swobody wiatru
więzi go stary
*

*
Zawiści młody
staremu brody bo ma
problem urody
*

*
Z jesienią wchodzi
drzwiami szparami cisza
nie chcą jej młodzi
*

*
Zgódź się mój kocie
swą czarną duszą zburzyć
przesądów krocie
*

*
Zima nadchodzi
szepczą drapachy-strachy:
nam to nie szkodzi

*

Nie ciesz się kotku
ty myszkę zjesz ciebie zje
głupoty kołtun

*

Gdy pesel niski
choć na panie jest branie
nie biorą miszki

*

Artysta malarz
zrobił z ciocią sweet-focię
portretu blamaż

*

Dzień w deszczu moknie
ptaki jak szare znaki
patrzają nam w okna

*

Koń stary jedzie
sam w vanie-karawanie
ratujcie ludzie

*

Mieć Kosmos cały
Mlecznej Drogi bajkowej
nawierzchnię białą

*

Gdy syczysz jadem
twarz usycha zanika
pełniesz złym śladem

*

Gdy lubisz ludzi
gorące słońce rano
co dzień cię budzi

*

Koń srebrnogrzywy
jeźdźca na grzbiecie niesie
krowa się dziwi

*

Starzec nie wierzy
już swej młodości-baśni
z prozą się mierzy

*

Życia szturchańce
to na talerzu twarzy
odciski palców

*

Byli w kościele
Kuba z Jakubem piją
całą niedzielę

*

Na powitanie
przerwały malwy taniec
stoją przy bramie

*

Wieczorem trwoga
koty niecnoty nie śpią –
przebiegną drogę

*

Chcesz ukraść księżyc
noc prowadzi na krawędź
jej nie zwyciężysz

*

Nie bój się ciszy
złych komentarzy w gwarze
więcej usłyszysz

*

Na słowa zważaj
za kulturą stój murem
i nie obrażaj

*

Musnął mnie pegaz
skrzydłami-symbolami
sztuki mecenas

*

Samotnie stoję
nad głową słowa krążą
chwytam je w dłonie

*

W bliźnich agresji
zginiesz choć się nie ugniesz
brutalnej presji

*

Modna Nikola
gdy twym gustom nie sprostą
Amelkę wołaj

*

Stara kobieta
na Bardotki-kokietki
stałe wyrzeka

*

Zły uśmiech gości
na złej twarzy probierzu
podejrzliwości

*

Psa do kąpeli
zawlec trudno choć brudny
święci anieli!

*

Głupi ludzki śmiech
mnie nie trąci gdy zmąci
prymitywu śpiew

*

Odważny kocie
na lwa uważaj lecz idź
śmiało w stulecie

*

Gdzie są dwa zdania
miej trzeci bo przecież
chcesz pojednania

*

Światowida wzrok
utkwiony w cztery strony
od pokoleń w mrok

*

Króliczku marzeń
chcę cię złapać otoczyć
siatką skojarzeń

*

Pieski małe dwa
nad rzeczką wąską ścieżką
nie znalazły dna

*

W jeziorze toni
strach chcesz utopić złowić
zacisnąć w dłoni

*

Jesteś podległy
gdy twój los wrzuci swój głos
w świat równoległy

*

Twojemu ego
czas zakończy złe dąsy
ile dobrego!

*

To były wczasy
gdy w pamięci cię kręci
w hotelu basen!

*

Pies biegnie drogą
szuka człowieka czeka
ma łapę chorą

*

Zły humor dręczy
gdy człowieka nie czeka
arkadia tęczy

Kolaż: Irena Nyczaj

STANISŁAW NYCZAJ (ur. 1943) – poeta, eseista, aforysta, edytor, animator życia literackiego.

Po repatriacji z Kresów Wschodnich (1945/46) w Opolu, gdzie m.in. ukończył polonistykę, debiutował jako poeta i krytyk literacki, przewodził środowisku młodoliterackiemu. W 1972 przeniósł się do Kielc. Od 1996 prezes Kieleckiego Oddziału ZLP. Od 1997 red. nacz. „Świętokrzyskiego Kwartalnika Literackiego”, dostępnego na portalu Świętokrzyskiej Biblioteki Cyfrowej. Członek Polskiego SEC i od kwietnia 2016 Słowiańskiej Akademii Literatury i Sztuki w Warnie.

Wydał spośród tomów poetyckich np. *Wiersze wybrane* (1994, nagroda Świętokrzyskiej Premiery Literackiej), w j. czeskim i polskim *Poezje / Poezje* (Opava 1999), *Poezje wybrane* (2008, Biblioteka Poetów LSW), wiersze wybrane pt. *Żarliwy niepokój* w j. polskim i angielskim oraz polskim i bułgarskim (2015), jak również książki eseistyczne: *Metafizyka tworzenia* (2007, stypendium MKiDN), *Wśród pisarzy* (2010). Obecny m.in. w antologii rosyjsko-polskiej *Iz wieka w wiek / Od wieku do wieku* (Moskwa 2011).

Laureat nagród m.in. im. J. Iwaszkiewicza (2008), im. W. Hulewicz (2010), MKiDN (2013). Odznaczony m.in. Medalem *Gloria Artis* (2014). Więcej w Wikipedii.

POLIPTYK MORSKI

I

Pokorne morze.
Upada nam do stóp,
nawet gdy wzmaga się w sobie.
Z zębów rekina tylko lśniące piana.
Śmiech, zwykły śmiech ją rozprasza.

Nie bój się sztormu włosów nad czołem.
Fale morza – łagodne.

Gorsze te, co w nas rosną
i kipią tak bezbrzeżnie,
że ledwo słońce zdąży o zachodzie widzenia
przytrzymać je silnym promieniem.

II

Puściły niewzruszone dotąd filary.
Jęknęły przęsła pomostów.
Czuję, jak molo odrywa się od brzegu.
Sternik z wolna obraca kołem widnokręgu.

Jeszcze jeden ostry manewr – i już
dryfujemy płomienną poztotą fal,
by przedążyć niepowstrzymany obrót Ziemi,
zatrzymać wymykający się oczom blask.

III

Drgnął brzeg w Ustroniu Morskim.
Pod naporem sztormu
Jęknęły grube pałacowe mury.
Przerwany został
trwający przez całe długie wieki bal.

Rozpierzchły się po komnatach za futerałami
lśniące instrumenty.
Pomknęły damy
w kolczykach melodii ostatniego walca
do waliz na suknie, gorsety i szale,
w ustronnych alkowach

gwałcone na odjezdny przez
[zwycięski Strach.

W opustoszałym
rozkołysanym pałacowym statku
na mostku kapitańskim gustownej wieżyczki
trwa najwierniejsza tym murom Historia,
obierając kołem kandelabru kierunek
na ostatni rejs.

IV

W Paralia Katherini
o wschodzie kawiarnianych lampionów
pop niekończącą się śpiewną modlitwą
zwołuje przez megafon fale zatoki.
I wypełnia się cerkiew pełnomorskim chórem
aż po otchłań wieczności.

Zmartwychwstaje miasto
snem o euroturystach.

Wystarczy na kolektę i cerkiewne świece,
i... by uciszyć
syk sumienia.

V

Warneński pop tuż po liturgii
– w swym dostojństwie niczym z obrazka –
objaśnia aż pięć bułgarskich sposobów
pisania ikon, przez nas podziwianych.
I to jest ważne – odróżnia je z dumą.

A mnie-profanowi wciąż się wydaje,
że takie same znam z cerkwi greckich,
rosyjskich, łemkowskich...
Wszystkie w wykwincie swych barw są
[jedyne –
jak morze słońcem i wiatrem pisane.

Jedyne, gdy na nie popatrzymy wspólnym,
rozumiałym dla wszystkich językiem
[zachwytu.

VI

I oto stajesz się mym,
odnajdywanym tu wciąż na nowo,
złotobrazowym bursztynem,
szlifowanym uparcie poszumem morza
z każdym nowym wschodem i zachodem
[słońca –
do rozbłysku, który rozwidnia chłodny cień.

Aż czas zdumiony na dłużej przystanął!

Wieńcząca komnatę szkatuła obłoków
dla ciebie wszystkimi barwami płonie.
Jak w małym królestwie trwasz.

Nieustanny dryf

Moja łódź
dryfuje zwodniczą poztotą fal
ku Kamieniowi Pomorskiemu,
toteż na jego katedralną wieżę
niezwłocznie zarzucam arcygrzeszną linię
zdobyczego spojrzenia.

O, i już tam
Jestem!

Z głuchego dzwonu
przeskakuję zwinnie po gałęziach, pniach
na oddychający bujną zielenią
katedralny wirydarz...

I znów niepostrzeżenie
dryfuję ostro w głąb,
gnany nieukojonym poszumem żył
ku bijącemu coraz ciężej
sercu Historii.

Stanisław Nyczaj

Kołobrzeg – marzec, czerwiec 2013

Przed pensjonatem „Bukowina” na Podczelu

Spotkanie w kołobrzeszkiej MBP im. Galla Anonima

Wieczór literacki w barze u Macieja w Międzywodziu

JULIA PAWLICKA-DEKERT – ukończyła studia pedagogiczne i bibliotekarskie, i pracowała w tych zawodach w Gnieźnie. Z racji zainteresowań i publikacji literackich związała się z kilkoma stowarzyszeniami i klubami literackimi np. z poznańskim RSTK i Nauczycielskim Klubem Literackim. Jest też członkinią Koła Plastyczno-Literackiego przy Klubie ZNP w Gnieźnie. Współredagowała czasopismo „Moc w słabości”. Autorka tomików poetyckich: *Odnaleźć siebie*, *Kwiaty dla Ciebie* (książeczka dla dzieci), *Poprzez milczenie*, *W świat na różowo*. Publikuje w czasopismach ogólnopolskich i almanachach. Zdobyła wiele nagród w ogólnopolskich konkursach literackich m.in. I nagroda w konkursie „Natura Moich Okolic” – Zielona Góra 2009, 2012 (poezja), 2015 (proza); I nagroda „O Laur Barda” – Bardo 2008; I nagroda „Ukryte Talenty Ludzi Trzeciego Wieku” – Kraków, 2011, 2012. Jej wiersze drukowano w przekładzie na język rosyjski.

Maluje od roku 2001. Prezentuje poezję i malarstwo (olej, pastel, akwarela, rysunek węglem i ołówkiem) na wielu spotkaniach autorskich. Uczestniczy w licznych plenerach i wystawach, także za granicą m.in. na Litwie.

Wyróżniona odznakami honorowymi ministra kultury: „Zasłużony Działacz Kultury” oraz „Zasłużony dla Kultury Polskiej”. Otrzymała też Medal Milenijny Miasta Gniezna.

* * *

Świat
w ziarnku piasku
i niebo
w płatkach kwiatów

W otchłani morskiej
szukam zrozumienia
czasu

Dębrowskie pejzaże

Uspokojone morze
rozlewa ciszę
słońce rozszczone
na paletę barw

muszelka korzeń
wypieszczony kamyk
skarby
bezkresnej przestrzeni
między wydmami
a horyzontem

Czyj to ślad

W Łukęcinie
morze wydaje się
bardziej zielone

galopuje do stóp
na grzbietach
setek koni
splątane grzywy
rozczesuje wiatr

Zaciera ślady
uniemożliwiając
prowadzenie śledztwa

Na plaży

Wiatr czyta gazety
słońce próbuje
wdrzeć się
pod skąpo osłonięte
zakamarki

mężczyźni zawieszają wzrok

Morze skutecznie
usuwa dowody
z matematyczną łatwością
mnoży dzieli
dodaje i odejmuje ziarnka
aż piasek piszczy
z wrażenia
a mewy nieustannie
chichoczą

Tryptyk morski

I

Oczy strzelają iskrami
mięszsz warg
nabrzmiały czerwienią

Spragniona
łapczywie pochłaniam
smak fali

II

Błękitne chmury
falujące łoża

w ciszy raz po raz
bicie serc kochanków

Niebo znowu
tuli się do morza

III

Przyciąga bezkresem uczuć
rozpiętością ramion
zaskakuje tajemniczością
rozpala i ochładza

Magnetyzm morza

*

Niebo czernieje
fale w rozmownym transie
Muzyka morza

*

Niebo i morze
łupina w gronach gniewu
Cisza przed burzą

Papierowe ptaki

Niebo z dziurą ozonową
wsparte tylko na dachach wieżowców

Kat z polecenia ściął drzewa
ich korzenie zaczepiały samochody
na asfaltowej autostradzie

Papierowe ptaki w betonowym mieście
drżą jak liście

Julia Pawlicka-Dekert

ALEKSANDRA PETRUSEWICZ – mieszka w Szczecinie. Absolwentka pedagogiki specjalnej i studium logopedycznego. Poetka, bajkopisarka (autorka 18 wydań bajek i opowieści poetyckich dla dzieci, w tym libretta do opery, śpiewogry wielkanocnej i kolęd), animatorka kultury. Ostatnio wydała dwa tomiki poezji miłosnej oraz zbiór fraszek. Ważne miejsce w jej dorobku zajmuje ciekawy zbiór opowiadań *Echa tamtych lat* (2014).

Łodzie ze snów wielu

Synowi

Spójrz, jak rozświetloną nocą
żaglowce prują fale!
A wiatr, dmuchając w nie z mocą,
pręży im żagle białe.

Wciąż naprzód i wciąż przed siebie
płyną gdzieś hen w nieznane.
Z gwiazd wtórem na letnim niebie,
dziwnie bliskie, kochane.

Tuż obok, ze snu zbudzona
orzechowa łupinka.
Na wodę niegdyś rzucona
rączką mojego synka.

Ej, łódki, czarowne wielce
jak pływające cacka!
Wspomnienia moje dawniejsze,
podpłyńcie tu znienacka!

Ojca przywieźcie mi we śnie.
Niech puści was na wodę!
I matki mojej uśmiech,
co krasił jej urodę.

*Na finał Regat Wielkich Żaglowców
w Szczecinie, 2013*

Wyznanie po latach

Mężowi

Przedemną morze zeszkłone w szarość
i listy twoje nieprzeczytane,
i duszy mojej bezwolna nagość,
i rany serca niepołatane.
I moja prośba o zrozumienie,
nim Twoje listy zabiorą fale,
aby z nadzieją na jej spełnienie
zabrały również wzajemne żale:

Nie otwierałam listów od Ciebie.
Nie czytałam,
bo tam:
rozpacz oddalenia,
lawina buntu
z niezaspokojenia.

Nie otwierałam listów od Ciebie.
Nie czytałam,
bo tam:
tęsknoty udręki
i skowyt więziony
w zacisku Twej ręki.

Nie otwierałam listów od Ciebie.
Nie czytałam,
bo znam:
gorycz niespełnienia,
łzą w lawendzie skrytą,
powstałą z łaknienia.

Nie otwierałam listów od Ciebie.
Nie czytałam,
bo tak
o wiele jest prościej
żar uczuć swych koić –
bez Twojej obecności.

Wrzesień 2015

Fraszki przymorskie

*
Gdy trapi go bessa,
brzydszą się pociesza.

*
Na brzuchu serdelki,
więc popyt niewielki.

*
Niekoniecznie morze
da, co dać ci może.

*
Nie baw się już w piasku,
boś stary, bobasku.

*
Wśród kobietek hossa
na tęgiego bossa.

*
W ramach podbojowych niw
możesz łatwo złapać hiv.

Więc uważaj na starcie –
rozkoszny bachancie.

*
Przyznać mu się nie wypada,
iż bobasków cna gromada
z wierszem czeka powitalnym,
zaś żoneczka – z pożegnalnym.

*
Lepszy będzie wczasów efekt,
gdy zasłonisz ciała defekt.

*
Tonę tłuszczu z sobą nosi,
brzuchem do stóp sięga
i chce jeszcze – filut jeden! –
cielsko z tobą nadweręzać.

*
Udaje przed żonką greka,
że to na nią właśnie czeka.

*
Gdy masz lat furę,
usiądź pod murem.
Tam także słońeczko
opala ciałeczko.

*
Maciejowe „Fu-fu-fu”
zjadasz bez jednego tchu.
Przekonałam się naocznie
w Międzywodziu na Zatocznej.

*
Nim na plażę morską ruszysz,
pozbądź się swych opon brzusznych.

Aleksandra Petruszewicz

UTA PRZYBOŚ – malarka, poetka – ur. w Warszawie, gdzie mieszka. Córka wybitnego poety Juliana Przybosia i malarki Danuty Kuli. Ukończyła studia malarskie w Brukseli i Warszawie. Swoje obrazy prezentowała na wystawach indywidualnych i zbiorowych w Belgii, USA i Polsce.

W 1970 ukazał się tomik wsluchanych w „sztukę słowotwórczą” małej Uty wierszy Juliana Przybosia z jej ilustracjami pt. *Wiersze i obrazy* (wznowiony w 1987).

Publikuje wiersze w licznych czasopiśmiech, m.in. „Twórczości”, „Akcentie”, „Świętokrzyskim Kwartalniku Literackim”, gdzie w 2008 zaprezentowany został cykl jej obrazów *Ikonostas krymski* obok reportażu poetyckiego z pleneru pisarzy w Jałcie, a w 2015 i 2016 obszerny materiał o niej i jej Ojcu. Wydała tomiki: *Nad wyraz* (2007), *A tu tak* (2009), *Stopień* (2012) i *Prosta* (uhonorowany prestiżową Nagrodą im. C.K. Norwida w 2016).

Zatoka o zachodzie

Przystanęłam samotnie:

widzę z brzegu, jak woda nieba sięga, migoczą fale,
kobaltem, złotem i purpurą,
jak z Duccia wielbiących obrazów.

Można cienką granicę przepłynąć i wznieść się?

A na pustyni granica drga, zanika...

Tam można iść,

wytrwale.

Nie ulec mirażom.

Wyruszali mędrcy i żeglarze.

A ja po chybotałej krawędzi brzegu
wciąż niepewnie krocę.

Już znajomi wołają, zaraz rybę połknę.

Brzegiem

Brzegiem stąpam,
ogrom morza wyokrągła widnokrąg,
znaczę
ślad na piasku:
na szczątkach żyjątek sprzed wieków
zmywany niezawodnym ruchem fal
na chwilę,
(bo jeszcze idę)
i wciąż.

Fale pchające powietrze
na piasku niebiosami świecą.
Idę brzegiem między ziemią a niebem!
Ślady trwają
gdzie błękit nie sięga.

Wyptynać na głębię?
Widnokrąg na widnokrąg nizać w tańcach
przyczyn i skutków
dookolnie?
W punkt – w siebie powrócić...

Mogę tylko piasek rąk klepsydrą przesypywać.
Ja nikłe ziarenko,
środek i Bóg.

Pokorna.

Po sezonie

po sezonie starzy ludzie na wczasach
sztywnym krokiem
jak kraby
ćwiczą
o kijkach o kulach
wzdłuż morza gibkich fal
w walce przegranej zawczasu
przesypują plaży piasek
jakby krokami chcieli odwrócić klepsydrę

nie lubię ich
zbyt już bliscy we mnie
wzdycham
morskim powietrzem
nagle widzę widnokrąg
blaskiem morza bliższy
domknięty
i jednak Kocham małą obłoczną naszą
[planety]
krągłość pieszczotliwą
czułą

Uta Przyboś

JAN RYCHNER – ur. w 1947 w Lublinie.

Z wykształcenia prawnik (absolwent UW), z zamiłowania muzyk. Wydał tomiki poetyckie: *Wiersze dla Ciebie* (2000), *Bal dnia powszedniego* (2005), wierszy religijnych i patriotycznych *Ze źródła wody czystej* (2007), *Witryna małych szczęść* (2008), *Rosa Erotica* (2010), zbiór opowiadań *Rodzina wielopokoleniowa* (2011), powieść *Meandry losu* (2013). Od 2003 jest przewodniczącym Klubu Literackiego „NASZA TWÓRCZOŚĆ” przy Stowarzyszeniu „Wspólnota Polska” z siedzibą w Domu Polonii w Warszawie. Publikował w licznych periodykach, almanachach, kwartalnikach literackich.

Jest animatorem kultury, czynnie działa na forum literackim organizując liczne wieczory poetyckie w klubach i Domach

Kultury. Od 2008 jest członkiem II Warszawskiego Oddziału SAP.

Odnznaczony medalem „Zasłużony dla Kultury Polskiej” przez MKiDN.

Błękitny rejs

Powracałem z morskiego spaceru,
do portu bez fali statkiem szczęśliwym.
ALBASEL kołysze się leniwie, zachwycona koncertem
cykad, chłodzących się w upalnym dniu lipca.
Płynęłaś do mnie z wiatrem na pajęczynie snu,
czułem to, wsłuchany w spokojny oddech oceanu.
Śledziłaś sercem każde moje słowo, wypowiedane
w milczącym koncercie gwiazd, rzucone mimochodem,
ot tak, jakby przypadkiem, czasem wyszeptane,
delikatne, o tym co przed nami, o tym co już było.
Słyszałaś ten krzyk ciszy w słowach nocy.
Milczałem. Tyle się we mnie zmieniło.

Nad głowami zawisła pękata czarna noc,
ubrana w gorset z diamentów.
Wielki Wóz odjeżdżał nocną drogą w dół,
którą wskazał maszt przed wschodem słońca.
Kiedy ciepłem z gór powiało, nocna rosa
pokryła pokład i nasze postanie, wilgocią morza.

Dobry sen, spokojny, zmywał z nas poranek,
leżeliśmy obok siebie zaplątani we własne sny.

Ta podróż w cichym porcie się zaczęła,
do którego Guleta*) wpływa po raz ostatni.
Żegna nas milionami srebrnych słońc,
rozkołysanych na błękicie pomarszczonych fal.
W szelfie przybrzeżnym kotwica pazurem
dno przecięła w piaszczystej lazurowej toni.
Sięgaliśmy wzrokiem dna, gdzie spoczywa,
płynąc obok siebie, chcieliśmy pojąć głębię.
Tonę w niej teraz, ratuj mnie. Potrafisz?
A może nie chcę, chyba mnie tak zostawisz.
Będzie mi miło, posiedzę sobie cichutko,
blisko, przytulnie, głęboko w Tobie.

*) Guleta – dwumasztowy, drewniany
jacht motorowy (Turcja)

Do ciebie

A kiedy wiatr twe włosy rozplata,
rozkoszy cieniem kładzie się na drzewach,
jesteś jak fale morza niepojęta,
wspomnieniem minionego lata.
Jesteś i jestem w niebodali,
ja ciebie dotknąć już nie zdołam,
na wspólny spacer chyba też za późno,
słowem serdecznym cię przywołam.

Nasze sylwetki idą nadal brzegiem,
na nim miłości ślad zastygł tego lata,
wpatrzony w brązu twoich oczu lśnienie
tę uchwyciłem w dłoń, by nie upadła.
Po śladach w piasku za tobą wyruszam,
skrzydła wiatru, krzyk mew do mnie niosą
horyzont samotnie, szumem morza woła,
zachodami słońca moja płacze dusza.

Chrzest

W srebrzystej toni Jordanu
ujrzałem strumień płynącego czasu.
Spalone słońcem, nagie skały,
tną skórę wędrowca.
Pragną wody, która ich dotyka,
wody mitycznego Jordanu.
Na przeciwległym brzegu
wypatruję Jego i wrzucam w toń
myśli o tych, którzy przed wiekami
obmyli tu utrudzone czoła,
i uwolnili ręce z pęt szatana.

Nadzieja

Zbudowałem słoneczną kładkę,
aby z tobą przejść,
na drugą stronę nieba,
pokonać szarocięń chmur
i poznać drugą stronę...

Wszystkie swoje smutki,
wszystkie troski,
pozostaw nocy.
Niech je wchłoną chmury.
O świcie,
nadzieja otworzy ramiona.

Jan Rychner

KAZIMIERZ RYK, ur. 1950 w Obicach (Świętokrzyskie). Mieszka w Radlinie k. Kielc. Pracował za granicą m.in. w Iranie, Iraku, na Węgrzech (1978–1985). Organizator Targów Świętokrzyskich i Targów Zamojskich.

Dopiero od niedawna mógł poświęcić się bardziej zamiłowanym literackim. Wydał tomiki poetyckie: *Oswojone miejsca* (2013), *W miłość uwikłani* (2016). Wyróżniany w Turniejach Jednego Wiersza na plenerach w Kazimierzu Dolnym w 2015 i 2016.

Pomysłodawca statuetki z krzemienia pasiastego wręczanej z dyplomem Nagrody „Świętokrzyskiego Kwartalnika Literackiego”.

Być

Cokolwiek się jeszcze narodzi,
Znajdzie miejsce na ziemi.
I ja jakże mały w jej wymiarze
Mało doskonały,
Żyję na niej
Jak okruch, co odpadł z kromki Bożej.

Dobrze jest żyć bez nadmiernej
[uwagi innych,
Dać się wyłuskać z tłumu,
Mieć miejsce własną pracą zasłużone.
Być sobie wiernym
I mieć twarz świętych.

Ważne co razem

Jestem syty tobą
Nie może być inaczej
Gdy wszystko z każdą chwilą
Układa się w całość
I tylko czekasz na słowa

Niepewny szept w ciszy
Twoje ciało rozrywa
Aż samotny ból
Rodzi niepamięć
Niepotrzebną nikomu

Ważne jest to
Co osiągalne razem
Jakby na miarę przestworzy
A nie bezustanny osobny
Płacz małego człowieka

Byłaś chwilę taka moja

Ze spokojną bursztynową twarzą
Piękna swą dojrzałością
Przyszłaś z ciepła i z ruczaju wonna

Byłaś chwilę taka moja – jak poemat
Tak mało było nas by zatrzymać cię
[na dłużej
Tak dużo było ciebie by pozwolić ci iść

Moje o ciebie starania
Zamieniłaś w odrobinę szaleństwa

Byłaś pragnieniem młodości
Jak wiosna co płatki rozchyła
W moich ramionach cudownie dojrzała
Jak jesień co złotym spełnieniem zasypia

Ucieczka

Biel ścian przygląda się
Niezapisanej kartce
Nie wie że to ona
Jest wyzwaniem i ucieczką
Od samotności

Gdy się nad nią pochylam
Choć tak niewielka
Przenosi mnie w inny świat

Wirują słowa krajobrazy
Prowadząc mnie
W nieznane dotąd rewiry

Bez mrocznych zakamarków

Ze sterty kamieni
Na nowo ułożę
Moje miasto

Nie wymknie się już
Z zaciśniętych pięści

Moje miasto
Bez mrocznych zakamarków
Złowrogich cieni przeszłości

I wtedy cię zobaczę
Jak idziesz
moją ulicą

Przyspieszenie

W rozgwarze codzienności
Gubię własne myśli
Czas – niegdyś przyjaciel
Dziś ponagla nieustannie
I karcąco uczy pokory

Nie sposób go zignorować
I ziarno niezgody zasiać
Bo przecież teraz jak nigdy
Potrzebne mi jego wsparcie

Choćby nawet odporne
Choćby nawet jak z łaski

W naszym obcym domu

Szeptem myśli strącamy liście
Ukrywamy nasze błędy
Rzeźbimy innych posępne twarze
Pobielamy ściany

Ale w tym naszym domu
Mało gniazd przy jaskółczym stole
Nasze głodne oczy
Z trudem wygrzebują słowa nieme

Ulotna pamięć

Z zakamarków pamięci
Co jak bumerang powraca
Wyłaniają się coraz to inne
Twarze bliskich

Jedne wyraziste
Inne jak na impresjonistycznym obrazie
Rozmyte i nieostre

Ale wszystkie w tej ulotnej pamięci
Jednako hołubię
I jednako do serca przytulam

Determinacja

W bezmiarze czasu
Tak mali jesteśmy
I ciągle zagubieni
W jego trwaniu

Ale uparcie się chwytny
Nawet ostrej krawędzi życia
Za którą już tylko
Bezmiar unicestwienia

Szlakiem wiosny

W przemienności pór roku
Niby ta sama wiosna
A wciąż na nowo zakwita

Bez pragnień i tęsknot
Westchnień i powitań
Swoim wabi nas szlakiem

Idziemy ufni czując
Żeśmy wybrani
Zbieramy każdy jej zwiastun
Na szczęście

Widmo

Czekając na grosz,
człowiek z laską wystukuje rytm gwiazd nad morzem.
Tęsknotą rodzi swoją nadzieję, którą mieli królowie, co umierali
za fałę sławy, on, by zobaczyć bezmiar ruchomej ziemi.

Choć wszystko ma pod nosem, szklanek wody z cieniem
biedy lub jej taflę w mrocznej studni z wiadrem czerpalnym.
Lecz on tęskni za kąpielą w srebrnej soli, z księżycem w tle.

Za piaskiem zmieszonym rzeźbą śladów, które nie są złote
i prowadzą donikąd, są widmem, pełnią samotności
i niebezosobowe jak uczucia zawsze nasze.
Powrócą, może nie...

Nad morze pójdzie sam podarować fali swoją twarz.
To więcej niż lustro codzienności,
które czasem wyzwala niesmak.
To więcej – dla niego.
Dalej nie ma drogi,
ktoś ją wrzucił w morze.

Kazimierz Ryk

JADWIGA SIWIŃSKA-PACAK mieszka w Warszawie. Z wykształcenia ekonomistka. Jej wiersze znalazły się w antologiach: *Obecność* (2010 Ursynowski Uniwersytet Trzeciego Wieku), *Przystanek Poleczki* (2011), *Co jest pisane* (2016, antologia Stajni Literackiej SPP), *Dziki ogród* (2016, Wyd. SAP). W 2015 wydała tomik *69 limeryków*. Pisze wiersze, opowiadania oraz haiku publikowane w antologii polskiej szkoły klasycznego haiku *Wiśnie i wierzy* (2015).

Bez taktu

Niech Pan zostanie za drzwiami Alzheimer
To nietaktowne pukać tak brutalnie

Niech Pan zapomni o mnie Alzheimer
Jak o błękitnych oczach kochanki
To nietaktowne pukać tak brutalnie
Gdy śpiewają wszystkie mózgu tkanki

Niech Pan się raczej umówi Alzheimer
Na odległy czas nieokreślony
To nietaktowne pukać tak brutalnie
Gdy właśnie tli się kreacji płomień

Ściana

Stajesz przed ścianą
Próbując zrozumieć
Otwierasz ramiona
W bezradności
Pytasz o sens i cel
Ona stoi na przeszkodzie
Zamiast otworem

Spizowy dzwon ponagła
A bramy brak

Limeryki

Roztargniona z Warszawy
łyżeczkę soli wsypała do kawy.
I choć nie była to sól w oku,
płakała z wdziękiem pół roku,
żeby nie wyjść z wprawy.

*

Na plaży w promieniach słońca
Trzy Gracje mdlały z gorąca.
Weszły do morza dla ochłody,
znacząco podnosząc poziom wody.
Wygrały konkurs miesiąca.

*

Kuracjusze w parku zdrojowym
mają nastrój minorowy.
Z pluskiem wpadły do fontanny
jedyne puszyste panny.
Głośno klaszczą chude wdowy.

*

Leżąc na tafli Morza Martwego,
impotent czekał cudu wielkiego.
I chociaż ono usztywnia,
zakochany naiwniak
nie podbudował swego ego.

ADAM SOKÓŁ, ur. w Kołobrzegu, studiuje w Poznaniu, z zamiłowania filozof. Wyznaje, iż „bywa poetą” ukazującym „marność swoją i świata”. Pomimo „programowego pesymizmu”, w wielu wierszach „poszukuje sensu pisarstwa, podejmując się z uporem tej syzyfowej pracy”.

Członek Stowarzyszenia Poetów i Innych Twórców AKCEPT w Kołobrzegu. Wydał dwa arkusze literackie: *Słowa niewypowiedziane* (2010) oraz *Wesele zapomnienia* (2011). Publikował w almanachach AKCEPT-u: *Silva rerum* (2011) i *Wędrujący w ciszy* (2015).

Konrad

Ciemnymi ścieżkami po nocy się tułasz
Konradzie gdyś wyszedł z ciasnej dusznej
[celi
krążysz godzinami z dziurą w poprzek
[mózgu
z której wypływają myśli jak anieli

Pewnie pytasz – warto na wątłe ramiona
brać było katusz milionowych ciężar
i wadzić się z cichym choć złośliwym Bogiem
co nie pod gołębia postacią lecz węża?

Czy warto wystawiać pierś na pastwę
[ciosów
i duszę swą szargać dla czyjegoś dobra?
Obejmować ludzkość i świat w swe ramiona
gdy Bóg to nie świętość lecz fałszywa
[kobra?

Może lepiej było pozostać Gustawem
z sercem wyszarpanym nożem krwawym
[w rękach? –
Nie gdyż lepiej cierpieć niż umrzeć
[cierpiącym
nawet jeśli życie to zwykła udręka

Ciemnymi ścieżkami tułasz się choć pora
późna i Petersburg zasnął już skonany
ale wciąż się włączysz i nie możesz nawet
powrócić w noc cichą do ziem ukochanych

Wesele zapomnienia

(fragmenty)

Tańczymy walca zapomnienia
wśród czarnych róż i zgniłych bżów

Straciłem nitkę którą mi dałaś
gdym się zanurzał w głąb labiryntu
Teraz ubrany w podarte szmaty
rozpaczy dziko rwę włosy z głowy
próbując sobie przypomnieć promień
słońca lub liście z jesiennej brzozy
pod którą razem tańczymy walca

Tańczymy walca zapomnienia
na moście pośród szeptu mgły

Adam Sokół

WANDA „DUSIA” STAŃCZAK mieszka w Warszawie, gdzie prowadziła zajęcia na Wydziale Dziennikarstwa UW, była red. nacz. anglojęzycznego miesięcznika „Welcome to Warsaw”. Przewodzi II Warszawskiemu Oddziałowi SAP. Autorka 14 tomików z liryką i satyrą (m.in. *Pocerowane skrzydła anioła, Zostań, Malinowy sok*). Redaktorka 10 antologii, w tym 4 międzynarodowych (m.in. *Nagie serca, Kocha się za nic, Inny smak czereśni, Boso po ściernisku*). Autorka tekstu i muzyki ponad 60 piosenek. Jedynasty rok prowadzi kabaret „Pół-serio”, ponad 5 – poetycko-muzyczne „Dachy”. Uczestniczy w zajęciach, organizowanych przez IBL PAN – m.in. w zakresie pisania scenariuszy.

Współorganizatorka Międzynarodowych Złotów Poetów z Polskim Rodowodem w Wilnie oraz warsztatów i spotkań literackich w Kazimierzu Dolnym, Międzywodziu, Bieszczadach.

Laureatka Nagrody im. Stefana Żeromskiego, przyznanej przez Radę Główną Stowarzyszenia Autorów Polskich. Dwukrotnie uhonorowana najwyższą, złotą nagrodą przyznawaną przez Centrum Kultury Polskiej im. Stanisława Moniuszki na Litwie.

Prowadzi blogi: <http://wandastanczak.blog.pl/>, <http://sap-dwa-www.blog.pl/>.

Babskie gadanie...

Wiesz napisałam dla Ciebie
kolejny wiersz
później Ci przeczytam
zaraz pójde po owoce
takie urodzajne lato mamy
dzwonili z kliniki
wczoraj dzwoniли

nie umiałam Ci powiedzieć
chcieli przylecieć po Ciebie
jest dawca
ależ oni mają tam bałagan
kochanie te oczy
to pewnie z alergii
zobacz prawie suche
zrobię dziś chłodnik
taki gorący dzień
Kubuś i Adaś jadą na obozy
a Miki jest nad morzem
z dziadkami
wspaniali chłopcy
wiem że jesteś dumny
dzięki że i ze mnie
właśnie będzie zaraz rok
jak ucę się samodzielnie chodzić
ogarniam jakoś życie
tylko ta cholerna cisza

tyle Ci opowiedziałam
a Ty ciągle milczysz

przepraszam wiem
przecież fotografie
nie mówią

Zasznurowałam...

Wymykała się ukradkiem
w za dużych butach

wyszeptaną prawdą
solita zupę
zrywała nitki
za ciasnych myśli

zasznurowałam
nadzieję

Z CYKLU *SAMOTNE POWROTY*

Pomiędzy

Odprowadzam słońce
za horyzont
morska piana
kąpie się w złocie
łuna ognia
trawi błękit

gdy coś pięknego
znika z nadzieją na powrót
oczekiwanie to szczęście

jeśli odchodzi bezpowrotnie
ból krzyczy

jestem pomiędzy

Międzywodzie 2015

Szukam Cię

Chłonę zachłannie
szmaragdowozieloty spokój
udając pochwałę samotności
nawet chichoczące mewy
nie wierzą

stopy pod dotykiem wspomnień
tracą równowagę
szukam Cię
za horyzontem rozstania

byliśmy tu rok „przed” ...

Międzyzdroje 2015

„Na Wydmach”

Dotykam spojrzeniem
spienionych fal
z tarasu kawiarni
„Na Wydmach”
zaglądam za parawany

jeden odgradza
od piasku co w oczy
inny od ludzi
co solą w oku
kolejny chroni
intymnie złączone dłonie

jest też parawan
obojętności
dwoje razem a osobno
za innym dziecko śpi
pod parasolem matki

z tarasu kawiarni
„Na Wydmach”
chłonę kolory
obcego życia

a u mnie wielka plaża
bez parawanu

Międzywodzie 2015

Wanda „Dusia” Stańczak

ELŻBIETA STRZAŁKOWSKA, ur. w Warszawie, gdzie ukończyła filologię polską na UW i studiowała historię sztuki. Pracowała w różnych zawodach, m.in. jako nauczycielka, dziennikarka, recenzent językowy w radiu i telewizji. Mieszka w Gdyni, od 2004 jest wykładownicą-wolontariuszką w Uniwersytecie III Wieku.

Nowele o tematyce marynistycznej zamieszczała w pismach „Morze” i „Horizont”. Drukowała również w prasie trójmiejskiej felietony nt. poprawności języka, zebrane w cyklu *Tajemnice polszczyzny*. Publikowała w almanachach (np. *Srebrnym piórem*), pokonkursowych (*Ptakom niebieskim* i *Wiklinowe rymy*) i poplenerowych (*Słowo i obraz*, *Staszowskie Lato Literackie*). Wydała marynistyczną powieść *Rejsy Penelopy* (2006), tom opowiadań *Niebiescy motocykliści* (2010) oraz powieść *Dekalog miłości* (2012).

Rejsy Penelopy

(Fragment powieści)

Na morzu

Moja kochana Dobrochno! Znów otrzymałem od Ciebie całe mnóstwo listów. Dobrze, że są długie – właśnie takich potrzebuję tu, na statku. Uważam, że musimy utrzymywać kontakt duchowy i właśnie teraz, o drugiej w nocy, taki natłok myśli o Tobie, kochana, przerwał mi półsen, że powodowany wielką tęsknotą, postanowiłem je przelać na papier. Siedzę w koi i jakoś odeszła mi ochota na spanie, zwłaszcza kiedy pomyślę, że tam w kraju zostało wszystko, co najdroższe memu sercu. Wyobrażam sobie, co mo-

żesz w tej chwili robić, jak się czujesz, czy jesteś wypoczęta, jak się ubrałaś. Statek, który miał przywieźć korespondencję, stoi w Kapsztadzie z uszkodzeniem. Dopiero za tydzień wejdziemy do portu na rekreację. Jeszcze siedem najdłuższych dni będę czekał, a nie masz pojęcia, jak mi potrzeba Twoich czułych listów.

Ostatnio rozsmakowałem się w wierszach Haliny Poświatowskiej. Na czytanie prozy nie mam jakoś chęci. Analizuję każdy wiersz, podobnie jak Twoje listy. Nastrój tej poezji idealnie odzwierciedla i mój stan uczuć – mnie też jest wciąż brak tej jedynej, kochanej osoby. Zacytuję fragment, który oddaje to co czuję:

...jest cała ziemia samotności
i tylko jedna grudka twojego uśmiechu
jest całe morze samotności
twoja tkliwość ponad nim jak zagubiony ptak
jest całe niebo samotności
i tylko jeden w nim anioł
o skrzydłach tak nieważkich jak twe słowa...

Kocham Ciebie całą – Twoje dłonie, stopy, usta – i w ogóle wszystko! Marzę o chwili, kiedy statek będzie już przybijał do portu. Chciałbym wtedy porwać Cię w ramiona i całować, całować!

Mam nadzieję, że moje listy umniejszą nieco Twoją tęsknotę, bo wiem, że ona utrudnia życie. Musisz się pogodzić z faktem, że przynajmniej przez pierwszych parę lat będę wy pływał w wielomiesięczne rejsy, żeby zapewnić nam przyzwoity poziom życia.

Pisziesz, że ustaliłaś już termin ślubu w USC. Mam nadzieję, że przyptyniemy planowo, czyli tydzień wcześniej – więc zdążę. Gorzej będzie, jak się spóźnimy. Obrączki postaram się kupić w Las Palmas, gdzie zawiniemy w czasie powrotnej drogi do kraju.

Kończę i mocno całuję moją kochaną przyszłą żonę. Cały i zawsze Twój Andrzej.

[...]

W drodze do kraju

Kochana moja, leżę w koi i próbuję odtworzyć w pamięci Twój głos. Tutaj słyszę tylko szum bezustannie przelewającej się wody. Wieczorami, kiedy szykuję się do snu, dochodzi do mnie znany już od tyłu dni skrzyp szotów i rytm pracującego silnika. Ma się wrażenie, że ten statek żyje i dopiero kiedy staje w porcie przy nabrzeżu, zdaje się być martwym kadłubem bez duszy. Szkoda, że nie możesz w takich chwilach odczuwać razem ze mną tego rytmu statku.

Na początku wszystkie odgłosy bardzo mnie męczyły, teraz przywykłem tak dalece, że muszę się bardzo wstuchiwać, żeby coś usłyszeć.

Od kilku dni piekielny sztorm uniemożliwia nam połowy. W nocy spanie do niczego, bo wciąż się człowiek obawia, że może spaść z koi.

Na chwilę

Jesteśmy tu tylko przelotem, na chwilę Dostajemy w dzierzawę domy i ogrody, meble i naczynia, ubrania i książki, w których podkreślenia lub ołówkiem notki to świadectwa naszego krótkotrwaniania.

Niektórym wystarczy w gazecie nekrolog, prośba o modlitwę wyryta na płycie. Inni marzą o filmach, gdzie żywych udają lub o taśmach zazdrośnie strzegących ich głosu.

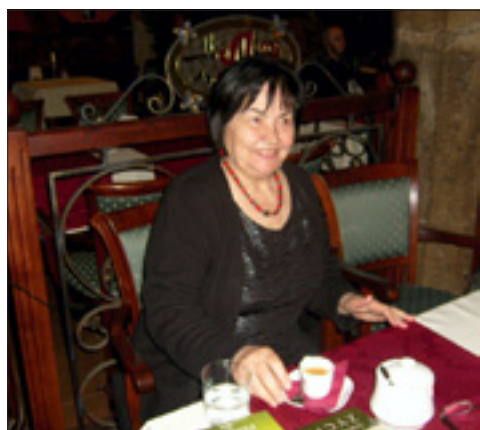
Większość czerpie radość istnienia [w prawnukach wierząc w dziedzictwo krwi i charakteru. Nielicznych twory ich myśli i ręki utrzymują w wierze o nieśmiertelności.

Ludzie na obrazach zastygli w dziwnych pozach na wieki Uśmiech i grymasy z ich twarzy nie schodzą Jedni wiecznie młodzi, inni od zawsze starzy

Literówki przetrwały mimo zmian pisowni, a tekst wciąga i wzrusza od stuleci tak samo. Nuty wskrzeszają melodie śpiewane i grane przez lata. Więc taka byłaby nieśmiertelność?

Elżbieta Strzałkowska

Kołobrzaska Noc Poetów 2014

MARIA SZAFRAN pochodzi z Kresów. W Polsce od 1958. Obecnie mieszka w Świebodzinie (woj. lubuskie). Poetka, członkini Zielonogórskiego Oddziału ZLP i kołobrzeskiego oddziału SAP.

Od 2010 opublikowała tomiki: *Stop. To tylko wiersze, Ogień i Woda, Życie jak pogoda – słońce i deszcz, Penicylina, Krzyku słów kilka, Liry ki diabeł maluje* oraz zbiór opowiadań pt. *Takie sobie życie*. Jej wiersze można znaleźć w antologiach wydawnictw: Portal E-Literaci, Portal poezja-sztuka.com, *Forum Literackie Ogród Ciszy*, Wyd. Krukowiak–Redecz Krukowy i Okolice.

Lot nietotu

bezskrzydłe
ledwo tchu w piersi
sięga po rajskie
wymarzone i dokładnie określone
a tam
piec chlebowy winoroślą porośnięty
bez owocu czarna zieleń
złowrogie milczenie krzykiem

i odwrót bez schodów
stać
skakać

monotonia stratosfery

Odkrycie

po co te krzyki rozum nie pojmuje
jakby zbawienie chciał zostawić nagle
szyderstwa snując na pociechę marną
zbiera okruszyny strzygąc wciąż wicherę

dłaczego szepce sam się ukrywając
pewność stokrotna wwiercona pod skórę

antyseptycznie mnoży w sercu bure
idzie naprzeciw przyjętym zwyczajom

a przecież marność tutejszego bytu
chwytasz dopiero kiedy dotknie ciebie
i wtedy widzisz kto tu kompozytor

pochylasz czoło mimo że jastrzębiem
byłeś dotychczas i apologetą
teraz odkrywasz wszystko co w sekretach

Jesiennie w sonecie

Zobacz jesień się kotysze gdzieś w oddali
pełnię blasku chce pożegnać

[w podczerwieni
i nostalgia się odzywa niedaremnie
trzeba czekać aż powróci znów na fali

dzikość plaży moc muszelek i jantaru
wschód z zachodem całujący granat
[Ilustra

i szaleńcza wspólna radość już nie pusta
w złotym piasku wzbogacona pośród
[gwaru

nam w pamięci pozostanie znów na lata
słodycz ust niczym prawdziwe z jeżyn
[dzemy
jakże była ona słodka i bogata

zapytamy co nam powie tonem
[śpiewnym
kiść czerwonej jarzębiny dziś jesienne
rozkołysze może miłość w tobie we mnie

Po co puka żebrak

Pytasz co może oznajmić nam żebrak.
Taki powie więcej niż chciałbyś usłyszeć.
Przy kromce chleba ma już głębię nieba
i jego prawdy wolne od kapryśzeń.

Mówisz, że przylazł i nudnawo stuka
do szafy, w której dobytek po Izie.
To mu nie żałuj zesłorocznej kawy
i buty daruj. Sroga zima idzie.

Błogosławieństwo niech będzie takiemu
w czystości dążeń, zamiarów i czynu.
Szkodliwość żadna w uderzeniach serca.

On z naszej szafy dumę w świat poniesie
z czułością w parze puści razem w tany.
Dzisiejszy żebrak jutro może panem?

Liry ki diabeł maluje

na mojej ścianie gra na lirze anioł
nikt go nie widzi poza mną
gdy grać przestaje starym zwyczajem
podchodzi cicho widzę go za mgłą

słodko dotyka czubkiem języka
skrzydła zamyka w królestwie swym
na znak anioła kwitnie jemiola
prosi się szczęście między mną a nim

wtedy do wtóru cicho płynie chórem
stów kilka posiał chyba sam czart
piękna istota nie myśl co potem
serce swe otwórz tego jestem wart

dziewczyna płocha wierzy że kocha
serce na dłoni podaje mu
ten chwyta słodko niczym idiotkę
lirycznie budzi z przedziwnego snu

Trzy razy krzyk

Między epokami
– stan zawieszenia biegu wydarzeń
wewnątrz i pomiędzy;
ogniem a wodą, żarem a lodem,
Marsem i Wenus
jestem

ja Ziemia
czarna, urodzajna, życiodajna,
skała zmielona i spopielona
techniką ultra-ulepszeń
do makro granic możliwych
spieprzeń

Gdyby na przekór gwiazdom nocy
letniej, liryczną pieśnią syrena urzekła,
gdyby świat prawdę oczywistą stoczył
z wierzchołka góry mlecznej,
czy wtedy człowiek wiedziałby
co to jest grzeszność?

I jeszcze zawiść, fałsz, złość –
czy można wreszcie powiedzieć dość?

Maria Szafran

KAZIMIERA SZCZYKUTOWICZ – kielczanka, absolwentka WSP, nauczycielka matematyki. Debiutowała w 2007 roku jako współautorka almanachu Irysownitki. Publikowała w wydawnictwach zbiorowych (jak *Staszowskie lato literackie*), czasopismach literackich i krajoznawczych („Świętokrzyskim Kwartalniku Literackim”, tygodniku międzynarodowym „Angora”, polonijnym „Dzienniku Związkowym” w Chicago), serwisie internetowym poezja-polska, serwisie internetowym Poema. Jej wiersze były tłumaczone na język serbski.

Wydała zbiory wierszy: *Jak zakotwiczyć NIEBO* (2009), *Mowa wiatru* (2010), *Gra z ciszą* (2011), *Słowem w nurcie* (2014), poematy: *Poddani światłu* (2012), *ŚWIĘTOkrzyskie naSTROJE* (2013) oraz książeczki dla dzieci, które przekazała do Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Niewidomych w Laskach, gdzie – przełożone na pismo brajla – znajdują się w szkolnej bibliotece. Współpracuje z Towarzystwem Przyjaciół Dzieci.

Wyróżniona w II Konkursie Literackim im. Stefana Żeromskiego (2014). Członkini Kieleckiego Oddziału ZLP.

Zespolenie

dziś plaża mgłą oddycha
zwilżyła me włosy
morze jak rumak ogromny
rozwiana grzywa
wzdłuż plaży
płynie ku stabilności

wzbija się
wbija pierś
w piaszczysty mur
a z gardła Ziemi

monolog nieustanny
spycha fale na ląd

a może to z morskiej toni
wyptywa krzyk Syreny

poczekam
mgła opadnie
na wodne czoło syren
w trefione włosów ramy
wplecie promyki
jak brylantowe wstęgi

poczekam
aż rumak zwolni tempo
pod syren siodłem
lekką grzywą muśnie
piaszczysty słony brzeg
dziś zespolony ze mną

Oddech Giewontu

słowa w obfitości spożywamy
w oddechu Giewontu
mgła odcina wierzchołki
ściele zapomnienie
na zboczach
echo wiatru pachnie pokorą

ekwilibrystyka wyrazów
przeźren
wiązana w stronie

balansuje uskrzydlenie
w dolinach
wspina się
po skalnych stopniach
dotyka pijawek śniegu
przyssanych
do głębokich zmarszczek
oblicza gór

ścieżki chłoną piechura
w aromacie igliwia
korzenie dotykają stóp
jakby hamowały życie
jakby szlabanem spoglądały w oczy
zielenią
na przekór hardości skał

szczyty

w nagość ubrane
zanurzone w błękicie
w blasku radosnym słońca
w zielono-biało-szarym płaszczu

majestatycznie królują

patrzą z góry
na wzloty
ludzkiej kruchości

Chwycić obłoki

Basi Gulińskiej

chłonie jak gąbka
piękno świata
pędzłem wyciska
na obrazach

spieszy się pędzi
po rzeźby Nieba
nim wiatr
zdąży wymazać

radość życia
trwa słońcem
w bezchmurnym błękicie
szczęściem
co wspięło się
na szczyt w zenicie

wszystko to
chce na płótno
przelać farbami

piękno chwili
następne inne
układy obłoków
wiatru podmuchy

gra cieni spycha światło

prędkość zawrotna Ziemi
zmienia
zmienia się wszystko

uchwycić obraz chwili
ujarzmzić pędzłem
to są malarki pragnienia

Kazimiera Szczykutowicz

TADEUSZ SZNERCH ur. w 1941 r. w wielokulturowym miasteczku galicyjskim – Oleszycach k. Lubaczowa. Po studiach filologicznych na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (1965) pracował jako polonista w legnickich szkołach średnich. Działał społecznie w różnych stowarzyszeniach. Prowadził dział recenzji książkowych w lokalnych tygodnikach: „Wiadomości Legnickie” i (po przeniesieniu do Wrocławia) z nagłówkiem „Wiadomości”. Współorganizator Legnickich Dni Poezji, Ogólnopolskich Warsztatów Haiku w Piotrowicach i Chojnowie, Lubińskich Spotkań z Poezją Miłosną. Inicjator, juror i konsultant wojewódzkich Młodzieżowych Spotkań Literackich (1978–1989). Jako prezes Dolnośląskiego Klubu Literackiego Nauczycieli we Wrocławiu w l. 1978–89 opracowywał „Zeszyty Literackie” prezentujące dorobek twórczy tego środowiska. W l. 1974–78 kierował kulturą w mieście i powiecie legnickim, a w trudnym okresie transformacji (1990–94), będąc radnym i przewodząc Komisji Kultury, zabiegał o należne miejsce oświacie i kulturze w planach rozwojowych Legnicy. W swojej aktywności zawodowej koncentrował się na pracy dla młodzieży. W ramach eksperymentów pedagogicznych wdrażał innowacje (tworząc klasy autorskie), będąc zarazem doradcą metodycznym. Jako dyrektor I LO wraz z gronem poszukujących nowych rozwiązań nauczycieli opracował nowatorską koncepcję edukacyjno-wychowawczą szkoły, jaką następnie wprowadzał do ogólnopolskiego Towarzystwa Szkół Twórczych.

Równoległe z powyższymi działaniami uprawia krytykę literacką, publicystykę i twórczość oryginalną – głównie prozę refleksyjną i poezję. Swoje utwory zamieszcza w prasie ogólnopolskiej i regionalnej (np. w „Odrze”, „Poezji”, „Nowym Wyrazie”,

„Głosie Nauczycielskim”, pismach regionalnych oraz w almanachach). Ogłasza wybór szkiców krytycznoliterackich *Buszując po tematach* (1990). Zostaje uhonorowany m.in. Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Krzyżem Kawalerskim OOP. Latem tego roku przybył z grupą przyjaciół po piórze do Międzywrodzia i włączył się aktywnie w Nadmorskie Spotkania Literackie, sumując tu ich plon w dziele *Poplenerowe refleksje*.

Rozterka

jak wyłuskać z plewy dnia
jądro wartości
dostrzec w drobinie
przejaw kosmosu
usłyszeć dalekie echa
transcendencji

szczęśliwi
którzy znaleźli Drogę
i jakże bezradny ten
którego stróżem
Anioł Wątpliwości

Wprzęgnięci

zabiegani
wprzęgnięci w kierat
korporacyjnych dyspozycyjności
internetowej i komórkowej paplaniny
konsumenckiej gorączki
nie dajemy sobie prawa
do pytania
po co to wszystko

do próby uchwycenia

esencji bytu
by znaleźć w nim
swój ton
i zachwycić się nim

Z cyklu „Medytacje”

* * *

wiatr
jak pędzel rozprowadza chmury
monochromatyczny zestaw bieli
porządkuje przestrzeń

w zachwyceniu
podziwiam nieustannie trwający
spektakl natury

Artysta Niebios improwizuje
stosuje wymyślne techniki
próbuję pogodzić ład
z niespodzianką poszukiwań

* * *

południowe słońce
rozświetliło pokój

trwa rytuał kawowy

za oknem ogród
i odległe drzewa
z resztkami wypłowiałych
jesiennych liści

cisza

na niebie wiatr
przesuwa scenografię z chmur
proste białe linie
umykającego samolotu
znaczą drogę

w nieskończoność

Ars amandi a etyka

podział na grzeszne ciało
i sferę ducha –
ten nieszczęsny dualizm chrześcijaństwa

jeśli istnieje święta dusza
to ciało też jest święte

grecy i rzymianie mieli sporo racji
traktując pierwszych chrześcijan
jako tych którzy naruszają sferę sacrum

dla nich wszystko było święte
boskie: drzewo wiatr deszcz praca
nawet złodziejstwo miało swego patrona

Tadeusz Sznerch

JOLANTA SZTADHAUS, ur. 1955, mieszka w Mysiadle k. Warszawy. Publikowała wiersze na portalu E-literaci, na swojej stronie internetowej oraz w Magazynie Obywatelskim „Kronikarz”. W 2011 zadebiutowała tomikiem wierszy *Między purpurą a zielenią*, w 2012 ukazał się jej drugi tomik *Smak jesieni*, jak również wystąpiła w antologiach *Poetyckie powidoki* oraz *Drzewo jest jedno, a liści tysiące*. W lipcu 2012 wstąpiła do II Warszawskiego Oddziału SAP. W 2013 wyszły jej dwa kolejne poetyckie zbiorki: *Moim śladem* i *Horyzont*.

Nim odpłynę

wchłonę zapach chleba –
[z westchnieniem czułym
znakiem krzyża naznaczę. Zbiorę chabry
[w zbożach.
Spojrzę w głąb ziemi, jak w duszę matki
[przy pożegnaniu
i wydrę tę miłość dla siebie na drogę
[ostatnią.

Rozewrę źrenice na zieleń wokół,
[na barwne
kobierce jak w rajskich ogrodach i zbudzę
[też ptaki –
niech drży śpiew w ich dziobach, niech
[pieści mi ucho
muzyką od Boga. A potem zgrnę duszą
[gór majestat

i pognam nad wydmy po źdźbło
[trawy płocze.
Raz się obejrzę na swój owoc drogi –
[nakażę
słońcu strzec przed mrokiem życie.
[Zostawię
uśmiech jako drogowskaz, wytrząsając

piasek z oczu – niech wreszcie nie łzawią,
gdy wiatr moje imię po niebie rozsypie.

Póki zieleń

Spójrz –
na szczycie ostro pali słońce,
zaślepia i spłaszcza widzenie.
Promienie, które zetliły skrzydła Ikarowe –
tym złotym sząłem zwęglą liter ciągi.

Tu w dole –
połacie nizin w sukniach z liści,
w półcieniach lip mają schronienie.
Zgłoski radośniej układają sploty.
W źdźbłach trawy więcej życia krąży.

Barwy soczystsze –
nikt nie wychodzi poza szereg.
Harmonia ścieli przestrzeń skrzydeł,
a dźwięki spija każdy wiatru szelest
i rozpisuje po łanach chabrowych.

Postuchaj –
melodia wersów krzesi zdrowy płomień.

Układa z niego stopy żywych iskier,
że nawet cienie światłem wokół toczą.
Och, jakże wolnym jest człowiek w dolinie!

jabłoń

popatrz –
czas przygarnął szumiące gałęzie jabłoni
kłania się uśmiechem dorodnych jabłek
zapachem szarlotki snuje zbłąkane myśli

mów do mnie – mów i nie przerywaj
głos twój wtapia się w sadu brzmienie
mów – ja wszystko słyszę – każde pragnienie

w półszepcie skryte niepokoje
zagłusz muzyką przyrody
niepewność ukryj głęboko w trawie
z każdym pokosem stłamsz wątpliwości

wierszem skrój dwie połówki jabłka
wśród kipiącej zieleni drżą – rumieniąc
pragnieniem w odległych sadach

kiedy słońce odmierza czas

na znanych drzewach spektakl trwa –
promień goni promień
w prostocie światło nie zgaśnie –
przetrwaj burz zaciemnienie w blaskach
[błyskawic

umknie pysze – zaskrobie do drzwi
skromnością jak mchem ścieląc próg
zatopi wzrok w bursztynach jak w duszy
[pielgrzymia
jasnością ogarnie – wskaże głębię

w prostocie droga do źródła

wbrew woli

milknie więź
opada jesienią oddechem
myślą splątana w otchłani emocji
kładąc cienie po obu stronach skroni
pielęgnowana pieczołowicie – pomimo
kona w agonii

w dłoniach pustka
gdzieś tam pergaminowe serce orła
wpatrzone w wody Lete – gubi pióra

tylko pamięć jeszcze pcha pod powieki
[obraz
pejzaż chwil skrywanych tajemnicą liści
obecność spłukuje deszcz obojętną kroplą
boli

brakujące ogniwo

podobno mężczyzna powinien spłodzić
[syna i zasadzić drzewo
mam dwóch synów – jak dąb rosnących
[wyrzeźbionych na podobieństwo
zasadziłam wiele drzew by z czułości liści
[wydobywać światło
nie czyni mnie to mężczyzną choć
[zasłużyłam na miano

oślaniałam korzenie od pobrzękiwania
[nocy
rozgarniając dłońmi ciernie z osnowy
[gniazda
ufając śpiewom ptaków stroiłam świtom
[skrzypce
z pohukiwania sowy czerpiąc mądrość
z życiodajnych soków drzew – siłę
przerzucam most ponad codzienność
wskrzyszając w wierszach brakujące
[ogniwo

Jolanta Sztadhaus

JANUSZ WŁADYSŁAW SZYMAŃSKI (1940–2016) – powieściopisarz, nowelista, popularyzator wiedzy historycznej. Członek Związku Literatów Polskich.

Ur. 15 XI 1940 r. w Słobódce Turyleckiej k. Skały Podolskiej. Z wykształcenia historyk. Dyplomowany nauczyciel, wizytator Oświaty i Wychowania, wielokrotnie wyróżniany i odznaczany. Dzięki gawędziarskiemu talentowi umiał zainteresować słuchaczy na spotkaniach autorskich, których odbył ponad 500. W 1991 r. przeszedł na emeryturę i poświęcił się pracy literackiej oraz popularyzacji wiedzy o przeszłości Pomorza Zachodniego. Nakładem Krajowego Centrum Kultury PZN w Kielcach wydał m.in. opowieść *Życie*, decyzją MEN uznaną za lekturę dla szkół średnich. Autor powieści: historycznej z okresu chrztu Pomorza *Agwa*, o powiązaniach polsko-pomorskich XV w. *Jaszko, rycerz księżnej Zofii*, opowiadania o Reczu *Dolina*. Opublikował zbiory legend pomorskich: *Opowieści i legendy pomorskie* (które długo utrzymywały się na liście bestsellerów na Pomorzu), *Siedem świętych kręgów i Pomorzanie w historii, baśni i legendzie*, zalecane jako lektury. W roku 2003 ukazały się *Syberyjskie noce*, książka o polskiej rodzinie wywiezionej w głąb syberyjskiej tajgi, w 2006 obszerny informator *Książęcy ród Gryfitów*, ukazujący 315. władców Pomorza Zachodniego jako zwykłych ludzi z ich zaletami i przywarami.

Jego pasje żeglarskie znalazły ujście w opowiadaniu *Szkwiał*, a zainteresowanie życiem i obrzędami słowiańskich przodków wyraził w opowiadaniu *Zwyczajy i obyczaje pogańskie zachowane w kulturze narodu*.

Każda miejscowość, w jakiej przebywał, fascynowała go śladami przeszłości.

Tak powstało opowiadanie *Lubecyn*, o jednej z największych wsi na Pomorzu Zachodnim – Lubczynie, ongiś potężnej gospodarczej, zaplecza Goleniowa i Szczecina, porcie i stoczni budującej pełnomorskie statki – kogi.

Ostatnie jego historyczne opracowanie pt. *Waldensi* (2015) przedstawia niewielką grupę chrześcijańskiej organizacji waldensów, którzy mieszkali w XIV w. w kilkunastu wioskach w okolicy Morynia i zostali stamtąd „wyczesani”, osądzeni i skazani przez Świętą Inkwizycję.

Zmarł 19 lutego 2016 roku.

Prawdziwą ostoją była dlań żona Leokadia – współautorka opowiadania w wydaniu książkowym *Diabelskie pomioty*, pisanego wspólnie w l. 2003–2009.

Miasto Goleniów

Dawno, dawno temu pomorski książę Barnim I, ten sam, którego już za życia Dobrym zwano, polował w puszczy rozciągającej się hen daleko na północ od

stołecznego wówczas Dąbia. Zapuścił się wtedy w takie głębiny, w takie splątane ścieżki, w takie wykroty, że i pogubił powrotną drogę. Po wielu godzinach błędzenia, gdy koń pod nim ze zmęczenia bokami zaczął robić i coraz częściej się potykać, książę już lutą nocą dotarł na brzeg jeziora. Noc była cudna, majowa, wokół pachniało kwieciami i oczeretami, a tak cicha była, że i gałązka się nie poruszyła.

Książę zatrzymał konia oczarowany widokiem, bo oto nisko nad puszcza po drugiej stronie jeziora wisiał ogromny księżyc w otoczeniu gwiazd, a od nieruchomej tafli, jak od lustra, odbijał się drugi, tak samo złocisty i tak samo srebrnymi otoczony gwiazdami.

– Tu na popas staniem – odwracając się rzekł do stojącej za nim gromadki tak samo jak on umordowanych myśliwych. – Na tej golinie – i wskazał dłonią na wzgórze za jeziorem, teraz w jasnym już blasku księżyca, piaszczystą łąką wydmy z dala widoczne.

Często potem książę do miejsca tego wracał i choć już nigdy nie udało mu się zobaczyć tak szeroko jak wtedy rozlanych wód Iny ani dwóch sierpów księżyca naraz, w miejscu tym dwór myśliwski zbudować kazał, a po nim kasztel strzegący rzeki i pobliskiego na niej brodu, przez który szlak ku morzu i północnym gromdom powiedziano, puszcza przecinając.

Książę często ów wieczór wspominał, a i kasztelana, bywało, pytał:

– Jak tam moja golina?

A ona rozwijała się nad podziw. Po latach przy grodzie osada stanęła. I szybko rosła w siłę, z handlu na rzece się bogacąc. Z dóbr, jakie niosła puszcza i ta piękna, bogata ziemia. No i z pracy ludzi, którzy to urocze miejsce umiłowali.

Aż przyszedł dzień w roku pańskim 1268, kiedy książę Barnim prawa miejskie osadzie Golenowe nadał. O herbie tam nie wspomina. Bo i po co? I tak wszyscy opowieść księcia o księżycach znali, to jakżeby inny znak, krom dwu złotych księżyców srebrnymi gwiazdami otoczonych, mógł powstać. Za jego serce przecie, za dobroci tyle. No i urokiem tej ziemi oczarowanie.

Legenda publikowana tu po raz pierwszy.

Książęcy Krąg

Dzień, choć to się miało już ku jesieni, wstał słoneczny i ciepły. Rześki wiatr wiejący od Odry niósł zapach szerokich wód i czegoś nieuchwytnego jeszcze, ale już znamionującego porę dojrzałą, pełną jesiennych barw i sytości. Z zamkowego wzgórza widać było przestrzeń daleką i czystą, wywianą tym rześkim południowym wiatrem. Anna tylko przez chwilę patrzyła na ten daleki horyzont rozświetlony zółcią i brązem Bukowej Puszczy. Spieszyła się.

„Zaraz tam będziemy” – myślała. – Do konnej jazdy – poleciła pokojowej, odpowiadając na jej nieme pytanie. – Zapomniałaś? Do puszczy dziś jedziemy. Całą rodziną.

Rzadkie to były okazje. Kiedyś częściej jeździli tam, bywało, że nocą samowtór, tylko z Bogusławem. Teraz przybyło dzieci, obowiązków. Bogusław też po powrocie do domu ostatnio słabował. Musieli ciągnąć ze sobą dwór, kolaski, obroki, straż. Bo niespokojny był czas. A i mieszczenie niepewni, rozsierzzeni budową zamku. Dlatego na nieme pytanie o strój, powiedziała, że do konnej,

bo przecie nie usiedzi. Zaraz za murami przesiądzie się na bułanka i pogna przed siebie na złamanie karku, by znów poczuć swobodę z młodych lat, które tak krótko trwały. By znów poczuć ten świst wiatru. Ileż to razy Bogusław powtarzał: „Uważaj na siebie!”. Ale bywało, że też ścisnąwszy konia nogami, pędził za nią przed siebie, do ich gniazdko, gdzie znów byli sami – szczęśliwi. Dziś jechać mieli całą gromadą.

„Może jednak znajdziemy czas tylko dla siebie” – myślała.

– Pani, jeszcze kubraczek. Jesień przecie – gonimy ją słowa ochmistrzynie.

Niechętnie poddała się woli starszej kobiety. Było jej gorąco. Tyle, co wiosną, minęło jej dwadzieścia sześć lat. Krew ostro krążyła w żyłach.

– Pani, to ile ma być tych drzewek?

– Już ci mówiłam, sześć dębów i cztery lipy, zapamiętasz?

– Tak, pani.

Już sama nie była pewna, tyle razy to liczenie powtarzała: „Dla Bogusława i dla mnie – to po jednym. Dla Jerzego, Kazimierza, Barnima, Barnimka, Ottona – to pięć. Razem będzie sześć dębów. Dla dziewczynek, Elżbietki, Anny, Zofii, no i dla mnie, razem cztery. Dobrze rzekłam, cztery lipy i sześć dębów”. Uparła się. Już kilka razy mówiła Bogusławowi:

– Rodzina się rozrasta, trzeba, by pozostał po niej ślad. Miły, posadźmy drzewa. W domu tak robiono; gdy urodził się syn, sadzono dęba, a gdy córka – zaś lipę.

Tym „domem” denerwowała go zawsze. I bywało, zaraz ją pytał:

– A tu nie jest twój dom?

– Jest, bo... ty tu jesteś, Bogusławie.

Miłowali się mimo różnicy lat. Znali się przecie od dawna. Widziała go za każdym pobytem w Polsce. W jej dziewczęcym

sercu rozwinęło się to uczucie wpięrw skrycie, a potem wybuchło radością, gdy dowiedziała się, że jej umiłowany jest wolny. Pierwsza żona nie dała mu dzieci, ponoć nie chciała.

– Ja dałam mu czterech zdrowych synów, nie zginie pomorski ród Gryfitów. Ale czy ktoś po latach będzie pamiętał o Barnimku? Odszedł przecie niemowlęciem. Musowo posadzić te drzewka. Tu na Pomorskiej Ziemi, w miejscu dogodnym, tu obok Grodnicy i ich myśliwskiego dworku, dworku ich szczęścia – mówiła sama do siebie. – Wiesz, miły... – szepotała, gdy wieczorem znaleźli się sami.

– Co?

– Dziękuję ci.

– Za co dziękujesz?

– Za wszystko. Za dzieci, za ten piękny kraj. Za drzewa i... za to, że mnie miłujesz.

Leżeli tak obok siebie cichutko. Ale po chwili Anna znów odezwała się:

– A wiesz, jak to miejsce nazwiemy?

– Jak, miła?

– Książęcy Krąg Gryfitów.

– Dobrze, miła. Ale tymczasem śpij, bo wkrótce wstawać czas. Idzie nowy dzień pełen trosk i obowiązków. Cieszę się z tego Książęcego Kręgu – dodał po chwili mocno sennym głosem.

W rzeczy samej nad dworkiem, nad całą Goleniowską Puszcza wstawał kolejny dzień. Anna, usypiając pełna szczęścia, nie zdawała sobie nawet sprawy, jak na różańcu życia tych szczęśliwych dni jej mało pozostało.

Z tomu *Siedem świętych kręgów*, Oficyna Wydawnicza „STON 2”, Kielce 2002, s. 80-82.

Janusz Władysław Szymański

Kołobrzaska Noc Poetów 2015

KAZIMIERZ ŚWIEGOCKI – ur. 1943, poeta, literaturoznawca, filozof. Ukończył studia polonistyczne w Łodzi i filozoficzne w Warszawie. Wykładał filozofię w Uniwersytecie Warszawskim, Politechnice Warszawskiej i Akademii Podlaskiej w Siedlcach. Obecnie jest profesorem Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi, gdzie wykłada literaturę.

Laureat licznych nagród literackich, najważniejsze z nich to: Nagroda im. Włodzimierza Pietrzaka (2007), Nagroda im. Cypriana K. Norwida (2007 – nominacja, 2008 – nagroda główna). Jego twórczość obejmuje jak dotąd obok licznych artykułów pięć książek naukowych i eseistycznych (m.in. *Od romantyzmu do postmodernizmu. Szkice z lat 1970-2003*; *Norwid i poeci Powstania Warszawskiego*; *Wizje człowieka w poezji Mickiewicza, Norwida i Leśmiana*) oraz pięć tomików wierszy zebranych i dostępnych w tomie *Kamień i czas. Wiersze, poematy, eseje*. Jego poetycka twórczość doczekała się uznania w oczach zarówno krytyków jak i uczonych, zwłaszcza filozofów (m.in. Leszka Kołakowskiego). Na jej temat powstało ponad pięćdziesiąt prac naukowych i eseistycznych. Jest to poezja ściśle metafizyczna, w formie symboliczna i klasycyzująca. Prace literaturoznawcze Świegockiego naświetlone są wyrazistą refleksją filozoficzną. Ich problematyka ściśle łączy się z problematyką jego własnej poezji.

Cienie

Darii

Gdzieśmy łubinu kwiat rwali bez słowa,
gdzie ci wyznanie pisałem na piasku
milczeniem tylko, tak jak ptaków miłość

wiatr zapisuje gałęzią w powietrzu,
tam noc się twoim odwraca profilem
do naszych zdarzeń, które poszły głębiej.
A cienie nasze ponad czasem idą
i wiatr je w morze pędzi.

Piosenka

Światło z twych włosów splywa na mnie,
piję je każdym porem ciała.
Oczami morze mi przybliżasz,
chciałbym w nich znaleźć drzewo ciszy.
Mewa nad brzegiem rżęs usiadła
i bicie twego serca słyszy.
Daleko szumi twój brzeg drugi,
nie widać go spod brwi zarośli.
Przeptywam tam przez ciemne smugi,
słucham jak płaczem się zanosisz.
I przerażony wracam stamtąd
na ziemię wspólną. Na brzeg nocy
unoszę pamięć twego płaczu —
morze ci gaśnie w oczach.
Mnie z serca odlatują ptaki,
ziemia się we mnie staje pusta,
na piaskach wiatr rozsiewa znaki.
W samotność wchodzę coraz głębiej
jak w ogromniejące lustro.

Sielanka nadmorska

Ten pasterz płynie z dzwonem wiązonym
[u szyi.
Z rąk fujarkę utoczył i za śpiewem zdąża
w gaj ze złota i śniegu, gdzie między
[igliwiem
wilk i owca nad grzybem zastygli
[w przedskoku.
Krowy korą poroste schodzą na dno
[pastwisk.
Jeszcze dzwonią za nimi, ktoś kadzidło pali,
ktoś nie zdążył stąd odejść i cień
[pozostawił,
ktoś zasnął tak dogłębnie, że zmienił się
[w pamięć.
A opodal ocean – stado fal się spiera,
która z nich w szum pochwyci brzegów
[bohatera.
Lecz oto w trwodze pierzcha
[rozkryczana zgraja,
bo nagle ostra skała do wody się rzuca.
A za nią wschodzi pastuch – duch
[odludnych krain,
prowadząc na fujarce zasluchane stado
do zorzy wodopoju, która w morze wpada
i zamyka za sobą pochód horyzontu.

Hymn do Morza

Jakże wspaniałe są te wody
niezapisane w żadnych księgach czasu
i jak wspaniały ów Rytm,
łączący nas w nierozzerwalny związek
[z Morzem,
oddech nasz z jego oddechem.
Cokolwiek powie Morze,
słuchajmy jego starej mądrości,
uwierzmy w jego jedyność i prawdę.
Ryby i glony to tylko pozór,
głębiej są owoce życia, do których nieraz
w snach docierają odważni,

ale pamięć ich opuszcza po drodze
i puste włoką za sobą więcierze.
Czasem w miłości młodzi widzą jasno
sad na dnie Morza – wbiegają weń nadzy;
on jej pierś spożywa, a ona jemu otwiera
[fono
i na oddechach potem długo płyną
wokół Słońca, aż ich obudzi kwilenie
[dziecięcia –
gwiazdy zbudzonej w ciemnych
[wodach Morza.
Wstają i patrzą: sad dojrzewa krwawo,
Waż się uśmiecha. A oni odtąd
[wstydzą się nagości
i przystaniają oczy swoje dłońmi.
Cóż mają czynić, gdy w oddali słychać
odgłosy ptaków i jednakowy wiecznie
[pomruk Morza?
Czy sen się kończy, czy dopiero zacznie?
Więc w zamyśleniu idą i śnią owoc życia –
gwiazdę zbudzoną nagle z odrętwienia.
Ona ich wiezie od drzewa do drzewa,
a oni płaczą ze szczęścia, bo myślą,
że to nie gwiazda, lecz ich własne dziecko.
I nic nie wiedzą, co mówiło Morze
owego świtu, kiedy się zbudzili,
tego wieczoru, kiedy się poznali.
Pijmy tę wodę – mówią – przyjaciele nocy,
która wypełnia nas, która porywa.
Nic jaśniejszego nie będzie tu nigdy.
Wszystko już było i wszystko się zacznie.
Księżyc porzuci wzgórze chmur i wszędzie
po tamtej stronie zmarłych krajobrazów,
gdzie dzieci wiecznie lepią domy z piasku
i woły pędzą nad Nilem rolnicy.
Lecz nim się zacznie i nim się to skończy,
co powie Morze na tę naszą nagość?
Z niego wyszliśmy, z jego sadów rodem,
jego jest prawo, a nasza odwaga.
Nie zapisałeś, Morze, w księgach czasu,
twój rytm wyniosły bije w naszych sercach.
Żadna cię przestrzeń w sobie nie pomieści.
A nas tu nagość jak zła gwiazda nęka.

Gdy twej mądrości ni pojąć, ni zważyć,
kiedy cień rzuca na nas wieczne TERAZ,
niech się nasz ogień w twoich wodach
[żarzy,
a ty mu nakaz płonąć lub umierać.

Pieśń do Słońca nad Morzem Martwym

Ptaka, o Słońce, zaczęty zaledwie
[w skorupie,
czuje twą chwałę w śpiewie jeszcze
[nienazwanym,
ręce ślepców błogosławią twoje wzejście.
To jest morze, pustynia za chwilę tu
[wstanie.
Modłę się, lecz nim modły dobiegną
[do granic,
moje dłonie wzniesione zamienią się
[w kamień.
A woda w ślad za nimi przyjmie
[kształt kryształu,
by wszystko, co w niej płynie, wnet
[się zatrzymało
i trwało tak przez wieki, gdy ty wschodzisz
[co dzień
i światłem swoim godzisz, co w ogniu,
[co w wodzie.
Lecz co jest pogodzone, nie bacząc
[na ciebie,
ponownie się rozdwa na niebo i ziemię.
I woda pod horyzont wschodzi wielką falą,
dotyka szczytu nieba, gwiazdą się zapala.
I płonie, i zastyga, znów w lód się obraca.
– Co miało wiecznie istnieć, wiecznie
[się zatracą.
I widzę, łódź się moja na zachód pochyła,
ciało moje się kończy, jak kończy się chwila
w błysku twojego światła – wzniosła
[i bezsilna.
Woła mnie księżyc, ważka, drzewo
[z wód poczęte,
wąż i gwiazda wołają zewsząd po imieniu.

I nie wiem, dokąd pójdę, ni w co się
[zamienię.
Więc ty, Słońce, mnie zabierz w swoje
[światło święte,
w którym przestrzeń jest czasem, a czas
[jest przestrzenią,
gdzie choć świecisz odwiecznie, przecież
[się nie zmieniasz.
Nie zostawiaj mnie, błagam,
[na morzu zwątpienia.

Znów się wyłania ziemia

Znów się wyłania ziemia
z nienawiści i gniewu.
Siedem kłosów pożera
płon całego zasiewu.
Siedem krów z łąk zielonych
zjada krowy z mokradła.
Leci niebem szarańcza,
spada chmurą na sady.
Znów zwierz zwierzowi zwierzem,
człowiek bliźniemu ością.
Bóg człowiekowi się zwierza,
że ogniem jest, nie miłością.
Morze od krwi Czerwone,
Nil toczą martwe fale.
Wiatr morzem tak jak dzwonem
kołysz w głuchym szale.

Kazimierz Świągocki

TERESA TYMOSZUK – mieszkanka Chorzowa. Kocha Śląsk, jego mieszkańców i... poezję. Prowadzi zapiski, jakby dziennik, po to, by zatrzymać przeżyte chwile. W dojrzałym już wieku zaświeciło słońce – niespodziana miłość, która stała się inspiracją do pisania wierszy i prozy. Wydała zbiorek opowiadań i wierszy *Cztery pory życia a wciąż go mało* (2013). W 2014 współuczestniczyła w wydaniu zbiorowym *Talizman słowa*. W 2015 wystąpiła wraz z 16 osobami z 5 krajów w almanachu *Tacy MALI wielcy mY*.

Świt w Kołobrzegu

Brzask intensywniał jaśniejąc,
aż rozżarzoną smugą czerwień
zawrzała nad powierzchnią morza.

W oddali błękit nieba
zaplatał warkocz z grzbietami fal.
Słoneczny promień uwypuklał
i pieścił chybotający się na wietrze maszt.

Ptak zbryzgany pianą przysiadł
na burcie statku podtrzymując
w dziobie złapaną wodną skrę.
Powiało bryzą.

Powitanie

Perlista poświata obiecuje pogodę.

Za oknami pociągu niczym kadry z filmu
przesuwają się obrazy.

Oto buki wypuszczają delikatne,
[przeźroczyste listki,
modrzewie pokrywają się soczystą
[zielenią,
sady cieszą oczy rajskim rozkwitem.

Wysoko unoszą się ze szczebiotem
[skowronki.

Kołobrzeg wita nas błękitem.
Morze skrzy się i migoce,
rozbijając białą mgiełkę i fale o brzeg
na naszą cześć i ponowne
narodziny poezji.

Nad morzem jesienią

Na horyzoncie w szarej mgle
Jakby niebo pochłaniała woda.
Zmieniają się kolory.
Morze łagodne
niczym lew po drzemce.

W oddali srebrne żagle
w czekoladowej poźłocie.
Od pomostu oddala się w nieznane
biały maszt statku.

Marzenia

Czasem marzę,
by zamienić się w drzewo,
pod którym będziesz odpoczywał,
gdy zmęczy cię jazda na rowerze.

Czasem chciałabym
zostać kotem,
którego bierzesz na kolana,
a w nocy okrywasz kołderką.

I tak stwarzam swoje szczęście,
taką zimową baśń o tobie.

Pusty dom

Ten dom tak nagle opustoszał.
Ściany straszą bielą,
a po kątach czai się smutek.

Zaniepokojona cisza,
odnotowuje już tylko
krople deszczu na szybie.

W starym fotelu
kocica z posiwiałą sierścią
uparcie czeka na właścicielkę.

Smutek

Pusty pokój i cisza,
co wypala znaczenia słów.

Za oknem chłód,
a po szybie płyną
chmurne łzy.

Wędruję i piszę wiersz.
Z nieba spada gwiazda
jak iskierka nadziei.

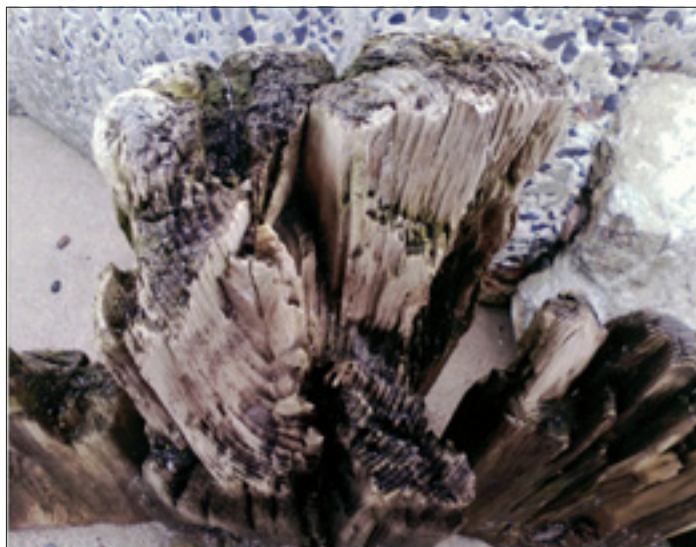
Wyrzuty

Bawisz się moim kosztem,
a ja zbieram niespokojne sny.

Zaklinam cię w myślach:
– mimo wszystko bądź,
mimo wszystko przyjeźdź!

Teresa Tymoszuk

Nagrodzona w turnieju jednego wiersza
na plenerze w Kazimierzu Dolnym (2016).

Fot. Teresa Tymoszuk

ZOFIA TYSZKIEWICZ – jest z zawodu lekarką – z tych, co nie tylko badają pacjenta, ale potrafią z nim także rozmawiać.

Autorka urodziła się krótko po II wojnie światowej w rodzinie uczestników ruchu oporu, których losy są egzemplifikacją naszej historii. Wszak to najdoskonalszy budulec obywatelskiej świadomości małego człowieka. Dziś ciekawość świata, jaką żywo objawia ukochana wnuczka Zuzia, jest dla poetki sposobnością do korzystania z rodzinnych przekazów, aby ułatwić zrozumienie codziennych wydarzeń, o jakie dzie wczynka pyta. Znalazło to sympatyczny wyraz podczas tegogocznych nadmorskich spotkań w Międzywodziu, o czym wspomina w zamieszczonej pod koniec tej antologii poplenerowej refleksji Tadeusz Sznerch. Autorka ma też w dorobku inne wiersze, jak np.

Morze

Ozdobione
srebrem
mewami
na grzbiecie fal
niesie promyki słońca
oczyszcza.

EWA MARIA WOJTASIK mieszka w Szczecinie. Z wykształcenia ekonomistka. Od 18 lat związana z kieleckim

Krajowym Centrum Kultury PZN, a od 10 lat z Centrum Aktywności Artystycznej Osób Niepełnych Wzrokowo przy Książnicy Pomorskiej w Szczecinie. Pełni funkcję skarbniczki w Kieleckim Oddziale ZLP. Poetka, prozautorka i animatorka życia kulturalno-artystycznego.

Wiersze publikowała w „Świętokrzyskim Kwartalniku Literackim”, „Sekretach ŻAR-u”, kilku ogólnopolskich almanachach. W 2007 zdobyła nagrody w trzech ogólnopolskich poetyckich konkursach, m.in. w krasocińskim im. F. Raka. Wydała tomiki poetyckie: *Gorzka słodycz* (2007), *Nie mów mi prawdy* i tryptyk teatralny *Prezenty* (2009), tom wierszy miłosnych *Ptaki błękitne* oraz zbiór opowiadań *Miłość i kulinarne delikcje* (2011, 2013), *Koralowe sny* (2015).

Odnaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi.

Święta bez Ciebie

Świąt Bożego Narodzenia
znowu nie spędzimy razem.

Ty będziesz gdzieś na antypodach,
ja zaś z dziećmi w Szczecinie.
Ot, zwykły los
marynarskich rodzin.

Z początkiem grudnia
napiszę do Ciebie długi list,
dzieci namalują choinkę
z błyszczącymi bombkami
i aniołki skrzydlate.
Do koperty włożę opłatek
i pachnące sianko,
byś – gdy nadejdzie Wigilia –
znalazł się przez chwilę z nami.

Dni bez Ciebie odkładam
jak niezapisane kartki.
Gdy wrócisz do domu,
wypełnimy je razem
uśmiechami, rozmowami,
czułymi gestami...

I żał tylko,
że tych Świąt
nie będziemy umieli powtórzyć –
ich ciepła pośród zimy,
jedyne go nastroju.

Dwie tęsknoty

Niedługo w rejs popłyniesz.
Codziennie biegasz do portu,
na statek,
coś uzgadniasz, czymś się denerwujesz.
Mój smutek i swoją niecierpliwość
łagodzisz czułym uśmiechem.

Tęsknisz za morzem.
Znam Twoją nim fascynację.
To Twoja poezja, pasja, praca,
siedem ósmych wszystkiego.

A ja jestem
jedną małą ósemką,
za którą tęsknisz, gdy jesteś daleko,
i do której wracasz.

W Ustroniu Morskim

Kończył się słońca zachód urokliwy,
wachlarz tęczy powoli zanikał.
Tylko ostatnie świetliste smugi
pląsały lekko na spokojnych falach
i jagodowym niebie.

Ptaki z wiatrem odleciały,
morze wtulało się pieszczotliwie
w piaszczystą plażę,
liście wygodnie układały się na drzewach.
Posnęły kwiaty
i odurzone ich zapachem trawy.
Księżyc dostojnie kroczył do furty...

List do Ciebie pisałam,
jak tutaj pięknie
i jak mi smutno,
gdy noc rozlewa nagle
ciemności atrament.

Jednak musiałam mój list odłożyć,
odczekać aż do wschodu słońca,
które mi wreszcie pomoże
dopisać
jak bardzo tęsknię i czekam
w Ustroniu Morskim
na Ciebie.

Wiosna w Szczecinie

Na stacyjce
Szczecin-Zdroje
żegnały mnie
maki majowe, poranne,

purpurowo-karmazynowe
dorodne, świeże
po dobrze przespanej nocy.
Cicho szumiała Puszcza Bukowa,
kłaniały się buki, brzozy, kasztanowce.

Stałam na peronie
z niewielkim bagażem,
zapłakana
po wielu nieprzespanych nocach.
Wyjeżdżałam na długo,
może na zawsze.
Pamiętasz przyjacielu,
jak kiedyś mówiłam:
Nigdy nie wyjadę
z rodzinnego miasta,
w Szczecinie
nawet powietrze pachnie Polską.
Naiwna, młoda.
Szczecin był wtedy
zielony, czysty, gościnny,
ludzie uśmiechnięci życzliwi,
choć czas trudne.

Dzisiaj nie jesteśmy już
bękartami Europy.
To my i Szczecin staliśmy się inni,
biedni, stłamszeni, brudni,
może zbyt utrudzeni,
by walczyć, tym razem
ze swymi.
Uciekamy, wyjeżdżamy
na długo,
może na zawsze.

Odeszła miłość

Odeszła na chwilę
miłość zmęczona.
Ukryła się
w gęstym lesie,
pachnącym żywicą.

Wieczorami
na piaszczysty brzeg schodziła,
by podziwiać bezmiar Bałtyku.

Smutki
w słodkiej maladze topiła.
Zapomniała
o wszystkim, co było.
Nie wróciła.

Siedzi teraz wysoko
w Górach Świętokrzyskich,
zasłuchana
w muzykę kosmosu.

Jesienny wieczór

Rozpostarte cienie cieni
na murawie.
Jesień coś szepce
pożółkłej trawie.
Nocną zmianę
wiatr zaczyna.
Porozrzuca trochę liści,
potańczy, pośpiewa,
paniom zmarszczki wygładzi,
dzieciom sny pokoloruje.
Zachęci ptaki
do lotu.
Ale one,
tak jak my
zauroczone polską ziemią,
z niechęcią myślą
o odlocie.

Ewa Maria Wojtasik

GABRIELA ANNA WOJTCZAK, ur. 17 maja 1973. Mieszka w Kołobrzegu. Ustawicznie poszerzająca swą wiedzę poprzez studia na różnych kierunkach poetka i aforystka (członkini Stowarzyszenia Kołobrzeskich Poetów), z pasji taterniczka, żeglarka, podróżniczka. Debiutowała w miesięczniku literackim „AKANT” (2013), gdzie do dziś ukazują się jej wiersze. Wystąpiła w almanachach: aforyzmów *Nade mną nieustannie czuwa KTOŚ*, w 10. rocznicę śmierci Jana Pawła II pt. *2 IV 2005*, XV Ogólnopolski Agon *Poetycki O wieniec Akantu*. Ostatnio ukazał się jej tomik poetycki *Podszepty – Wyciszenia*, a na druk czeka kolejny *Kompletne nieporozumienie*.

Przełęczą

Z każdym krokiem
przekracza granicę.
Odległość niknie. Wiatr
wciska się bezczelnie między mnie
i skały, do których się tulę.
Uderza w najdrobniejszą szczelinę,
zniekształca twarz, rozpycha się łokciami,
a wszystko po to, by
wyszarpać łańcuchy
i strącić ze skały.

Rozjuszony zazdrośnik natury.

Dopiero w górze
na niewielkiej połaci
przeptywa przeze mnie jak prąd.
Z każdym porywem uprzytamnia,
stawia twardo na nogach,
które wcześniej były jak z waty
i mimowolnie drżały
w luźnych nogawkach moich spodni.
Teraz już sam przenosi moje stopy,

jedną po drugiej, dając znać,
że obietnica szczytu prawie zdobyta.
Wiatr
zostawia Przełęcz, chwyta ponownie
i wpina mnie odważnie w skały Tatr.

Oby do szczytu.

Z morza

I niby nic
jedna maleńka myśl
jakby wstał dzień
... i ty
w zwiniętych muszlach
moich dłoni
wyłowiony z morza
bez słów
jedynie pragnieniem
po sztormie

I niby takie nic
tylko w twych włosach
nitki poplątanych wodorostów
z roznieconą nadzieją
na kolejne wspólne błędzenie
i jeszcze...
mały bursztyn
mieni się spełnieniem

w słońcu

Trzeba nam

Trzeba nam
myśli nieco wyciszyć,
byśmy się nie zagubili w tym gąszczu
rozbieganych po omacku dróg,
rwących nasze serca
na drobne światy.
Światy bliskie, bliższe i te niczyje,
odrzucone od piersi jak
niemowlę od swej żywicielki,
pierworodnej matki.

Trzeba nam,
trzeba w tę ciszę się wśliznąć.
Wśliznąć w tę ciszę jak pod kołdrę,
kiedy jest zimno i strach,
kiedy tęsknota za światem budzi w nas
[życie,

a życie budzi nas z martwych.
Trzeba nam poczuć głód prawdziwie
i powrócić z tej obczyzny do siebie
za Głosem, który pragnie nas karmić.

Trzeba nam jedynie
zapragnąć.

Uczta Baranka

Po raz pierwszy widziałam mojego Anioła
[Stróża
nie we śnie, a z łaski Pana tuż przed
[Eucharystią
w rodzimej bazylice konkatedralnej.

Stał wysoko na belce podtrzymującej
[drżenie murów
tuż przy krzyżu umęczonego Chrystusa,
cierpliwie czekającego
[na Zmartwychwstanie.

Stał wraz z innymi Stróżami, których
[twarzy nie widziałam
i z zaciekawieniem przyglądał mi się jak
[nikt dotąd.
Przyobleczony był w zwiewną biel
[czystości
i lekko, niczym wzbijająca się do lotu
[gołębica,
poruszał anielskimi skrzydłami. Tak,
był radośnie zniecierpliwiony jak i ja.

On też czekał na ten niewątpliwy cud
[Ołtarza.

Gabriela Anna Wojtczak

ALEKSANDRA ZOFIA ZAMORSKA poetka, absolwentka filologii polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, jest autorką tomików wierszy: *To tylko szelest liści* (2008), *Dzika jabłoń* (2009), *Pięć pór roku* (haiku, 2011), *Zapach irysu* (haiku, 2016). Była animatorką ruchu teatralnego Studenckiej Estrady Poetyckiej „Pandora” Akademickiej Estrady Poetyckiej „Słowiśnie” i Kabaretu „Riposta”.

Obecnie inicjatorka i redaktor wydawnictw wrocławskiego Klubu Nauczycielskiego „Ananke”, takich jak: *Arboretum*, *Oswajanie haiku* i *Świat według haiku* oraz zbiorów *Podróż* i *Zabawy literackie*. Fascynacja Azją rozpoczęła się, gdy była lektorką w Studium Języka Polskiego dla Obcokrajowców we Wrocławiu. Podjęła studia na Akademii Feng Shui, a serdeczne przyjaźnie z studentami wietnamskimi trwają do dzisiaj. Wiersze publikuje w stałej serii Konfraterni Poetów w Krakowie i Dolnośląskim Roczniku Literackim Stowarzyszenia Pisarzy Polskich we Wrocławiu „Pomosty”, jak też w wydawnictwach zbiorowych. Mieszka we Wrocławiu.

z otartą piętą
przemierza groźne
przestrzenie ostrzału

Przycupnięta na pryzmie
kamieni
pod palącym słońcem
śni z otwartymi oczami
o kubku mleka –
moja matka
ikona wypędzonych

Wojenna Madonna

Erice Steinbach

Szczerniała od kurzu
z dzieckiem
u chudej piersi
broniąca własnym ciałem
swego pisklęcia
przed cieniem samolotu
matka wpisana
w autograf drogi

W taborze w konwoju
z kamieniem w bucie

Podzwonne

Dla Karoliny Turkiewicz-Suchanowskiej

Kiedy umiera poetka
ptaki milkną na chwilę
a motyl skrzydła składa
jak ręce do modlitwy

Kiedy odchodzi poeta
dziecko przestaje kwilić
i wzrokiem odprowadza
lot jego przezroczysty

Kiedy milkną poeci
dzwonią dzwonki serdecznie
jest nam trudniej oddychać
świat się na moment zawiesza

a kula ziemską się waha
sekundę niebezpiecznie
bo brak jej przeciwwagi –
poety i człowieka

Tylko jazz

Moja młodość
przebiegła stukotem szpilek
szumem halek
nocnym bluesem
na mokrych ulicach Wrocławia

Młodość strojna w czerń
z oczyma Juliette Greco
z poezją studenckich piwnic
urokiem egzystencjalizmu
i pierwszych miłości

Moja młodość
nadwrażliwa jak bolący ząb
Zakochana w teatrze i kabarecie
w Hłasce i Hemingway’u
w zapachu książek z Ossolineum
zdobna deszczem forsycji
bukietami magnolii na Tumskim Ostrowie
Rozmyła się w codzienności
szarych falach rzeki
i tylko „Jazz nad Odrą”
jeszcze ją przypomina

Tamten chłopak

Z oczu tego poważnego mężczyzny
wyziera tamten chłopak
z nastroszoną czupryną
co siał ogniste spojrzenia z ostatniej ławki

Nigdy nie przyniósł mi kwiatów
ani nie nosił na rękach
lecz pocałował mnie po raz pierwszy
i z pospolitej żabki
stałam się księżniczką

Aleksandra Zofia Zamorska

STANISŁAWA ŻAK mieszka w Warniłęgu nad Jez. Drawskim. Z wykształcenia pedagog, z zawodu nauczycielka, także animatorka kultury w miejscu zamieszkania. Na emeryturze rozpoczęła swoją przygodę literacką. Jest autorką dwóch tomików poetyckich: *Nagrabiłam sobie* i *Mistrzynie metamorfozy*. Jej twórczość można znaleźć w kilku antologiach. Współpracuje z portalem E-Literaci, Postscriptum net, Jest-lirycznie i poezja.org.

Mówi o sobie: „Poezja w moim życiu jest tym, czym ziarno dla gołębia; pozwala poczuć wolność i szybować myślami poza granice fantazji, przekraczać niedozwolone obszary, jednocześnie jest jak huśtawka mojej duszy, na którą sadzam przypadki, by je roztrzaskać albo ukołysać”.

czekając na maj

kiedy się noc zarumieni o świcie
i złoty strumyk odsączy zieleń
namiotem liści ledwie zakryta
ptasim rozkładam się trelem

w powietrzu fluidy ptasiej miłości
i wiosna na zimę już się nie zżyma
świt przełamany bezmiarem promieni
w pazurkach przy oku zatrzymam

w alkwie ziemi niebiańskie tony
języki sznurują gorsety drżenia
niosąc pod sufit skrzydlate żądze
z siebie strząsamy zauroczenia

Próba zapomnienia

wnikałeś w pszeniczność
rozwianych włosów
okręcałeś wokół języka

ciało niczym tęk triumfalny
przyjmowało pokłon
chłonąc wszystkie zapachy ziemi

i tylko ucierpiała wizja wspólnego życia

noc układała przyszłość na podłodze
gdzie chłód rozpląszczył się
udeptanym dywanem na listach
ciasno wciśniętych w szparę
gdzie latem robaki
a od jesieni zimowały muchy
w nosie
masz teraz te wszystkie fanaberie
i pogoń za uczuciem

prosiłaś o miłość
dostałaś nieposegregowane nasiona

termin realizacji minął

Niewysłany list

szczęśliwa
modlitwą za każdy dzień będę dziękować

*z uśmiechem przetrwam kryzys
tylko na miłości
nie każ oszczędzać, Boże*

wyślij mi swój dotyk
zetrze na pył tęsknotę
zamkniętą we mnie ciszą

smak ust
rozgrzanych namiętnością
skrytą za lodowcem dystansu

wyślij grzech swój
niech rozgniecie wewnątrz
pruderyjnej niewinności

wiesz
zmieniłam zdanie
przyjdź
zaśpiewam ci najpiękniej jak umiem

(tu gwałtowny atak kaszlu)

domek w lesie

Kochaj tylko tego, przy kim zakwitasz.
Nigdy nie próbuj kochać kogoś,
przy kim więdnie radość i usycha serce.

Przez otwarte okno wdziera się chłód,
zapach żywicy i świeżo parzona kawa.
Słowik akompaniuje sprężynom,
kiedy zwlekam się z łóżka
po krętych schodach pod prąd zapachów.

Za oknem deszcz
przydeptuje wiosenne kwiaty.
A mnie robi się gorąco
na wspomnienie ostatniej nocy.

Cicho, by nie splotzić własnych myśli,
patrzę, jak sprawnie lawirujesz

po kuchni, niczym ja po marszałkowskiej
w godzinach szczytu
duszę się własnym oddechem.

Przy tobie powietrze nie ułatwia zebrania
[się w sobie.

Oddycham głęboko, aż do zawrotu głowy.
W konwaliowym zapachu twojego ciała
topię zmysły. Mam ochotę na hiszpański
torcik z podwójną bitą
pałką po głowie – na otrzeźwienie.
Tak od rana, psie myśli.

Z kawą podajesz dłoń. Tulę zbyt
[gwałtownie.

Wybiegasz.

Mokre policzki, to nic takiego, to tylko
[ten deszcz
kropla brylantu na okrągłym kółku
[twojego palca.

Maj ma to do siebie.

tam gdzie nie sięga tarcza parasola

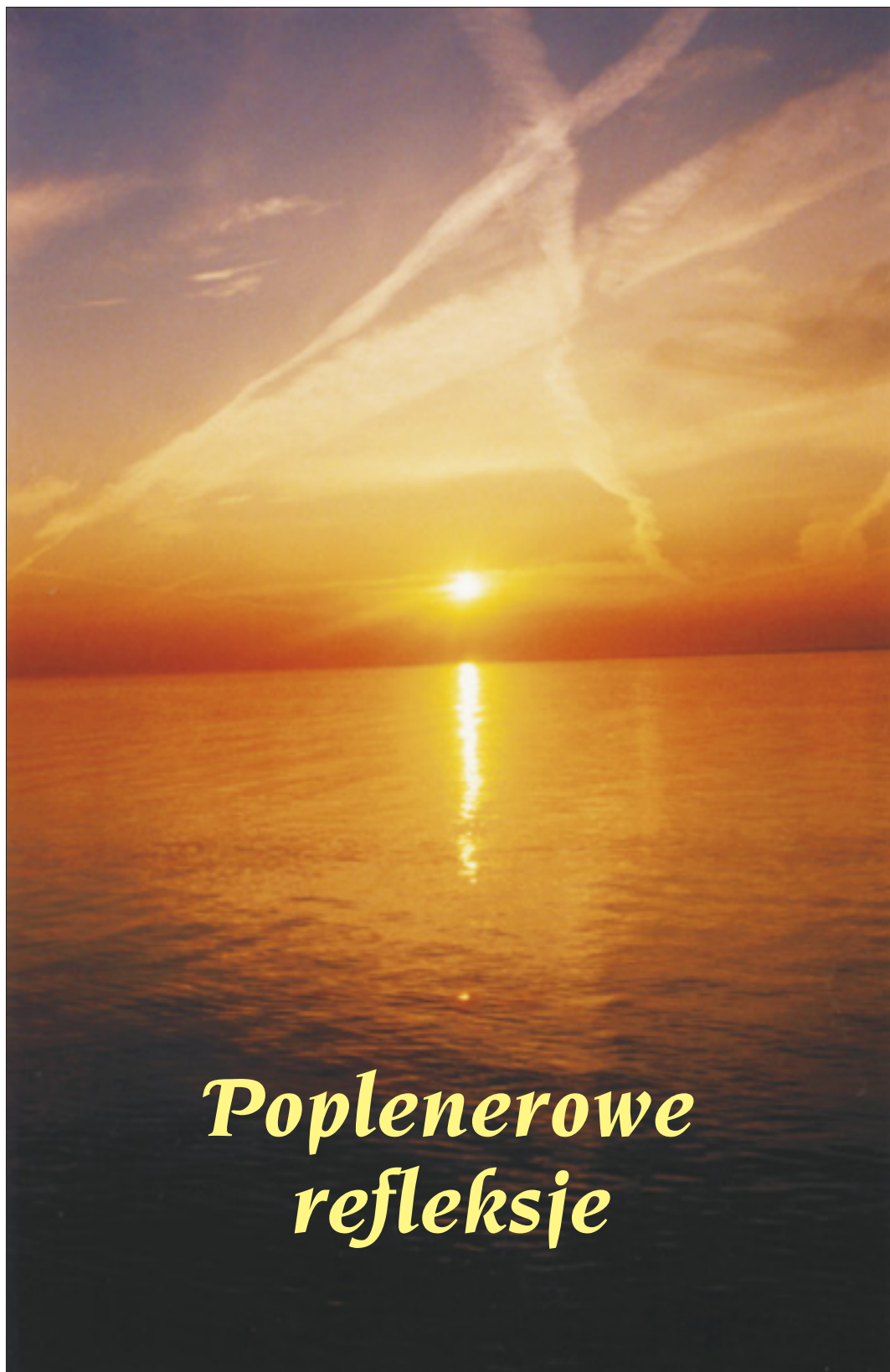
nie bój się szeptu liści
uderzanych wodą
załóż wianek z kropel
łagodnie głaszczących włosy

pozwól mu zawisnąć
na cienkich nitkach przeznaczenia
poddaj się mokrej pieśczoce
obejmującej drżące ciało

a potem przyjmij chrzest
oczyszczającej kąpieli

nie bój się tego co naprawdę istnieje
i często nie w porę puka w twoje serce

Stanisława Żak

***Poplenerowe
refleksje***

VIII Nadmorskie Spotkania Literackie

Po raz czwarty zjechali do Międzywodzia (18–28.08.2016) pisarze i adepci literatury z całej Polski do gościnnego pensjonatu przy Zatocznej 18 na ósmy w historii plenerów nad Bałtykiem, zorganizowanych przez Barbarę i Mariana Jedleckich – animatorów kultury w regionie z ramienia kołobrzeskiego oddziału Stowarzyszenia Autorów Polskich.

Komisarzem tych plenerów, znanych już i cenionych w kraju przez miłośników słowa, był i pozostaje niezmiernie miły, ciepły i empatyczny w relacjach Stanisław Nyczaj – poeta, eseista, edytor, redaktor naczelny „Świątokrzyskiego Kwartalnika Literackiego”, prezes Kieleckiego Oddziału ZLP.

Tym razem, ze względu na rekordową ilość uczestników, prezentacje autorskie i zajęcia warsztatowe organizowaliśmy też przed południem, a nie tylko w godzinach wieczornych.

Jako pierwsza wystąpiła Beata Kępińska. W barwnej, żywej i dowcipnej narracji przedstawiła najważniejsze momenty swego życia osobistego i rodzinnego, które stały się inspiracją do napisania kilku powieści (debiutanckiej bestsellerowej *Sielsko i diabelsko*, a także *Taniec z czarownicą*, *Zaradna*, *Piekło–niebo*) i dwu tomików wierszy.

Perypetie życiowe bohaterki zainteresowały szczególnie żeńską część słuchaczy, bo też proza ta nastawiona jest głównie właśnie na takiego wirtualnego odbiorcę i one też najczęściej kupowały okazałe tomy atrakcyjnej w odbiorze współczesnej prozy.

Spotkanie dopełniały umiejętnie dobrane i zapowiadane przez męża autorki – Michała – przeboje muzyczne z lat 60-70-80., wybrane z imponującej kolekcji, które chętnie emitowało przez pewien czas z jego komentarzem kieleckie radio.

Irena Grabowiecka z Białegostoku i Krystyna Henczel z Poznania (pierwszy raz na plenerze) przedstawiły swoje wiersze z ostatnich tomików. Wybrały teksty o charakterze refleksyjnym, filozoficznym, czasem dydaktycznym (Henczel), wyrażające zadumę nad naturą, kosmosem, tajemnicą życia i przemijania. Pierwsza z nich zaprezentowała też kilka swoich haiku, co wywołało żywą reakcję słuchaczy, pamiętających lata 70., 80. XX wieku, kiedy to na Dolnym Śląsku – w Chojnowie – odbywały się regularnie konkursy i warsztaty poświęcone tej formie japońskiego wiersza, a to małe miasto okrzyknięto stolicą polskiego haiku, goszczącą poetów, japonistów i krytyków literackich z różnych centrów akademickich i kulturalnych kraju.

W naszym gronie znalazła się też osoba nietypowa, która uczestniczyła we wszystkich zajęciach i z zainteresowaniem się nam przyglądała. Okazała się wiktymologiem z tytułem naukowym i długoletnią praktyką mającą na celu pomoc skrzywdzonym dzieciom, ofiarom przestępstw (łac. *victima* – ofiara). Pani dr Mirosława Gawęcka chętnie zgodziła się na spotkanie, które miałem przyjemność prowadzić. Temat brzmiał: „Portret człowieka szczęśliwego w ujęciu wiktymologii”.

Reakcje słuchaczy były żywiołowe; nie wszyscy chcieli się zgodzić z tezą, że każdy z nas jest gdzieś tam głęboko w sobie skrzywdzonym dzieckiem lub ofiarą przemocy w ogóle. I że naszym zadaniem (w czym pomaga wiktymologia) jest to sobie uświadomić, przepracować, a nie zadowalać się przyjętymi fałszywie, lękowo i ucieczkowo wartościami zastępczymi (gromadzeniem dóbr, ekstra ubiorem, karierą za wszelką cenę, uwodzicielstwem na pokaz, seksem, pseudo gwiazdorstwem itp.).

Jan Chruśliński – laureat konkursu im. Stefana Żeromskiego (2014), urodzony w 1937 roku, w młodości z powodzeniem uprawiający kolarstwo (należał do kadry), członek Zespołu Pieśni i Tańca w Busku-Zdroju, absolwent Wydziału Historycznego WAP w Warszawie, emerytowany pułkownik WP, aktywność literacką i publicystyczną rozpoczął po siedemdziesiątce i pokonaniu nieuleczalnej, jak się wydawało, choroby.

Swoje niebanalne życie, umiejętność wsłuchiwania się w perypetie życiowe swoich równie interesujących interlokutorów, uczynił materiałem wyjściowym do pięciu wydanych książek.

Autor podczas swego wieczoru imponował rozległą wiedzą historyczną i umiejętnym wplataniem w dzieje swoich bohaterów opisów przyrody, krajozobrazów, detali architektonicznych. Jego proza urzekła słuchaczy autentyzmem, prawdą wewnętrznych przeżyć, nostalgicznym klimatem, subtelną emocjonalnością miłosną, której nie uświadczysz dziś w postmodernistycznej i popkulturowej, jednowymiarowej, seksualnej głównie nadekspresji.

Jako druga tego samego wieczoru wystąpiła Alina Karolewicz – dotąd znana

uczestnikom jako świetna konferansjerka, osoba obyta estradowo, która na prośbę autorów czytała ich wiersze lub prozę. Teraz opowiedziała o swojej pasji przywoływania dawnych, historycznych czasów swego regionu. Sięga w tym celu do źródeł, dokumentów, przetwarza i beletryzuje fakty, rozwija stylizowaną narrację w formie gawęd i legend. Przeczytała kilka takich tekstów ze starannie wydanej przez Zachodniopomorską Organizację Turystyczną książeczki *Złoty Most. Gawędy i legendy o Ziemi Czaplińskiej* (2015) i równie efektownej pod względem edytorskim (autor pastelowych ilustracji: Radosław Barek) *Legendy Heinrichsdorf*, wydanej przez Henrykowskie Stowarzyszenie w Siemczynie (2016).

Oprócz oficjalnych spotkań i dyskusji prowadziliśmy też w mniejszym gronie wiele rozmów, analiz i interpretacji, dochodziło nawet do ostrych polemik i konfrontacji; podczas spacerów na plaży, przy grillu, w pokojach, a nawet w pomieszczeniu kuchennym.

Podczas przeglądania poplenerowej antologii i czytania wierszy w niej zamieszczonych (m.in. Wojtka Czaplewskiego z Kołobrzegu) przez Alinę Karolewicz w moim i Staszka Nyczaja pokoju w sobotnie przedpołudnie (które skończyło się późnym popołudniem) postanowiliśmy zadzwonić do Wojtka. Udało mi się go przekonać, że jest wielce oczekiwany i powinien u nas zaistnieć osobiście jako poeta i krytyk z esejami *Pochwała niezrozumiałości* (2013), za którą otrzymał prestiżową nagrodę i tomikiem poezji *Próba czytania* (2014).

Na drugi dzień w południe odbyło się spotkanie autorskie. Kołobrzeżanin okazał się znakomitym lektorem swoich wierszy, znajomym Aliny, z którą kon-

kuruje jako nauczyciel, przygotowując młodzież do Ogólnopolskich Konkursów Recytatorskich. Podczas dyskusji była też okazja do porozmawiania o motywach tematycznych pojawiających się w esejach, szkicach i felietonach, wcześniej publikowanych w „Latarni Morskiej” oraz czasopismach z lat 1990-2013.

Specyfiką eseistyki Czaplewskiego jest umiejętne wydobywanie odniesień filozoficznych, metafizycznych w utworach literackich i posługiwanie się językiem klarownym, zrozumiałym, żywym, swobodnym, pozbawionym „naukaweji”, akademickiej nowomowy i upozowanej powagi.

Podobny ciężar gatunkowy prezentowała twórczość Kazimierza Świągockiego – doktora nauk humanistycznych, poety i autora esejów o relacjach poezji z filozofią. Tom, który prezentował (*Kamień i czas*, Łódź 2014, z reprodukcjami znakomitych obrazów ceramicznych Bronisława Wolanina, przyjaciela autora) jest wielką (350 stron) summą, bilansem dotychczasowej twórczości literackiej. Zawiera juvenilia z lat 50. i wiersze późniejsze oraz szkice i studia dotyczące m.in. cierpienia metafizycznego, tajemnicy istnienia, nieskończoności, czasu i przestrzeni, w której bytujemy jako ludzie.

Aparat pojęciowy i sposób myślenia naukowca przebija wyraźnie w tych tekstach, ale i daje o sobie znać w wierszach o szerokiej frazie zdaniowej i komplikacji semantyczno-frazeologicznej. Wiersze charakteryzuje regularność, budowa zwrotkowa, uporządkowana rytmika i często dopełniana łatwo wpadającymi w ucho rymami. Nad wszystkim góruje jakaś niesamowita wyobraźnia; mnóstwo tu zestawów obrazowych o odle-

głych asocjacjach. Oto fragment z wiersza *Ogród*:

[...] Teraz stara jabłoń jak negatyw
ciemnym okiem się do mnie obraca.
Czym tak grzeszę wobec drzewa latem,
że je zimą na zawsze utracam?

Kamień do mnie przemówił omszały,
głosem boga starego jak ziemia:
„W tym ogrodzie przed wiekami stałeś,
czemu pytasz? – tu nic się nie zmienia”.

Z utajonych czarnoziemu źródeł,
w których kiedyś biło serce czasu,
mojej krwi ognisko płonie rude,
a gwiazdy spadają w nie, gasną.

Po tego typu tekstach zaprezentowały swoje utwory o zdecydowanie mniejszej sile grawitacji (to konstatacja, a nie sąd wartościujący!) panie: Blanka Łukomska-Świągocka, żona Kazimierza, z wykształceniem muzyczno-kompozytorskim, która bardzo udatnie skomponowała muzykę do swoich wierszy adresowanych do najmłodszych. Teksty lekkie, zabawne dały nam chwilę radosnego odprężenia po „ciężkich Norwidach” metafizycznego Kazimierza. Podobnie cieszyły nas swoją bezpośredniością utwory kierowane do dzieci Julii Pawlickiej-Dekert oraz jej pastelowe obrazy kwiatów, bezpretensjonalnie przypięte klamerkami do sznurka rozwieszonego na ścianie, stanowiącej tło dla występu całej trójki.

Jeden z poranków poetyckich oddaliśmy do dyspozycji twórców miejscowych: Marianowi Jedleckiemu i Mariannie Kargul oraz Leszkowi Lutemu z Sosnowca. Ten ostatni zaprezentował wiersze bardzo osobiste i szczere, co podkreślał tytuł zbiorku (*Pisało serce*). Dyskutanci proponowali potraktować je

jako teksty piosenek i namawiali Blankę Świegocką do ułożenia na poczekaniu prostej melodii, którą wspólnie mogli-
byśmy zaśpiewać.

Marianna Kargul z Międzyzdrojów rozbawiła zebranych żartobliwymi wierszami nawiązującymi do turystycznego charakteru swojej miejscowości.

Wiersze Mariana Jedleckiego zmuszały do głębszej refleksji zarówno swoją treścią, jak i organizacją słowną. Próbowiałem podczas ich słuchania krótko nazwać swoje odczucia: introspekcje poetyckie, życiopisanie, obrazy stanów wewnętrznych, zwierzenia bardzo osobiste, ekshibicje literackie, intymne impresje w formie strumienia świadomości itp.

Dla przykładu wiersz:

Bogactwo kleptomana

Telefon pęk kluczy
zapasowe trzy pinezki
stare zapiski
których nie odczytam
w dniach kapeluszy czarnych
które mi podarowano
karman i dwie chusteczki
książka pomiędzy stronami
zamordowana gardenia –
pomnik pewnego popołudnia
czasem niezapomnianego
przyszytego do niepamięci
jarzącej się cieniem
zachodzącego lustra

bogactwo kleptomana
trwać będzie wiecznie
jak posłuszni skatowani
niewolnicy
rzeczy niekoniecznie potrzebne
niezwyczajnie powściągliwe
w żywym onyksie biegnącym w mit
trwać będą długo złe
jak wiatr użądlny pokrzywą

zapomnienia
nieświadome nieuświadomieniem
naszego odejścia
w cienie smutnych twarzy

17.08.2016

Taka forma werbalizacji swoich stanów psychicznych bardzo spodobała się pani Mirosławie Gawęckiej, bo znalazła w nich znakomity materiał do swoich analiz terapeutycznych. Ja jednak nie mogłem się z tym zgodzić, bo nasze spotkanie warsztatowe mają mieć charakter literacki, a zapis, z jakim się spotkaliśmy, posiada fragmenty znakomite, ale wymaga przekomponowania, bardziej zdyscyplinowanej formy, porządnej „obróbki skrawaniem” w obecności życzliwie krytycznego doradcy, redaktora. Autor po dwóch dniach przyznał mi rację... To budzi nadzieję, że należny mu tom poezji wkrótce się ukaże.

Miałem i ja swój czas, aby podzielić się z koleżankami i kolegami po piórze refleksjami na temat sposobów uprawiania krytyki literackiej, jej zadań i funkcji. Spotkanie pomyślałem jako wspólny dialog, a wprowadzeniem miał być mój zmodernizowany ostatnio szkic *Uwagi o krytyce literackiej*, drukowany przed laty w miesięczniku „Odra”. Przeczytała go, uważnie rozkładając akcenty, nie za szybko, dobitnie, gdy tego wymagała treść – Alina Karolewicz. Może to spowodowało, że tekst skłonił do dyskusji wiele osób.

Stwierdzono, że wypowiedź przedstawia model krytyki idealnej, niezależnej, posługującej się różnorodną metodologią badawczą, zależną od specyficznych

właściwości materiału literackiego, wieloaspektową.

Ubolewano też nad stanem krytyki literackiej ostatniego ćwierćwiecza. – Zniknęła krytyka problemowa (o którą tak się upominał Karol Irzykowski w 20. i 30. latach XX wieku), nikt dziś nie waży się na krytyczny bilans roczny (robił to niegdyś Andrzej K. Waśkiewicz), obejmujący poszczególne dekady, czy całe okresy np. od transformacji. Krytykę z prawdziwego zdarzenia zastąpiło recenzentstwo, często koteryjne, dworskie. W dodatku zniknęły periodyki literackie i kulturalne („Życie Literackie”, „Kultura”, „Tygodnik Kulturalny”, miesięcznik „Poezja” itp.), a te nieliczne, które istnieją (np. „Odra”, „Akant” czy pisma internetowe), nie są w stanie sprostać zadaniu.

Czytelnik dzisiejszy gubi się w tej masie tysięcy książek o ambicjach literackich, które każdy może wydać, bo nie obowiązują już cenzura (na szczęście), ale też i recenzje wewnętrzne w licznych prywatnych wydawnictwach. Krytyka nie spełnia więc roli sита, selekcyjnego oceniającego, jak to kiedyś określano, „poziomu drukowalności”. Nie towarzyszy, tym samym, twórcom na etapie przygotowywania książki do druku (szczególnie debiutantom, osobom mniej obytym literacko) i nie pełni roli akuszera w momencie „rodzenia się” publikacji i pośrednika między autorem a odbiorcą.

Było to pierwsze i jedyne dwugodzinne spotkanie poświęcone tej dziedzinie literaturoznawczej, z jakim się zetknąłem, uczestnicząc w plenerach od kilkunastu lat.

Kończył nasze spotkania wieczór poezji i muzyki patriotycznej i religijnej, w którym uczestniczyć mógł każdy, również przedstawiciele grupy senioralnej

z UTW w Kielcach, z ich szefową Teresą Mróz, mieszkający z nami w pensjonacie. Sympatyczny uśmiech obecnych zdobyły dialogowe, patriotyczno-dydaktyczne rymowane wierszyki Zofii Tyszkiewicz, w których autorka zwraca się do swojej 5-letniej wnuczki obecnej na sali, zachęcającej do wspólnego wykonania.

Od połowy pleneru w naszych zajęciach uczestniczyła jako gość specjalny Alicja Patey-Grabowska. W 1996 roku otrzymała tytuł Damy Poezji przyznawany przez Międzynarodową Akademię Kultury i Sztuki we Włoszech. Osoba wysokiej kultury, pełna ciepła i kobiecego uroku. Jedna z najwybitniejszych współczesnych poetek, autorka kilkunastu tomów wierszy, kilku antologii poetyckich, tłumaczka z języka francuskiego, niemieckiego i języków słowiańskich, popularyzatorka polskiej poezji w przedszkolach, szkołach, bibliotekach i domach kultury. Nie stroniła też od porad krytycznoliterackich, czemu dawała wyraz wielokrotnie, zabierając głos podczas naszych zajęć i dzieląc się swoimi uwagami w bezpośrednich rozmowach z autorami.

Należy na koniec powiedzieć, że niektórym z naszych prezentacji literackich, spotkań otwierających i zamykających plener towarzyszył śpiew Małgorzaty Siemieniec, dysponującej profesjonalnym podkładem muzycznym do wielu szlagierów. Czasem też uzupełniała jej repertuarowe menu melodiami z młodzieżowego repertuaru jej 13-letnia wnuczka Samanta.

Dzięki zabiegom i doświadczeniu w pracy kulturalnej na rzecz środowiska Barbary Jedleckiej w ciągu 10-dniowego pobytu spontanicznie sformowane grupy poetów wraz z Małgorzatą

Siemieniec przygotowały sześć występów dla mieszkańców i wczasowiczów w Międzyzdrojach i Międzywodziu – w domach wczasowych i bibliotekach. Uczestniczyła w nich m.in. Irena Łukszo z Warszawy, poetka i prozautorka, która na samodzielne spotkanie autorskie się nie zdecydowała, ale w tych występach uczestniczyła kilkakrotnie.

Szczególnym zainteresowaniem cieszył się recital poświęcony Annie German, przeplatany interesującą narracją przypominającą meandry życiowe piosenkarki (w wykonaniu Aliny Karolewicz, Beaty Kępińskiej i Blanki Łukomskiej-

Świegockiej) oraz pełna swady i humoru konferansjerka naszego (kto by pomyślał, że ma i takie talenty!) plenerowego komisarza – Staszka Nyczaja.

Wyjeżdżaliśmy więc w pełni usatysfakcjonowani, radośni, wspominając prowadzone rozmowy, spacer, polemiki, tańce, wycieczki katamaranem, koncert organowy i instrumentalny w Kamieniu Pomorskim, ciesząc się zawartymi przyjaźniami i smakiem polskiego morza, w tym roku obleganego jak nigdy dotąd – bo i pogoda latoś nam dopisała...

Tadeusz Sznerch

Piotr Dumin, Tadeusz Sznerch i Beata Kępińska   Fot. J. Siwińska-Pacak

Międzywodzie 2015

Międzywodzie 2016

Na okładce obraz JULII PAWLICKIEJ-DEKERT

Redaktor, komisarz plenerów: STANISŁAW NYCZAJ

Korekta: IRENA NYCZAJ

Opracowanie komputerowe: PAWEŁ NYCZAJ

ISBN 978-83-7273-871-4

© Copyright by Oficyna Wydawnicza „STON 2” w Kielcach – opracowanie edytorskie

Wydawca:

Oficyna Wydawnicza „STON 2”, 25-411 Kielce, ul. Kasprowicza 1/20;

e-mail: nyczaj@pro.onet.pl

tel. 500 602 111

Redakcja dziękuje autorom za nieodpłatne przekazanie utworów i artykułów do publikacji.

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych; zastrzega sobie prawo do redagowania i skracania tekstów, a także zamieszczania fragmentów dłuższych utworów.

Zdjęcia niepodpisane pochodzą z archiwum SAP – Oddział Kołobrzeg oraz archiwum OW „STON 2” w Kielcach.

Antologia w pełnym kolorze dostępna na stronie Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Galla Anonima w Kołobrzegu <http://biblioteka.kolobrzeg.pl/news/144.html>

Pejzaże nadmorskie Romy Kosińskiej-Kaczmarek

Autorzy antologii

Stanisław Bartos
Piotr Bednarski
Romuald Bielenda
Izabela Monika Bill
Krystyna Cel
Maria Celej
Jan Chruśliński
Joanna Cieślicka
Maria Czaplewska
Wojciech Czaplewski
Małgorzata Dziewięcka
Irena Grabowiecka
Krzysztof Gulik
Krystyna Guranowska-Stolarz
Agnieszka Hajec
Krystyna F. Henczel
Irena Hryniewicz
Stanisława Jarmakowicz
Marian Jedlecki
Gina Grażyna Jusięga
Marianna Kargul
Alina Karolewicz
Beata Kępińska
Włodzimierz Kłaczyński
Romana Kosińska-Kaczmarek
Grażyna Kowalska
Małgorzata Krupińska-Nowicka
Lidia Lewandowska-Nayar
Leszek Luty

Blanka Łukomska-Świegocka
Irena Łukszo
Beata Małgorzata Moniuszko
Henryk Morawski
Teresa Nietyksza
Irena Nyczaj
Stanisław Nyczaj
Julia Pawlicka-Dekert
Aleksandra Petruszewicz
Uta Przyboś
Jan Rychner
Kazimierz Ryk
Jadwiga Siwińska-Pacak
Adam Sokół
Wanda „Dusia” Stańczak
Elżbieta Strzałkowska
Maria Szafran
Kazimiera Szczykutowicz
Tadeusz Sznerch
Jolanta Sztadhaus
Janusz Władysław Szymański
Kazimierz Świegocki
Teresa Tymoszuć
Zofia Tyszkiewicz
Ewa Maria Wojtasik
Gabriela Anna Wojtczak
Aleksandra Zofia Zamorska
Stanisława Żak

